

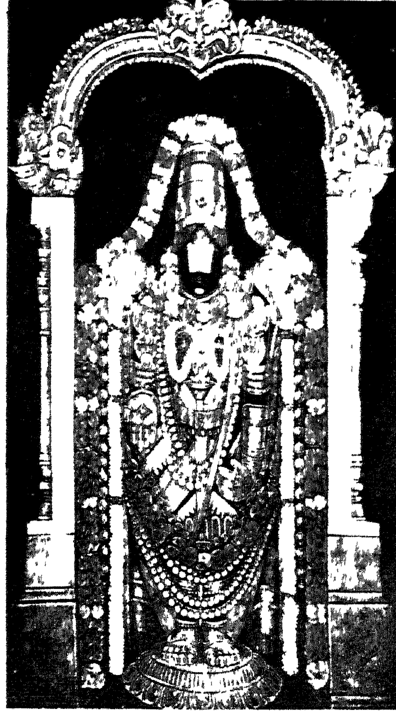
సప్తగిరి

సెంబరు, 1994

వెల : రు. 2/-

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానముల సచిత్ర మాసపత్రిక





అందుకే నేఁ జింతించెదను అచ్యుత! నీ శరణాగతుఁడ
సందడి నాభవ మిందువల్లనే సఫలంబాయనయ్యా.



వొక నీ నామము వొగిఁ దలంచిన
అకలంకంబగు నా పాపంబులు అన్నియుఁబారణోసేసె
అకటా తక్కిన అనంతనామములు
వొకట నుపవాసములున్న వొయయ్యా.

హరి! నీపాదము లవిరెండే
పరమును నిహమును నాకొసఁగెను పయిపైఁ గృపతోడ
ధర నీ యనంత కరములు తామేమి-
సిరు లిత్తమనుచు చెలఁగీనయ్యా.

ఇల నీదాస్యం బిది యొకటే
సిలుగుల భవముల జిలుగు మాన్పెనదె చిత్తము తహదీర
యెలమిని శ్రీవేంకటేశ్వర నీవిదె
తలఁపునఁ బాయక దక్కితివయ్యా.

--అన్నమయ్య అధ్యాత్మ కీర్తన : 376,
రాగం : దేవగాంధారి సంపుటం : 2 (1981)

మార్పు

ధనుర్మాసం సందర్భంగా 16-12-94 నుండి 14-1-95 వరకు తిరుమల శ్రీవేంకటేశ్వరస్వామివారి సర్వదర్శనం వేళల్లో స్వల్ప మార్పులు చేశారు. యాత్రికులు ఈ విషయం గమనించి దేవస్థానంతో సహకరించ విజ్ఞప్తి.

16-12-94 న సర్వదర్శనం:

ఉదయం 6-30 నుండి ఉదయం 11-00 గంటల వరకు; మధ్యాహ్నం 1-00 నుండి రాత్రి 7-00 గంటల వరకు; రాత్రి 9-00 నుండి రాత్రి 11-00 గంటల వరకు.

* అవసరాన్ని బట్టి రాత్రి 11-00 తర్వాత కూడ సర్వదర్శనం వుంటుంది.

మంగళవారాలు -- సర్వదర్శనం

ఉదయం 7-00 నుండి రాత్రి 7-00 గంటల వరకు; రాత్రి 8-00 నుండి రాత్రి 10-30 గంటల వరకు.

* అవసరాన్ని బట్టి రాత్రి 10-30 తర్వాత కూడ సర్వదర్శనం వుంటుంది.

బుధవారాలు -- సర్వదర్శనం

ఉదయం 8-00 నుండి రాత్రి 7-00 గంటల వరకు; రాత్రి 8-00 నుండి రాత్రి 10-30 గంటల వరకు.

* అవసరాన్ని బట్టి రాత్రి 10-30 తర్వాత కూడ సర్వదర్శనం వుంటుంది.

గురువారాలు -- సర్వదర్శనం

ఉదయం 8-00 నుండి రాత్రి 7-00 గంటల వరకు; రాత్రి 9-00 నుండి రాత్రి 10-30 గంటల వరకు (పూలంగి సర్వదర్శనం).

* అవసరాన్ని బట్టి రాత్రి 10-30 తర్వాత కూడ సర్వదర్శనం వుంటుంది.

శుక్రవారాలు -- సర్వదర్శనం

ఉదయం 8-30 నుండి రాత్రి 7-00 గంటల వరకు; రాత్రి 9-00 నుండి రాత్రి 10-30 గంటల వరకు.

* అవసరాన్ని బట్టి రాత్రి 10-30 తర్వాత కూడ సర్వదర్శనం వుంటుంది.

శని, ఆది, సోమవారాలు -- సర్వదర్శనం

ఉదయం 7-00 నుండి రాత్రి 7-00 గంటల వరకు; రాత్రి 8-00 నుండి రాత్రి 10-30 గంటల వరకు.

* అవసరాన్ని బట్టి రాత్రి 10-30 తర్వాత కూడ సర్వదర్శనం వుంటుంది.

ఈ మార్పులు 16-12-94 నుండి 14-1-95 వరకు మాత్రమే వర్తిస్తాయి.



విషయ సూచిక...డిసెంబరు, 1994

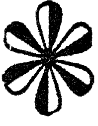
సంపుటి 25 సంచిక 7

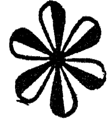
శ్రీపాద వల్లభుడు	శ్రీశ్రీశ్రీ గణపతి సచ్చిదానందస్వామి	5
రథస్థం కేశవం దృష్ట్వా....	శ్రీ గొడవర్తి శ్రీరామమూర్తి	9
రావుల రామాయణము	డా॥ రావుల సూర్యనారాయణమూర్తి	11
భ్రమరగీత పరంపర	డా॥ ఎం.వి.వి.ఐ.ఆర్. శర్మ	13
సందేహాలు -- సమాధానాలు	ఎల్లోరా	17
పశుపక్ష్యాదుల భక్తి	శ్రీ ఎ. వెంకటేశ్వర్లు, శ్రీ శారదాకృష్ణ	21
నాదలోలుడై	శ్రీమతి ఎస్. అన్నపూర్ణ	24
యామునాచార్యుల మహిమ	శ్రీ ఆర్. వెంకటరమణారెడ్డి	27
హనుమంతుని బుద్ధిబలం	శ్రీ బులుసు-జీ-ప్రకాష్	35
వేయికుండాల యాగం	శ్రీ జూలకంటి బాలసుబ్రహ్మణ్యం	41
బాలప్రబోధం		
వైకుంఠము ఎంతదూరము?	శ్రీ రావి.ఎస్. అవధాని	19
శ్రీవేంకటేశ్వరలీలలు		
శిక్షించనిస్వామి	శ్రీ కె. ఆదినారాయణ	26
గృహలక్ష్మి		
భక్తిమార్గంలో భారతీయ స్త్రీలు	శ్రీమతి డి. శాంతి	29

గౌరవ సంపాదకులు
శ్రీ డి.వి.యల్.యన్. మూర్తి, ఐ.ఏ.ఎస్.,
కార్యనిర్వహణాధికారి,
తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు, తిరుపతి.
ఫోను. 22591.
ప్రచురణకర్త-ఇన్‌చార్జి సంపాదకులు
ఎస్.ఎస్. రామమూర్తి, ఎమ్.ఎ
ఫోను. 22294
ఉపసంపాదకులు
సి. శైలకుమార్, ఎమ్.ఎ.,
జూలకంటి బాలసుబ్రహ్మణ్యం, ఎమ్.ఎ.,
ముద్రాపకులు
ఎం. విజయకుమార్‌రెడ్డి,
ఫోను. 22340
విడిప్రతి - రు. 2-00
సం|| చందా - రు. 24-00
అన్నివివరాలకు:
సంపాదకులు,
సప్తగిరి, తి.తి. దేవస్థానం,
తిరుపతి. ఫోను. 22294.

ముఖచిత్రం : శ్రీ పద్మావతీ అమ్మవారు — చిత్రం: వెంగారెడ్డి.
2 వ కవరుపేజీ : శ్రీ సరస్వతీమూర్తిగా పద్మావతీ అమ్మవారు
3 వ కవరుపేజీ : ఈశ్వరుడు, (కపిలతీర్థం తెప్పోత్సవంలో)
4 వ కవరుపేజీ : శ్రీ పద్మావతీ అమ్మవారి పుష్పకరిణి, తిరుచానూరు.
సెంటర్ స్ప్రెడ్ : కపిలతీర్థం జలపాతదృశ్యం, తిరుపతి

సంపాదకీయం





అనాయాసేన మరణం
వినాదైన్యేన జీవనం.

స్త్రీ పురుష భేదంలేకుండా మానవజన్మ ఎత్తిన ప్రతి ఒక్కరూ మానసంలో కోరుకునేది ఇదే. అంతిమంలో ఆయాసంలేని మరణం సంభవించాలి అని, అంతవరకు దైన్యం లేని జీవనం సాగాలి అని.

అయితే యంత్రనాగరికత పెరిగిపోతున్న ఈ రోజుల్లో, మానవులమధ్య సంబంధాలన్నీ వ్యాపారాత్మకాలై, మమతలు, అనుబంధాలు కాసులరాసులతో తూచుకుంటున్న ఈస్థితిలో అతిసాధ్యమా అన్నది ప్రశ్న. అంతులేని ప్రశ్న.

సంయమన చిత్తంతో వెతకగలిగితే సమాధానంలేని ప్రశ్నలు ఉండవు. అమావాస్య చీకట్లో కూడ నక్షత్ర కాంతి దర్శనం అవుతుంది.

దైనందిన జీవిత సమస్యలన్నిటికీ సమాధానం గీత -- పరమాత్ముడు పార్థసారధియై ప్రవచించిన శ్రీమద్భగవద్గీత. నారాయణుడు నరుడికి వినిపించిన సర్వవేదసారం.

ఆహవ రంగంలో అక్షౌహిణుల సైన్యం ఆయుధాలతో మొహరించి వుండగా, పార్థుడు గాండీవాన్ని ప్రక్కకు పడవేయగా, పరమాత్ముడు సవ్యసాచికి సక్రమ మార్గం నిర్దేశించడానికి ఉపదేశించాడు గీత.

అర్థంచేసుకోగలిగితే మానవజీవనమే ఓ యుద్ధరంగం. కష్టాలు, నష్టాలు, సమస్యలు, సందేహాలు చుట్టూ మొహరించి వున్న సైన్యం. అంతరంగపు ఆత్మ రథం. దాని సారథి పార్థ సారధి. అయితే ఆయనను నమ్మి పగ్గాలు ఆయనకు అప్పగించాలి మనిషి.

అనన్యా శ్చింతయం తోమాం యే జనాః పర్యుపాసతే
తేషా నిత్యాభియుక్తానాం యోగక్షేమం వహామ్యహమ్.

అన్నాడు ఆ సర్వ సృష్టికారకుడు.

అనన్య చిత్తంతో నన్ను ధ్యానించే భక్తుల యోగక్షేమాల్ని నేనే వహిస్తాను అన్న హామీ ఇచ్చాడు.

ఆ నమ్మకంతో, ఆ ధైర్యంతో, ఆ గీతా ప్రవచనబలంతో ముందుకు సాగగలిగితే ఆనందం తప్ప విషాదం వుండదు. ఆశే తప్ప నిరాశ వుండదు.

అన్నిటికీ కారకుడైన ఆయన మన జీవిత రథాన్ని నడిపించడం కంటే వేరే ఇంకేం కావాలి.

మనిషి ఆ జ్ఞానాన్ని పొంది, ఆ పరమాత్ముణ్ణే ఆశ్రయించాలి. ఆయన్ను ప్రార్థించాలి.

ఈ కలికాలపు యంత్ర జీవనంలో మనం సర్వం పరిత్యజించిన మహర్షులమే కానక్కరలేదు. ఆత్మబలం కోసం అడవులకు పారిపోనక్కరలేదు.

కాస్త ప్రశాంత చిత్తంతో సర్వవేదసారం అయిన గీతను పఠించగలిగితే చాలు. అన్ని శ్లోకాలను ఆసాంతం అర్థంచేసుకోలేకపోయినా, కొన్ని శ్లోకాలనైన కొంతైనా అర్థం చేసుకుంటే చాలు.

అంతే. జీవితానికి ఓ అర్థం లభిస్తుంది. పరమార్థం తెలుస్తుంది.

కృష్ణాయ వాసుదేవాయ హరయేపరమాత్మనే
ప్రణతక్లేశ నాశాయ గోవిందాయ నమోనమః

శ్రీపాదవల్లభుడు

శ్రీశ్రీశ్రీ గణపతి సచ్చిదానందస్వామీజీ

ఇప్పటికి సుమారు 550 సంవత్సరాల క్రిందట మన ఆంధ్రదేశంలోని పిఠాపురంలో శ్రీ దత్తాత్రేయస్వామివారు "శ్రీపాదవల్లభుడ"నే పేరుతో అవతరించి కొన్నివేల మంది భక్తులకు ముక్తి కలిగించాడు.

శ్రీపాదవల్లభుడు

పూర్వం పిఠాపురంలో 'రాజశర్మ' అనే బ్రాహ్మణుడుండేవాడు. అతడు వేదవేత్త. ధర్మశీలుడు. ఆయన ధర్మపత్ని పేరు సుమతి. నిజంగానే వెనుకటి పతివ్రతయైన సుమతి మళ్లీ ఇలా అవతరించిందేమో అనిపించేది. ఆవిడ సత్ప్రవర్తన, పతిభక్తి, చూస్తున్నవాళ్లకి.

ఆదంపతులెంతో అన్యోన్యంగా, ధర్మపరాయణంగా ఉండేవారు. అయితేనేమి ఈ పాడు సంసారంలో లోటులేని ఇల్లే ఉండదు కదా! ఆ దంపతులకెంతోమంది సంతానం కలిగినా ఎవరూ మిగల్లేదు, ఇద్దరు తప్ప. ఆ ఇద్దరిలో ఒకడు కుంటి, రెండోవాడు గ్రుడ్డి.

ఇక ఆ దంపతులకు మిగిలిన సుఖమేమిటో మనం చెప్పకో నక్కరలేదు. గుండెలమీద ఈ అగ్ని గుండాలని పెట్టుకొని ఆ దంపతు లలాగే కాలక్షేపం చేస్తున్నారు.

కాని, ఎంత దుఃఖం ఉన్నా ఆ దంపతులు ఏనాడూ తమ నిత్యానుష్ఠానాలు మానుకోలేదు. ఈశ్వరుడి మీద నింద వేయలేదు. ఎలా కుదిరిందో కాని, వారికి దత్తస్వామి మీద భక్తి బాగా కుదిరింది.

ఒక రోజున వారింట్లో తద్దినం వచ్చింది. వంటలవుతున్నాయి. బ్రాహ్మణులింకా రాలేదు. ఇంతలో వాకిట్లో కొక యతి వచ్చి 'భవతి భిక్షాం దేహి' అన్నాడు. ఆ గొంతు విని ఆ ఇల్లాలు, ఎందుకోగాని ఉలిక్కి పడ్డది. ఇంటాయన దొడ్లో ఉన్నాడు. ఇక వ్యవధి లేదు. ఏమైతే అదయిందనుకొని, గబగబ వెళ్ళి యతికి భిక్షం వేసింది సుమతి. అవును మరి, ఆమె కళ్ళకెదురుగా దత్తస్వామి దివ్య తేజస్సులతో కనిపించాడు.

స్వామి గుట్టు బయటపడిపోయింది. ఇక స్వామి ఏం చేస్తాడు? ఆనందంతో, నిజంగానే స్వస్వరూపంతో సాక్షాత్కరించాడు ఆ



తల్లికి. ఆమె పాదాభివందనం చేసింది. వరం కోరుకో మన్నాడు స్వామి.

స్వామి ఆడదానికి సంతానాన్ని మించిన వర మేముంది? నా కడుపు ఎన్నో సార్లు కాలనే కాలింది. కాలకుండా మిగిలిపోయిన రెండు సందర్భాలూ మాకు ఆరని అగ్నిగుండాలే అయినాయి. స్వామీ! కంటే నీలాంటి కొడుకుని కనాలి. అనసూయమ్మ నోచుకుందా నోము. ప్రభూ! దయకలిగితే ఈ నా ఆడియాస తీర్చు" అన్నదామె దీనంగా.

స్వామి సన్నగా నవ్వాడు.

"అమ్మా! నా భక్తుల ఆశలు ఎడియాసలెలా అవుతాయి? నీ కోరిక తప్పక తీరుతుంది. విశ్వవంద్యుడైన కొడుకు పుడతాడు. మీకు. కాని, తల్లీ! అతని మాటకు

94 డిశంబరు 17న శ్రీదత్తాత్రేయ జయంతి సందర్భంగా ప్రచురితం.

సం॥

వచ్చే పంచికలో ప్రారంభం

తిరుమల సమయాచారములు

ధారావాహికం

తిరుమల తిరుపతి ఆలయాల్లో జరిగే ఉత్సవాలు, ఊరేగింపులు, వాటిచరిత్ర, దివ్యప్రబంధ పారాయణ మొదలగు విషయాలను వివరించే 'తిరుమల సమయాచారములు' వచ్చేసంచిక జనవరి 95 నుండి ధారావాహికంగా ప్రారంభిస్తున్నాం.

ఇది ప్రముఖ పండితులు, సంస్కృతాంధ్రాంగ్ల భాషా నిష్ణాతులు శ్రీ ఎస్.పి.వి. వరసింహాచార్య తెనిగించిన రచన.

సంపాదకుడు

ఎదురులేకుండా ఉన్నంత కాలమే నీ దగ్గ రుంటాడు. మరి జాగ్రత్త" అని చెప్పి స్వామి అక్కడే అంతర్ధానం అయిపోయాడు.

ఇల్లాలు జరిగినదంతా భర్తకు చెప్పింది. "స్వామి స్వయంగా వచ్చాడు కదా అని అలా చేశాను. మరి శ్రాద్ధం చెడిపోయిందేమో!" అన్నది.

ఆ విప్రుడు ధర్మసారం తెలిసినవాడు. జరిగిన దానికి బాగా సంతోషించి, భార్యను అభినందించాడు. "సాక్షాత్తుగా స్వామే వచ్చి భిక్ష స్వీకరిస్తే ముల్లోకాలూ తృప్తిపడిపో యినై గదా! ఇక పితృ దేవతలకు లోటా, అదేమీలేదు. అయినా, లోకాచారం ప్రకారం మళ్ళీ వంటచేసి శ్రాద్ధం గడుపుకుందాం" అని అన్నాడు ఆ భక్త విప్రుడు.

ఆ తరువాత కొద్దికాలానికే వారి కొక పుత్రుడు కలిగాడు. జాతకాలు తెలిసిన వారంతా ఆ జాతకం చూసి తల్లక్రిందు లైపోయారు. సాముద్రికం తెలిసినవారు ఆ పసికందు పాదాల్లోని అద్భుత చిహ్నాలు చూసి తబ్బిబ్బైపోయారు. చివరకు, పాద చిహ్నాలనుబట్టే, ఆ పిల్లవాడికి 'శ్రీపాదు'డని పేరు పెట్టారు. తల్లితండ్రులు.

ఆ పిల్లవాడు శుక్ల పక్షపు చంద్రుడిలా ఎదిగి వచ్చాడు. ఏడవ ఏట వడుగు చేసి వేదాధ్యయనంలో పెట్టారు. అన్నీ ముందే వచ్చినవాడికి ఈ చదువుల నాటకం యెంత సేపు ఇతనికి పాఠాలు చెప్పలేక గురువులు తల్లక్రిందులయ్యేవారు. చతుర్దశ విద్యలూ ఆ బాలుడి వెంటపడి తిరిగినై.

మెల్లగా పెళ్ళి సంబంధాలు చూడసా గారు, తల్లితండ్రులు. అది చూసి శ్రీ పాదుడు వారితో "అమ్మా నాన్నా! మీరా ప్రయత్నం పెట్టుకోకండి. భూమిమీదగల స్త్రీల నందరిని తల్లుల్లాగా భావిస్తున్నాను. యోగినై, తపస్వినై ఉత్తమమార్గ మవలంబిం చడమే నా కోరిక. నా వల్ల మీరు కూడ ధన్యులవుతారు. న న్నభ్యంతర పెట్టకండి" అన్నాడు.

అది విని ఆ తల్లి గుండె గుభేలు మంది. అయినా, స్వామి చెప్పిన మాటలు గుర్తుకు వచ్చి తను కాదంటే వెళ్ళిపోతాడని భయపడి కళ్ళనీళ్ళు పెట్టుకొని యిలా అంది:

"నాన్నా! నీమీదనే కదా మేం ఆశలు పెట్టుకున్నది. మేమూ కాటికి కాళ్ళు చాచు కున్నాం. నీ అన్నలా అట్లా ఉన్నారు. నువ్వేదో ఆధారమవుతావని ఆశ పడుతూంటే మమ్మ ల్నిలా నట్టేట ముంచి పోతావా?"

అది విని శ్రీపాదుడు నవ్వి అన్నల వంక చూసాడు. ఆ చూపులలో యేమి అమృతా లున్నాయో, ఎవరికి తెలుసు? తక్షణంలో కుంటి అన్నకు కుంటితనం పోయింది. గ్రుడ్డి అన్నకు చూపు వచ్చింది. అంతేకాదు, ఇద్ద రికీ విద్యావివేకాలు తక్షణం ప్రకాశించినాయి. వారిద్దరూ వచ్చి తమ్ముడిలో స్వామి రూపం చూసి, పాదాల మీద వ్రాలారు.

శ్రీ పాదుడు తల్లితండ్రులవైపు తిరిగి, "అమ్మా, నాన్నా! అన్న లిద్దరూ విద్వాంసు లయ్యారు. వారి వంశం అంతా ధర్మప రాయణమే అవుతుంది. సుఖంగా ఉంటుంది. ఇక మీకు భయం లేదు. ఇక నాకు సెల విప్పించండి" అన్నాడు.

వారు అతని మాటలకు ఎదురు చెప్పలేక పోయారు.

స్వామి తక్షణం బయలుదేరి తీర్థాటనం చేస్తూ దారిన బహుకాలంగా తన్ను సేవి స్తున్న భక్తుల కనేకులకు యోగసిద్ధిని ప్రసా దిస్తూ, బదరికాశ్రమాన్ని దర్శించి, చివరకు గోకర్ణక్షేత్రం చేరాడు. అక్కడ మూడేళ్ళుండి వేలాది భక్తులను ఉద్ధరించి, మళ్ళీ బయలుదేరి శ్రీశైల మహాక్షేత్రానికి చేరాడు.

స్వామి శ్రీశైలంలో నాలుగు నెలలుండి మెల్లగా కృష్ణా తీరాన్ననుసరించి, రాయచూ రికి దగ్గరలో గల 'కురుగాడి' అనే గ్రామం చేరాడు.

ఇక ఆయన అక్కడే స్థిరంగా నిలిచిపో యాడు. అక్కడ ఆయన చేసిన భక్తరక్షణ లీల లనేకం.

ఒకప్పుడు ఒక భక్తుడు స్వామికి సమ ర్పిద్దామని కొన్ని వేల రొక్కం తీసుకొని వస్తూంటే, దారిలో దొంగలు అతని తల బద్దలుకొట్టి, చంపేసి, డబ్బు లాక్కున్నారు. అప్పుడా స్వామి స్వయంగా శూలధారియై వచ్చి, ఆ దొంగల్ని స్వయంగా సంహరిం చటమే కాక, చచ్చిన భక్తుణ్ణి తన భస్మ ప్రభావం చేత మళ్ళీ బ్రతికించాడు.

ఒకప్పుడు ఒక చాకలి భక్తుడు తన్ను విశే షంగా సేవిస్తూ లోలోపల తన దారిద్ర్యానికి బాధపడుతూంటే, వాడికి మహారాజత్వం వరంగా ఇచ్చాడు స్వామి. దానికి వాడు స్వామి సాంగత్యం లేకుండా పోతుందని బాధపడితే, మరుజన్మలో ఆ మహారాజత్వం వచ్చేటట్లూ, తను అప్పుడు కూడా వేరే అవతారం ఎత్తి వాడికి దర్శనం యిచ్చేటట్లూ వరం ఇచ్చాడు.

ఇలా ఎన్నని చెబుతాం!

అన్నిటికన్నా చిత్రం ఒకటుంది. ఒక రోజున స్వామి కృష్ణా తీరంలో ఉండగా, ఒక ముసలి విధవావిడ, దున్నలాంటి యువకుడు ఒకడు, ఏడుస్తూ యేట్లోకి నడుస్తున్నారు.

అంతలో స్వామి దృష్టి వాళ్ళమీద పడింది. ఇక నేముంది, వాళ్ళ దృష్టికూడా స్వామి మీదపడింది.

వారు ఒక్కక్షణం తటపటాయించి, వెనుకకు వచ్చి స్వామికి నమస్కరించారు. "అయ్యా! తమరు మహాత్ములు, దైవస్వ రూపులు. మేము తెలిసి, తెలిసి గతిలేక ఆత్మహత్యకు ఒడిగడుతున్న పాపులం. మాకు సద్గతి కలిగేట్టు వరం ఇవ్వండి" అంది ముస లావిడ.

స్వామి నవ్వాడు.

"దానికేమిగాని, ముందీ ఆత్మహత్యకు కారణం చెప్పండి" అన్నాడు స్వామి.

ముసలావిడ తన గోడు చెప్పింది.

ఆవిడ భర్త మహావిద్వాంసుడట. లేక లేక ఆ ప్రక్కమన్న వాడు, వాళ్ళకు కలిగాట్ట. కాని వాడుట్టి శుద్ధ మొద్దట. వీడి దిగులుతోనే తండ్రి గతించాట్ట. కనీసం ముప్పైయేళ్ళకో వడమైనా చాతకాని కొడుకు కోసం ఈ ముసలావిడ తన వైధవ్యాన్ని కూడా మరచి, వీడికోసం ముప్పైయేళ్ళకోపెళ్ళి వస్తోందట. ఊరి వారంతా పిచ్చి లెగ తిట్టిపోస్తున్నారట. ఆ బాధ పడలేక తల్లీ, కొడుకు యిద్దరూ ఆత్మహత్య చేసుకుందామని నిశ్చయించుకు న్నారట. అదీ కథ. అంతా చెప్పి, ఆ తల్లి మొత్తుకుంటూ, "స్వామీ! పుడితే మీలాంటి కొడుకు పుట్టాలి. లేకపోతే గొడ్డుమోతుగానే చావాలంతేగాని, పాడు సంతానం ఎందుకు? స్వామీ! నా కిదొక్కటే ఈ జన్మలో వాసనా శేషం. నాకు వచ్చే జన్మలో అయినా విశ్వామ న్యుడైన పుత్రుడు కలిగేట్టు అనుగ్రహించు. నాకిక మరణించడానికి అనుమతి ఇవ్వు" అంది.

అదివిని స్వామి నవ్వి

"అమ్మా! దీనికింత ఖంగారెందుకు? శని ప్రదోష శివారాధన వ్రత'మని ఒకవ్రతం ఉంది. ఆ వ్రతం ఆచరించబట్టే కదా, పూర్వం యశోదమ్మ కృష్ణ భగవానుణ్ణి కన్నది. కనుక నువ్వు ఆ వ్రతం చెయ్యి. నాలాంటి కొడుకే పుడతాడు నీకు" అన్నారు.

స్వామి భవిష్యత్తు సూచనగా చెబుతు న్నాడు. ఆ సంగతి ఆవిడకూడా గ్రహించింది. కాని ఆవిడకు దుఃఖం ఆగక మరణిస్తానని అంటోంది. దాంతో స్వామికి కరుణ పొంగి ఆ మొద్దబ్బాయి నెత్తిన చెయ్యిపెట్టారు.

తక్షణమే వాడు చతుర్వేదమంత్రాలు ధారాపాతంగా పఠించసాగాడు. తల్లి నివ్వెర బోయింది. స్వామి పాదాల మీద వ్రాలింది. స్వామితల్లి కొడుకు లిద్దర్నీ ఇతోధికంగా దీవించి శని ప్రదోష పూజ మరచిపోవద్దని హెచ్చరించి పంపేశాడు.

అలా అద్భుతాలన్నీ ప్రదర్శిస్తున్న ఆ స్వామిని సాక్షాద్విష్ణు స్వరూపుడిగా గ్రహించి, జనం అంతా 'శ్రీపాద శ్రీవల్లభు'డని పిలువ సాగారు.



అఖండ ఆరాధనోత్సవం

తిరుపతి శ్రీ మారుతీ త్యాగరాజ గానసభవారి ఆధ్వర్యంలో స్థానిక కపిల తీర్థంరోడ్డులోని శ్రీ ఆంజనేయస్వామి ఆలయంలో 94 సెప్టెంబరు 25, 26 తేదీలలో శ్రీ సద్గురు త్యాగరాజస్వామి వారి త్రయోదశ వార్షిక అఖండ ఆరాధనోత్సవాలు జరిగాయని పై సంస్థ అధ్యక్షులు శ్రీ ఎ. నాగరాజాచార్య తెలియజేశారు.

సెప్టెంబరు 24వ తేదీ సాయంత్రం 6 గంటలకు జరిగిన సభలో ప్రసిద్ధ సంగీత విద్వాంసులు, తి.తి.దేవస్థానం సంగీతకళాశాల ప్రిన్సిపాల్ శ్రీ నూకల చినసత్యనారాయణ సంగీతకచ్చేరి జరిగింది. వీరికి శ్రీ పుదుక్కోటై రామనాథన్ & వయోలిన్ పైనా శ్రీ. ఎం.వి. ఉదయశంకర్ మృదంగంపైనా సహకరించారు. ఈ సభలో ముఖ్యఅతిథిగా పాల్గొన్న కేంద్రీయ విద్యాపీఠం వైస్‌ఛాన్స్‌లరు డా॥ యస్.బి. రఘునాథాచార్య



శ్రీ నూకల చినసత్యనారాయణను "సంగీత సార్వభౌమ" బిరుదుతో సత్కరించారు.

సెప్టెంబరు 25వ తేదీ ఆదివారం ఉదయం 6 గంటలకు శ్రీ త్యాగరాజస్వామివారికి పంచామృతాభిషేకం పూజలు జరిగిన అనంతరం ఊరేగింపు జరిగింది. శ్రీ త్యాగరాజస్వామివారి చిత్రపటం ఊరేగింపుతోపాటు, శ్రీ నూకల చినసత్యనారాయణ త్యాగరాజు వేషంలో పాల్గొనటం విశేషం. ఈ ఉత్సవంలో ఎందరో అనేకులు విద్వాంసులు పాల్గొన్నారు. పిదప ఉదయం 8 గంటలకు ప్రారంభమైన అఖండ త్యాగరాజ సంగీతకచ్చేరి మరునాడు 26వతేదీ ఉదయం 8 గంటల వరకు నిరవధికంగా 24 గంటలపాటు కొనసాగింది. ఈ అఖండగానంలో ఆచార్య పశుపతి, శ్రీ వి.యల్. జానకీరామన్, శ్రీ బాలకృష్ణప్రసాద్ ఇతర అన్నమాచార్యప్రాజెక్టు కళాకారులు, సంగీతకళాశాల విద్వాంసులు, మహిళావిశ్వవిద్యాలయంలోని సంగీతశాఖవారు అనేకులు పాల్గొన్నారు. చివరగా పూజ మంగళ హారతులలో ముగిసిన ఈ కార్యక్రమంలో ప్రసంగిస్తూ కావలసిన సౌకర్యాలు కలిగించిన తి.తి.దేవస్థానం వారికి శ్రీ ఎ. నాగరాజాచార్య కృతజ్ఞతలు తెలియజేశారు.

గోవిందమాల

12-1-95 వైకుంఠ ఏకాదశికి 60 రోజులు లేదా 42, 30, 21, 7 రోజులు ముందుగా గోవిందమాల వ్రతం ప్రారంభ మవుతుందనీ, 11-1-95న గోవిందరాజస్వామి ఆలయంలో "యాగపూజ"తో కంకణములు ధరిస్తారనీ 12-1-95న తుంబురు తీర్థంలో వ్రతం ముగుస్తుందని కార్యదర్శి ఓ ప్రకటనలో తెలిపారు.

వివరాలకు :
కార్యదర్శి
గోవిందమాల భక్తసమాజం
నెం.2, టి.టి.డి. మొదటి కొత్త సత్రం
తిరుపతి.

శ్రీనివాస పవిత్రమాల

తిరుమలలోని ఓంకార నిలయం భక్తసమాజంవారు "శ్రీ శ్రీనివాస పవిత్రమాల" అనే దీక్షావ్రత నియమముతో శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామివారిని నెలరోజుల పాటు ఉపాసించే కార్యక్రమం చేపట్టారు.

ఈ కార్యక్రమం 13-12-94న ప్రారంభమై శ్రీ వైకుంఠ ఏకాదశి మరుసటి ద్వాదశి రోజైన 12-1-95న సమాప్తం అవుతుందని వారొక ప్రకటనలో తెలిపారు.

ఈ వ్రతదీక్షలో పాల్గొనదలచిన భక్తులు ఈ క్రిందిచిరునామాకు సంప్రదించి వివరాలు తెలుసుకొనవచ్చును.

ఓంకార నిలయం
టి.టి.డి. 77
తిరుమల - 517 504



రథస్థం కేశవం దృష్ట్వా పునర్జన్మ న విద్యతే

శ్రీ గొడవర్తి శ్రీరామమూర్తి

(తి.తి.దేవస్థానం ధర్మకర్తల మండలి సభ్యులు)

వేంకటాద్రి సమం స్థానం
బ్రహ్మాండే నాస్తి కించన
వేంకటేశ సమో దేవో
న భూతో న భవిష్యతి.

వేంకటాచలానికి సమానమైన క్షేత్రం బ్రహ్మాండంలో మరొక్కటిలేదు. వేంకటేశ్వరునితో సమానమైన దైవం ఇంతకుమునుపు లేదు, ఇకముందు వుండబోదు-- అంటూ ఈ క్షేత్రాన్నీ, ఇక్కడ నెలకొనివున్న దైవతాన్ని పెద్దలు కీర్తించారు.

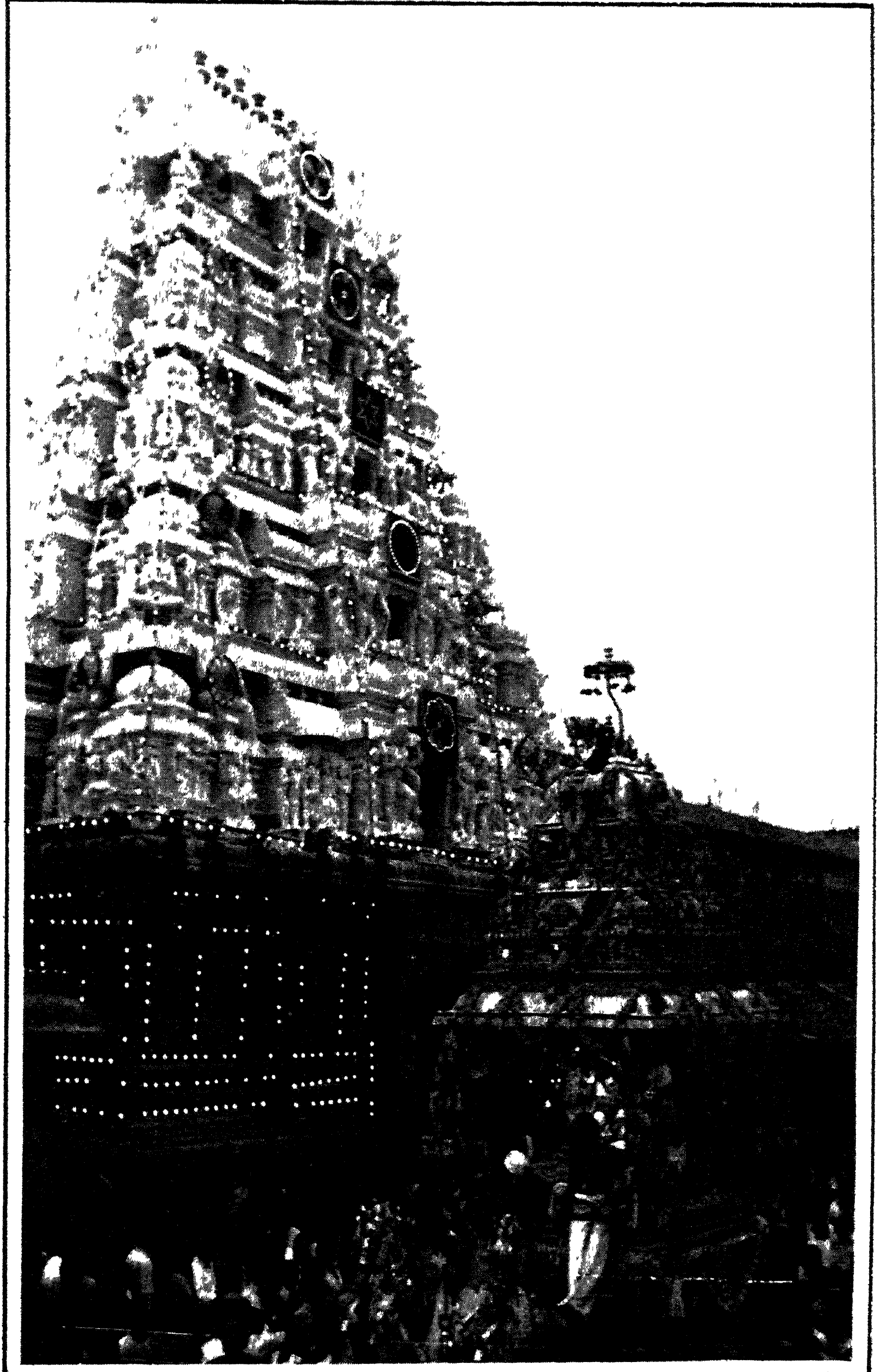
వేంకటాద్రిని గురించిన ప్రశంస బ్రహ్మాండ వరాహ భవిష్యోత్తరాది పురాణాలలో కన్పిస్తుంది. ఆళ్వారులు నాలాయిర దివ్య ప్రబంధంలో పాపాన్ని దహించే ఈ తిరువేంగడం యొక్క మహిమనూ, శ్రీనివాసుని ప్రభావమునూ మిక్కిలి శ్లాఘించారు. వేదాంత దేశికులు శ్రీనివాసుని కరుణ అనే చెరకురసం కలకండగా ఘనీభవించి తిరుమల రూపంలో ఉన్నదన్నారు. ఇక్కడి పశువులు, పక్షులు, వృక్షాలు దేవతాస్వరూపాలే అనీ, వేదాలే ఈ పర్వతశిలలై వెలుగులు చిందుతున్నాయనీ అన్నమాచార్యులవారు శేషగిరిని వర్ణించారు.

సర్వదేవతా సమన్వయ స్వరూపుడైన శ్రీవేంకటేశ్వరస్వామి వారిని వర్ణమత విభేదం లేక ఆర్తులు, జిజ్ఞాసువులు, అర్థార్థులు, జ్ఞానులు-- ఇలా సకల జనులు తండోపతండాలుగా వచ్చి నిత్యం సేవిస్తుంటారు.

సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య
మా మేకం శరణం వ్రజ,
అహం త్వా సర్వపాపేభ్యో
మోక్షయిష్యామి మా శుచః.

--మోక్షసాధనాలైన సకలోపాయాలనూ వదలి నన్నొక్కణ్ణే శరణుపొందు. నేను సకల పాపాలనుంచి నిన్ను విముక్తుణ్ణి చేస్తాను. దుఃఖించవద్దు-- అని అర్జునుణ్ణి ఓదార్చిన శ్రీకృష్ణ పరమాత్ముడే ఈ రూపంలో ఇక్కడ వెలసి భక్తజనానీకానికి సకల సౌభాగ్యాలు ప్రసాదిస్తున్నాడు. అఖిలాండనాయకుడైన శ్రీనివాసుడు తన పాదాలు ఆశ్రయించినవారికి సంసారం నడుములోతే సుమా అంటూ అభయహస్తముద్రతో, కటి హస్త ముద్రతో భక్తులకు కనువిందుచేస్తూ అండదండలుగా నిలిచివున్నాడు.

బ్రహ్మదేవుడు ప్రారంభించిన నవరాత్ర మహోత్సవాలు సుఖప్రదమైన శరత్కాలంలో ఏటేటా స్వామివారికి వైభవోపేతంగా జరు



గుతూనే వున్నాయి. లక్షలాది భక్తులు అనువత్సరం ఈ ఉత్సవ దినాల్లో వచ్చి శ్రీస్వామివారిని సేవించుకుంటూ వుంటారు. ఈ ఉత్సవాలలో ప్రశస్తమైన గరుడసేవ, రథోత్సవం తిలకించి ప్రజలు ధన్యులవుతుంటారు.

తిరుమల తిరువీధులలో దేవేరులతో శ్రీస్వామివారు తిరుగాడే మంగళప్రదమైన రథోత్సవం దర్శించడానికి రెండుకండ్లు చాలవు.

రథస్థం కేశవం దృష్ట్వా
పునర్జన్మ న విద్యతే.

--రథంలో వేంచేసియున్న శ్రీవేంకటేశ్వరుని దర్శించినవారికి పునర్జన్మ వుండదు. మన జీవితాలకు సాఫల్యం కల్గించే పుణ్యమైన రోజది. ఆనందకందమైన శుభదిన మది.

కలియుగ ప్రత్యక్ష దైవం శ్రీవేంకటేశ్వరుడు.

కరుణా స్వరూపుడు శ్రీ వేంకటేశ్వరుడు.

ఆశ్రితుల అభీష్టాలు నెరవేర్చే కల్పవృక్షం, కామధేనువు శ్రీ వేంకటేశ్వరుడు.

సకల కష్టాలు నివారించి శాంతి సౌఖ్యాలిచ్చే భగవంతుడు శ్రీ వేంకటేశ్వరుడు.

ఎన్ని మార్లు సేవించినా, ఎన్నిసార్లు దర్శించినా తృప్తి కలిగించని అమృత స్వరూపుడు శ్రీ వేంకటేశ్వరుడు.

ఇట్టి మహానుభావుడు గనుకనే--

శ్రీ శ్రీనివాసః కులదైవతం నః
శ్రీ శ్రీనివాసః పరమం ధనం నః
శ్రీ శ్రీనివాసః పరమాగతి ర్నః

శ్రీనివాసుడే మన కులదైవం. శ్రీనివాసుడే మనకు నిధి నిధానాలు. శ్రీనివాసుడే మనకు దిక్కు అంటూ ఆ మహాస్వామిని విశ్వసించి మనం భక్తితో కొలుస్తుంటాము.

స్వామీ! నీ పాదపద్మాలకు నమస్కారంచేసి నీకు సేవచేయాలనే కోరికతో దూరతీరాలనుంచి వచ్చాను. నీవు నిత్యసేవకు ఏ ఫలం అనుగ్రహిస్తావో ఆ ఫలమే జీవితంలో ఎప్పుడో ఒకప్పుడు నేను చేసిన స్వల్పసేవకు అనుగ్రహించు.

మహాప్రభూ! అజ్ఞానకృతమైన నా దోషాలను మన్నించు అంటూ మనం ఆ లోకస్వామిని వేడుకుందాము. ✪

(గత సంచిక తరువాయి)

పలికెను విభీషణుండు విస్పష్టభంగి
"అరయ రామచంద్రుండు మహారథుండు
శక్తు డంచిత రఘువంశ సంభవుండు
అతని గెలువ నెవ్వరికి శక్యంబు కాదు.

రావణుం డింద్రజిత్తును రాక్షసాళి
కుంభకర్ణుండును నికుంభ కుంభులేని
జానకీవల్లభున కెందు సాటిరారు;
దుర్నివారంబు రామభద్రుని శరాళి.

రావణసుతుండు సమరదుర్జయు డత
మేఘనాదుడు దౌష్ట్యము మేరమీర
భాషణ మొనర్చినంత, విభీషణుండు
పలికె నిట్లు మరొకమారు తెలియజెప్ప.

"బాలుడవు ప్రేలుచుంటివి ప్రల్లదాలు
మూఢుడవు బుద్ధి పక్వత పొందలేదు
రాక్షసాన్వయనాశము రాముచేత
కలిగెడి నటంచు చెప్పగ తెలిపె మాకు.

రావుల రామాయణము

ప్రోత్సహింతు రదేటికో పూని సఖులు
అతని వారించుటకు మారు అనికి నెపుదు
స్వీయబల మెంచి మీరు వచింపుడయ్య!
రాక్షసకుల రక్షణమును రాజహితము."

విమలమతి బృహస్పతి ఆ విభీషణునకు
ఇట్లు వచియించె బాలిశుం డింద్రజిత్తు
"నీచత వచింపగా నీవు, చూచుచుంటి
భీతులను జేయ మమ్ముల నీతి యగునె?

త్రిభువనేశు పురందరు, దేవపతిని
నేలపై పడద్రోయంగ ఆలమందు
పరుగుదీసిరి నను గాంచి సురలు భీతి
నాకు లెక్కయె హీనుల, నరుల గెలువ?"

ధర్మశీలుడు శౌర్యనిధాన మతడు
వింటి నెక్కడ ఎదురొడ్డు వీరు డెవడు?
జనకజాతను రామచంద్రున కొసంగి
మేలు గాంచుద మికనైన మేఘనాద!"

కాలమహిమ! రావణు డనె కాంచి అనుజు
"జ్ఞాతు లెప్పుడు క్రూరులు స్వార్థపరులు
లోభి! సైపకున్నావు నా వైభవమ్ము
దూరముగ నాకు నీ విక తొలగిపొమ్ము."

వెంట నల్వురురాగ విభీషణుండు
ఎగసి గగనంబునకు అన్న కిట్టు లనియె
"హితము చెప్పంగ నీవు గ్రహింపవైతి
పోయివచ్చెద శుభమును పొందుమయ్య."

డాక్టర్
రావుల సూర్యనారాయణమూర్తి

రాము డున్నట్టి చోటికి రాగ నతడు
మేరుశిఖరమ్ము కైవడి మింట మెరయు
దైత్యు నరపి సుగ్రీవుడు త్వరితగతిని
తనదు సేవకు చూపె నుత్తర పుదిశను.

శాత్రవుగ నెంచి వారట చర్చ సలుప
వినిచె నిట్లు సౌమ్యుండు విభీషణుండు
"సోదరుండను రావణాసురున కేను
అరుగుదెంచితి రాముని శరణువేడ."

కాంచి రామచంద్రుని వచియించె నిట్లు
వానరపతి సుగ్రీవుడు వాక్యవిదుడు
"మనల చంపవచ్చె నితండు మాయచేత
దండన మొసంగ మేలని తలతు నేను."

ప్రముఖవానరులం గాంచి రాఘవుండు
వినుత సత్య పరాక్రమధనుడు పలికె
"ఇట్టి సమయాల మిత్రుల హితము వినుట
మేలుగ దలంతు; చెప్పుడు మీర లింక."

అమితహర్షమ్ముతో కపులాడి రిద్ది
"తమదు సౌహృదమునకు నిదర్శనమ్ము
పరమధర్మాత్ముడవు నీవు పంకజాక్ష!
నీ వెరుంగని దేది ఈ నిఖిలజగతి?"

అంగదుడు జాంబవంతుడు అమితభక్తి
పలికి రిట్టులు శ్రీరామభద్రు గాంచి
"కీడు సేయు రిపుల పరీక్షింపవలయు
వెంటనే తగ దీతని విశ్వసింప."

ఆంజనేయుడు మధురవాక్యాల నుడివె
"రామ! బుద్ధి నెవ్వరు సరిరారు నీకు
తోప దాతని ముఖములో ద్రోహచింత
ఆతని స్వీకరించుట యుక్త మని తలంతు."

సమ్మతి రఘురాముడు సుప్రసన్ను డనియె
"వైరియో దుష్టుడో నన్ను కోరి రాగ
వా డెవడు కాని వీడని వ్రతము నాది"
అంత సుగ్రీవు డనియె భాష్యంబు సలిపి.

"కష్టకాలాన అన్ననే కరుణమాలి
విడ నీత డింకెవ్వని కూడి మనును?"
అంత రామభద్రుడు మందహాస మొలుక
అతనితో దెల్పె సూక్ష్మరహస్య మిట్లు.

"జ్ఞాతులను దెబ్బతీతురు సమయ మెరిగి
ధారుణీశులు నమ్మరు వారి నెపుడు;
రావణుని లంక మనము కోరంగలేదు
కాంక్ష ఆతని కట్టిది కలిగె నేమొ?

తెగువ రాజ్యాశ వచ్చిన దీర్ఘదర్శి
పండితుడు కాన మనకు గ్రాహ్యుం డితండు
భ్రాత కీతడు నిజముగా భీతినంది
వచ్చినట్టులు తోచును స్వరము వినగ.

దైత్యు డిత డన్నవీడిన ధర్మమరయ
భ్రాతలందున భరతుని వంటివాడు
పితకు ననువంటి ప్రేమంపుసుతుడు
హితుడు
నీకు సాటి మిత్రుడు లేరు నిఖిల జగతి."

తోడనే లక్ష్మణస్వామితోడ లేచి
విన్నవించె సుగ్రీవుడు విభున కిట్లు
"పంపగా భ్రాత ఏతెంచె; చంపు మనల
రాక్షసుని చంపగాదగు నీక్షణంబె."

మరల రామభద్రుడు సద్విమర్శ చేసి
వానరపతి సుగ్రీవుతో పలికె నిట్లు
"ఈతని గుణాగుణము లవి ఎట్టులున్న
చీమకాలంత అపకృతి చేయలేడు.

చాలు క్షణము నా చిటికెన వ్రేలితోడ
దనుజ దానవ యక్ష సంచయము చంప
గౌరవింపగ వలసిన తీరు తెలుపు
పరమశాత్రవు నేని, పావురపు గాథ.

మున్ను తనపెంటి వధియించి బోయవాడు
శరణమంద కపోతంబు పరమకరుణ
స్వీయ మాంసరక్తాలతో న్యాయ మొప్ప
వ్యాధు నాకలిదీర్చి మర్యాద సలిపె.

అనుపమ తపస్వి కణ్వమహర్షి సుతుడు
కందుమౌని రచించిన కణ్వగీత
'శరణుకోరగ సాయము సలుప డెవడొ
పుణ్య మతనిది శరణార్థి పొందు' ననియె.

దాని పాటింతు కాన సత్కార మొసగ
ఆ విభీషణు కొనిరమ్ము ధీవిశాల!
శరణు జొచ్చినచో బద్ధశత్రు వనక
అట్లె రావణాసురునేని ఆదరింతు."

వానరపతి సుగ్రీవుడు పలికె నిట్లు
"రామ! లోకనాథుడవు ధర్మజ్ఞు డీవు
సహజదయతోడ జూతువు సర్వజనుల
అమలుడు విభీషణుం డంచు ఆత్మ తెలుపు."

అభయమంది నల్వురు భృత్యు లనుసరింప
ధరణిపై డిగ్గి రాఘవు చరణములకు
భక్తి నొనరించి సాష్టాంగ వందనమ్ము
పలికెను విభీషణుండు ప్రపన్ను డగుచు.

"రావణుండు లంకేశుడు భ్రాత నాకు
వచ్చినాడను నాదు సర్వమ్ము వీడి
రాఘవా! సర్వభూతశరణ్య నిన్ను
శరణు వేడంగ; ఆతడు పరిభవించె.

అనియె శ్రీరాము డాతని ననునయించి
"తెలుపు మిక రావణుని బలాబలము లెల్ల"
భీతి విడనాడి ఘనుడు విభీషణుండు
తేట పరచె శ్రీరాముడు తెలిసికొనగ.

"ప్రాణికోటి కవధ్యుడై ప్రబలు నట్లు
రావణుండు విరించి వరాల నందె
రావణుని తమ్ము డాత డగ్రజుడు నాకు
కుంభకర్ణుండు రణముల ఘోరబలుడు.

సైన్యపతి ప్రహస్తుడు మహాశక్తిశాలి
మేఘనాదుడు దశముఖు మేటికొడుకు
తాను కానరాకుండ శాత్రవుల గూల్చు
వరముగనె అగ్నిహోత్రునివలన నితడు.

కామరూపులు లంక రక్కసులు తలప
మేటి శౌర్యశాలులు పదికోటు లరయ
రావణుండు భంజించె సంగ్రామమందు
సురల; లోకపాలుర గెల్చె సులభసరణి."

సర్వ మూహించి శ్రీరామచంద్రు డనియె
"సకలబంధుసమేతుని చంపకుండ
రావణుని, నిన్ను సలుపక రాజుగాగ
తిరిగి వెడలను సాకేతపురికి నేను."

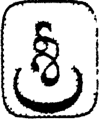
(సశేషం)



హిందీ తెలుగు సాహిత్యాలలో

భ్రమరగీత పరంపర

డా॥ ఎం.బి.వి.ఎ.ఆర్. శర్మ



మద్భాగవతంలోని దశమ స్కందంలో 47వ అధ్యాయంలో ప్రప్రథమంగా 'భ్రమరగీత' ప్రసంగం ఉంది. అందులో శ్రీకృష్ణుని మిత్రుడైన ఉద్ధవుడు ఒకరోజున కృష్ణుని కలుసుకుంటాడు. ఇష్టాగోష్టి అయిన తరువాత కృష్ణుడు తన మిత్రుని ద్వారా వ్రజభూమిదుందున్న యశోదానందులకు, గోప గోపీ జనానికి ఒక సందేశం పంపుతాడు. ఉద్ధవుడు గొప్ప జ్ఞాని, నిర్గుణోపాసకుడు, యోగాభ్యాసరతుడు. అతడు ముందుగా నందునివద్దకేగి శ్రీకృష్ణుడు పరమాత్మ అనీ, సమస్త జీవాత్మల యందు తానే ఉన్నాడనీ, ఆయనకు ఉత్తమ, అధమ సమ అనే భేద భావం ఏమీ లేదనీ, ఆయనకు తల్లిదండ్రులుగాని, మిత్రులుగాని, శత్రువులుగాని, ప్రియులుగాని, అప్రియులుగాని ఎవరూలేరనీ, సత్త్వరజోతమో గుణములతో సంబంధం ఏమీ లేదనీ, ఆయన సమస్త భూతములయందు వ్యాపించి ఉన్నాడనీ, అందువలన ఆయన వియోగం వలన దుఃఖించటం అజ్ఞానమనీ చెప్తాడు.

తరువాత ఉద్ధవుడు గోపికల దగ్గరకు వెళ్తాడు. కృష్ణుని వలెనే నీలమేఘ వర్ణం కలిగిన శరీరం, కృష్ణునివలెనే వేషభూషణాలు ధరించిన ఉద్ధవుని చూచి గోపికలు ఉత్సుకతతో అతని చుట్టూ చేర్తారు. తమ ప్రియుని యోగక్షేమాలు తెలుసుకోవాలని వారు తహతహ లాడ్తారు. కృష్ణుడు వ్రజభూమిలో ఉండగా అతనితో కలిసి గడపిన ఆనందకరమైన రోజులను జ్ఞాపకం చేసికొని, ఆయున గుణగణవర్ణన చేస్తూ వారు విలపిస్తారు. ఆ సమయంలోనే ఒక భ్రమరం ఎక్కడనుంచో ఎగురుతూవచ్చి గోపికల ముఖకమలాలచుట్టూ భ్రమణం చేస్తుంది. గోపికలు ఆ భ్రమరంలోనే కృష్ణునియొక్కయు, ఉద్ధవుని యొక్కయూ సామ్యాన్ని చూచి, తమను ఇన్నాళ్లుగా వియోగ దుఃఖసాగరంలో ముంచిన కృష్ణునితో చెప్పవలసిన దెప్పి పొడుపుమాటలను ఆ భ్రమరాన్ని సంబోధించి చెప్తారు. ఆ భ్రమరం నిర్మోహి అనీ, నిష్ఠుర హృదయం కలిగినదనీ, దాని ప్రేమ ఉత్త బూటకమనీ ఉపాలంభాన మాటలు పలుకుతారు. విరహవిదగ్ధలైనవారి ఉపాలంబన పూరిత వాక్యాలే భ్రమరగీతలు. వీని ఉద్దేశ్యం జ్ఞానమార్గంకంటె ప్రేమ మార్గమే గొప్పదనీ, మస్తిష్కంకంటే హృదయమే గొప్పదనీ, నిర్గుణోపాసనకంటే సుగుణోపాసనయే శ్రేష్ఠమైనదని నిరూపించటమే. కాని భాగవతంలో భగవంతుడు నిరాకారుడనీ, నిర్గుణుడనీ ప్రతిపాదింపబడింది. జ్ఞాన, భక్తి, కర్మ, మార్గాలను సమన్వయపరచటమే వ్యాసభగవానుని ఉద్దేశ్యం.

హిందీ సాహిత్యంలో భక్తకవి సూర్ దాస్ రచించిన 'సూర్ సాగర్'లో 'భ్రమరగీత'కు ఒక విశిష్టమైన స్థానం ఉంది. అందులో కావ్య సౌందర్యంతోబాటు సగుణ భక్తి యొక్క ప్రాధాన్యతకూడా విశదపరుపబడింది. వానిలో అత్యంత స్వాభావికత, రోచకత, మార్మికత కనబడుతాయి. కేవలం సందేశం విన్నంతమాత్రంచేతనే గోపికలు శాంతించటం మనోవైజ్ఞానిక దృష్టితో చూస్తే చాలా అస్వాభావికంగా కనబడుతుంది. పైగా భాగవతంలో ముఖ్యంగా గోపికలు శ్రీకృష్ణుని దెప్పిపొడవటమే ఎక్కువగా కనబడుతుంది. వారి మాటలలో వారియొక్క




Dattu

దైన్యం, కరుణ, వేదన మాత్రమే కనిపిస్తాయి. సూరసాగర్‌లో కటువ్యంగ్యం, మధురోపాలం బన, అమాయక హృదయస్పందన క్రోధభరిత తిరస్కారం, శోకాశ్రు ప్రవాహం ప్రదర్శింపబ డటంచేత భావప్రపంచంలో ఉండే వైవిధ్యం గోచరిస్తుంది. భాగవతంలో వర్ణింపబడిన ఒక రసబిందువు సూరసాగర్‌లో రససింధువుగా పరిణమింపచేయబడిందనటంలో అతిశయోక్తి యే మాత్రం లేదు.

భ్రమరగీత రచనా సాంప్రదాయంలో హిందీసాహిత్యంలో సూరదాస్ తరువాత పేర్కొనదగినవాడు నందదాస్. అతని గోపికలు సూరదాస్ గోపికలకంటె ఒకడుగు ముందుకువేశారు. నందదాస్ గోపికలు పలికే ప్రతిపలుకు తర్క సంగతమైనది. ఉద్ధవుడు ఉపదేశింపదలచిన జ్ఞానమార్గాన్ని వారు శాస్త్రీయ దృక్పథంతో ఖండించారు.

శ్రీకృష్ణుడు నిరాకార నిర్గుణ పరమాత్మ అని అంటున్నావు. ఆయనకు నోరే లేకపోతే మా ఇళ్లల్లో దూరి వెన్న అంతా ఎట్లా తిన్నాడు? ఆయనకు నడవటానికి కాళ్లే లేక పోతే ఆవులను మేపటానికి మధువనంలోకి ఎట్లా తీసుకువెళ్లాడు? అని నిలదీసి అడిగారు ఉద్ధవుణ్ణి.

మర్యాదా పురుషోత్తముడైన శ్రీరాముని తన ఇష్ట దైవంగా ఆరాధించి 'రామచరిత మానస్', 'కవితావళీ' కావ్యాలను రచించిన గోస్వామి తులసీదాసు 'కృష్ణ గీతావళి' కూడా రచించాడు. అందులో కూడా భ్రమరగీత ప్రసంగం ఉంది. ఆయన గోపికలు అమా యకురాళ్లైన గ్రామీణ గొల్లభామలు. వారిలో సూరదాస్ గోపికలలో ఉన్న వాక్చాతుర్యం గాని, నందదాస్ గోపికలలో ఉన్న తర్కంగాని మృగ్యం. వారిలో కేవలం వారి హృదయాంత ర్గత ఉదాత్తభావన ఎక్కువగా కనబడుతుంది.

"ఓ మధుపమా! మాకు అర్థంకాని మాటలు ఎందుకు చెబుతావు? జ్ఞానం అంటే ఏమిటో మాకు తెలియదు. వ్రజవాసి అయిన మా ప్రియతముడు ఇక్కడి నుండి వెళ్లిపోయివాడు. నీవు ఏదో యుక్తియుక్తంగా మాట్లాడుతున్నావు. పల్లెటూళ్లల్లో ఉండే మాకు ఆ విషయాలన్నీ ఏమి అర్థమౌతాయి? అని దీనాలాపాలు" చేశారు.

హిందీ సాహిత్యంలోని శృంగార కాలంలో అనగా 17-19 శతాబ్దాల మధ్య కాలంలో హిందీ కవులంతా తమ రచనలను రాధాకృష్ణుల శృంగారలీలల వర్ణనలతో నింపి వేశారు. వారు కూడా భ్రమరగీత ప్రసంగాన్ని తెచ్చారు. అందులో గోపికల విరహ విదగ్ధ హృదయాలను ఎంతో స్వాభావికంగా వర్ణిం చారు.

ఇక ఆధునిక యుగంలో హిందీలో భ్రమర గీతలను వ్రాసినవారు భారతేందు హరిశ్చంద్ర, అయోధ్యాసింహ ఉపాధ్యాయ్ 'హరిఔధ్' మైథిలీ శరణ్‌గుప్త్, సత్యనారా యణ్ 'కవిరత్న', జగన్నాథ్‌దాస్ 'రత్నాకర్', రమాశంకర్‌శుక్ల్ 'రసాల్' రామజీ శరణ్ వింధ్యాచల్ 'కవికింకర్' మొదలైనవారు.

వీరిలో భారతేంద్ వైష్ణవుడు గనుక భ్రమరగీతలను ఆయన భక్తి యుక్త దృష్టితో రచించాడు.

'హరిఔధ్' తన 'ప్రియప్రవాస్' అనే మహాకావ్యంలో శ్రీకృష్ణుని ఒక స్వయంసేవకు డుగాను, దేశశ్రేయోభిలాషిగాను వర్ణించాడు. అందువలన ఆయన గోపికలు ఉద్ధవుడు ప్రతిపాదించిన జ్ఞానమార్గాన్ని అంగీకరించి తమవ్యక్తిగత ప్రేమను సమష్టిగతప్రేమగా పరిణమింపజేసి శ్రీకృష్ణుని సర్వాంతర్యామి అయిన పరబ్రహ్మగా భావిస్తారు.

"నా మనస్సులో సమస్త హృదయాలను జయించే విశ్వవ్యాప్తమైన ప్రేమ జాగృత మైంది. నా ప్రాణేశునియందు పరమ ప్రభువును చూచాను" అని తృప్తిపొందు తుందామె.

మైథిలీశరణ్‌గుప్త తన 'ద్వాపర్' అనే కావ్యంలో జ్ఞానలవదుర్విదగ్ధుడును, అహంకా రియునైన ఉద్ధవుడు గోపికల అనన్యప్రే మను చూచి ముగ్ధుడై సహృదయుడుగాను, కోమలస్వభావం, సహానుభూతికలవాడుగాను మారిపోతాడు. గోపికలు ఒక విహంగాన్ని అడ్డుపెట్టుకొని ఉద్ధవుణ్ణి ఈ విధంగా దెప్పి పొడుస్తారు.

"ఓ విహంగమా! ఇక్కడ ఈ వనంలో ఉంది నీ గూడు. ఆకాశ గమనాన్ని వదలి పెట్టు. అక్కడ శూన్యాకాశంలో 'ఏముంది" అని అంటారు.

ఇందులో 'రాష్ట్రకవి' మైథిలీశరణ్ గుప్త ప్రయోగించిన శ్లేష ద్రష్టవ్యం. ఓ కృష్ణా! నీస్థానం ఇక్కడ బృందావ నంలో ఉన్నది. అక్కడ మధురానగరంలో ఏముంది? గ్రామీణ జీవితాన్ని వదలిపెట్టి నాగరిక జీవితాన్ని ఆశించటం నిష్ప్రయోజనం అని గూఢార్థం. శూన్యగగనం యోగాభ్యాస పరిభాషలో సహస్రారం ఉద్ధవుడు ఉపదే శింపదలచిన జ్ఞానమార్గంలో కుండలినీశక్తిని షట్చక్రాలద్వారా సహస్రారం వరకు తీసికొ నిపోతే అక్కడ దివ్యప్రవేశం గోచరిస్తుంది. కాని గోపికలకు అది కష్టసాధ్యమైనటువంటి ప్రక్రియ. అందువలన వారు నీరసమైన యోగాన్ని నిరసించారు అని గూడా అర్థం స్ఫురిస్తుంది.

సత్యనారాయణ్ 'కవిరత్న' తన 'భ్రమ ర్‌దూత్'ను మౌలికమైన భావాలతో రచిం చాడు. ఇందులో గోపికలు లేరు, ఉద్ధవుడు లేడు. జ్ఞానమార్గ ప్రతిపాదనలేదు, భక్తియుక్త ఉక్తులు లేవు, సగుణ నిర్గుణ వాదమూ లేదు. 'భ్రమరదూత్'లో యశోద ఒక భ్రమరం ద్వారా తన అనుంగుతనయునకు ఒక సందేశం పంపుతుంది. అందులో దేశములోని సాంఘిక, రాజనైతిక దుస్థితిని చిత్రించటమే ఈ కావ్యరచన యొక్క ప్రయో జనం.

ఆధునిక హిందీ కవులలో 'రత్నాకర్' యొక్క 'ఉద్ధవశతక్'లో భ్రమరగీతకు ఒక ప్రత్యేకమైన స్థానముంది. ఇందులో శ్రీకృ ష్ణగోపికలమధ్య తుల్యానురాగం విశదపరచబ డింది. తమ వల్లభుని వియోగంతో వ్రజవని తలు ఎంత అధికంగా పీడింపబడుతున్నారో గోపీనాథుడు కూడా తన ప్రియురాండ్ర ఎడబాటువలన అంత అధికంగాను బాధపడు తాడు.

తెలుగు సాహిత్యంలో సహజకవి, భక్తపో తనామాత్యుని శ్రీమదాంధ్ర భాగవతం వ్యాప

కృత శ్రీమద్భాగవతపురాణానికి అనుకరణ. ఇందులోగూడా భ్రమరగీత ప్రసంగం ఉంది. ఉద్ధవుని ఉపదేశం విన్న తరువాత గోపికలు విరహాతురలైనారు. కాని ఉద్ధవుడు శ్రీకృష్ణుని వద్దనుండి తెచ్చిన ఉపదేశాన్ని విని తమ విరహవేదనను మరచి పోయినారు. ఆ సందర్భంలో పోతన-- "అని దుఃఖార్ణవమగ్నం బయిన గోపకులంబునుద్ధరింపుము రమానాథయని గోపికలు వగచి తదనంతరంబయిన కృష్ణ సందేశంబువలన విరహవేదనలు విడిచి యుద్ధవునిం బూజించిరి" అని వ్రాశాడు. ఇది మూల గ్రంథానికి అనువాదం.

జ్ఞానపీఠ బహుమతి గ్రహీత స్వర్గీయ విశ్వనాథ సత్యనారాయణ సంస్కృత భాగవతంలోని భ్రమరగీతలను ఆధారంగా చేసికొని 'భ్రమరగీతలు' అనే ఖండకావ్యాన్ని నూరు పద్యాలలో వ్రాశారు. ఇందులో జ్ఞానమార్గం యొక్క విశిష్టతే ప్రతిపాదింపబడినదని వేరుగా చెప్పనక్కరలేదు. సమర్థుడైన ఈ కవి శ్లేషద్వారా గోపికాహృద్గత మధుర భావాలను చక్కగా విశ్లేషించి తన ప్రతిభతో తన మౌలికాభిప్రాయాలను ప్రదర్శించాడు. ఈ ఉద్ధవుడు పరమాత్మ తత్వాన్ని గోపికల ద్వారా తెలిసికుంటాడు. ఇది మూలంకంటె వేరైనభావం. శ్రీమద్భాగవతంలో చెప్పబడిన ఆధ్యాత్మిక విషయాన్ని కావ్య సౌందర్యమనే మూసలో పోసి దానికి ఒక క్రొత్తరూపాన్ని ఇచ్చాడు. వీరి గోపికలు భ్రమరాన్ని ఇట్లా దెప్పిపొడిచారు. "ఓ భ్రమరమా! ఓ శృంగారపురుషుడా! నీవు మా ఇండ్ల దగ్గరకువచ్చి ఎందుకు తిరుగుతున్నావు? నీవు ఉద్యానవనంలోకి పోయి అనేక సుకుమార కుసుమాల మకరంద మాధుర్యాన్ని ఆస్వాదించేవాడివి. గ్రామీణులమైన మేము నాగరికుల మోసాలను తెలిసికొనలేము. శ్రీకృష్ణుడు ఇదివరకే మమ్ములను మోసపుచ్చి మధురానగరానికి వెళ్లాడు. ఇప్పుడు ఈ సందేశాన్ని పంపించి ఇంకా మోసగించాలని తలుస్తున్నాడు. నగరవాసులు తమ ఆచార వ్యవహారాలలోను, వేషభూషణాదులలోను చాలా రీవి చూపిస్తారు. వారు గ్రామీణ ప్రజల హృదయాలలోని మార్దవాన్ని తెలిసికొనలేరు. మేము మోసపోకూడదు. నగరాలలో ఎందరో భోగ కాంతలు ఉంటారు. వారంతా కృష్ణునికి తగినవారే. వారిని వదలిపెట్టి మాదగ్గరకు ఈ సందేశం పంపటం మమ్ములను ఇంకా ఏడిపించటానికే.

"శ్రీకృష్ణుడు మమ్ములను వదలిపెట్టి మధురానగరానికి వెళ్లినప్పుడు మాకు చాలా దుఃఖం కలిగింది. విరహవేదనవల్ల మా హృదయాలు గాయపడినాయి. క్రమక్రమంగా ఆ గాయాలు మానటం ప్రారంభించినాయి. ఇప్పుడు ఈ ఉద్ధవునిద్వారా సందేశం పంపించి ఆ గాయాలమీద ఉప్పుచల్లాడు. అసలే మేము లజ్జా విహీనులమని అనుకొంటున్నాము. అందుకనే ఉద్ధవుని ఇక్కడకు రానిచ్చాము. మా భర్తలు వస్త్రధారణ నిరాడంబరంగా చేసికొంటారు. కృష్ణుడు ఇక్కడ ఉన్నప్పుడు వారివలెనే సాధారణమైన వస్త్రాలు ధరించేవాడు. కాని ఇప్పుడు నగరవాసి అయి అసాధారణమైన వస్త్రాలు ధరించటం ప్రారంభించాడు. ఈ ఉద్ధవుడు కూడా అట్లాగే ఆడంబరంగా వస్త్రాలు ధరించి వచ్చాడు.

అతనిని చూచిన తరువాత హృదయ భారము ఇంకా యెక్కువైంది. గర్విష్ఠియైన భ్రమరమా! శ్రీకృష్ణుడు అంధకారంలో ఉండి వేణువును వాయించి నప్పుడు ఆతని వంటరితనాన్ని పోగొట్టడానికి మేము ఆతని దగ్గరకు వెళ్లేవాళ్లం. అటువంటి మమ్ములను ఆయన మరచిపోయినాడు. ఆయన మా ఇండ్లలోదూరి, కుండలలోని పాలు వంచుకొని త్రాగుతూ ఉంటే మా అత్తలు వెళ్లి యశోదతో ఫిర్యాదులు చేసేవారు. యశోద ఆతనిని కొట్టకుండా ఉండటానికి ఆతనిని మేము రక్షించేవాళ్లం. కాని అతడు ఆ విషయాలన్నీ మరచిపోయినాడు. మేము కేవలం పల్లెటూరివాళ్లం. ఆయన మా హృదయాలలో ఛట్లా ప్రవేశిస్తాడు?

"కప్పవు మోతలో శ్రుతినిగర్చి
ప్రభుండరు దెంచి పాడు నిం
డ్లప్పల సన్నగా తెలియునట్లు
పెల్లనగ్రోవి యూద మా
కప్పల నిప్పలందెలియు కక్కుట
వెన్నయు పడ్డ గుర్తులే
కప్పలనేమి యెతియెపుడయ్యది
యేమై పోయెషట్పదా!"

అటువంటి దశలో కృష్ణుడు మాపైన మన్మథబాణాలు వేసి మమ్ములను విరహపీడితులుగా చేశాడు. మమ్ములను దీనురాళ్లనుగాచేసి మధురానగరానికి వెళ్లిపోయినాడు. ఇదెమైన న్యాయమేనా? మేము రెంటికి చెడిన రేవడులమైనాము. ఆయనంటే మమ్ములను మరచిపోయినాడు, గాని మేము ఆయనను మరువలేకుండా ఉన్నాం. ఆయన గోధూళివేళ ధూళిధూసరిత శరీరుడై ఆవులను తోలుకొని ఇంటికి వచ్చేటప్పుడు ఎంత శోభాయమానంగా ఉండేవాడో ఆ రూపాన్ని మేము మరచిపోగలమా! మేము పెరుగు చిలికేటప్పుడు అలవాటుప్రకారం జారిపోయే మా పమిట చెంగులను సరిచేసుకుంటూ కృష్ణుడు ఎక్కడ ఉన్నాడా అని వెతికి వెతికి నిరాశచెందుతున్నాం. మా పమిట చెంగులు పట్టుకొనిలాగే ఆ కొంటె కృష్ణుడు ఇప్పుడు ఇక్కడ లేడుగదా! మేము విలపిస్తూ యశోద దగ్గరకు వెలితే పుత్రవియోగంతో ఆమె ఇంకా ఎక్కువగా రోదిస్తూ ఉంటుంది.

"మేఘాలు కారుచీకట్లు కమ్మి, మెరుపులు మెరుస్తూ, గర్జిస్తూ ఉండి కుండపోతగా వర్షం కురుస్తూ ఉంటే మేము అడవుల్లోకి పరుగెత్తుకు వెళుతున్నాం. ఎందుకో తెలుసా? నల్లని మేఘాలను చూస్తే మాకు ఆ నల్లనయ్య మేను జ్ఞాపకం వస్తుంది, వర్షపు ధారల ధ్వనులు వింటూ ఉంటే ఆయన మురళీ నినాదం వినవస్తుంది. కోయిల కుహుకుహూలను విని కన్నయ్యే వాటిని పంపాడేమో అని మాకు అనిపిస్తూ ఉంటుంది. మధురమైన పిక కూజితములను విని మేము మా ప్రియుని తలచుకొని మైమరచి ఉంటే మా అత్తలు, భర్తలు కోపోద్రిక్తులౌతున్నారు. విరహతాపంతో ఒక ప్రక్క మేము దహించుకుపోతూ ఉంటే మరో ప్రక్క మా భర్తలు

(33వ పేజీలో)

ప్రశ్న:

నదులచరిత్రలు అనేక విధాలుగా వింటూంటాం. మాప్రాంతం గోదావరితీరం! ఆ నదిని గురించిన పురాణగాధ వుంటే వివరించగోరుతున్నాను.

--గుత్తుల సబ్బన్న
ఇసుకపూడిప్రాంతం.

సమాధానం:

ప్రతినదికీ ఒకపురాణగాధవుంది - గ్రామాలకు స్థలపురాణాలు వున్నట్లుగానే! కృష్ణకు ఓచరిత్ర, కావేరికి ఓగాధ, గోదావరికి మరో పురాణగాధ వున్నాయి.

ఒకానొక సమయంలో పెద్దకరువు సంభవించిందట. తినడానికి తిండికరువయిందట. ఆ సందర్భంలో మునులందరూ బయలుదేరి గౌతమముని ఆశ్రమానికి వచ్చారట - అక్కడి పరిస్థితులనుచూసి ఆశ్చర్యపోయారు. అంతటా కరువు విలయతాండవం చేస్తూంటే - ఎటుచూసినా పచ్చ రంగా మారిన పరిస్థితులలో - గౌతముని ఆశ్రమ పరిసరాలు మాత్రం పచ్చగా పెరిగి, పంటలు సమృద్ధిగా పండుతున్నాయట. దీనికికారణం లేకపోలేదు - గౌతముని తపశ్శక్తి పొందిన, సంపాదించిన వరప్రభావములే దీనికి కారణం అయివుంటుంది.

గౌతముని గొప్పతనం అంతా-వచ్చినవారికి దానంచేయడం, మృష్టాన్నభోజనంపెట్ట డంలోనే వుంది.

ఒరులకలిమికి పొర్లి ఏడ్చేవాళ్లూ అప్పుడూ ఉన్నారు, ఇప్పుడూ వున్నారు- అటువంటివారు నరుడైనా నారాయణుడైనా, ఋషి అయినా మునీశ్వరుడైనా సుఖం వుంటుందని నేననుకోను.

అక్షరాలా అలాగే జరిగింది! మునుల్లోని కొందరు ఓర్వలేనితనంతో ఒక మాయగోవును సృష్టించిపంటనుమేపి భ్రష్టుపట్టించమని పంపారట - ఆమాయ గోవుచెప్పినట్లే చేనును మేసినంతమేస్తూ ధ్వంసంచేసేసింది - అది గౌతమునికంటపడింది - పచ్చని గౌతముని హృదయంలో మంటలు ప్రజ్వరిల్లాయి.

సందేహాలు? సమాధానాలు!

నిర్వహణ: ఎల్లోరా

పాపం గౌతమముని గోవును కొట్టడానికి మనసొప్పక, మంత్రజలాన్ని గోవుమీద చల్లాడట. ఇంకేముంది రెండు జలబిందువులు ఒంటిమీదపడగానే గోవు గిలగిలలాడుతూచచ్చి నేల కూలిందట.

గౌతముని ఇంట భోజనాలకు కూర్చున్న ఈ మునులు అదనుచూసి - "ఛీ! ఛీ!! ఇలా గోవధ చేసినవాని ఇంట భోజనం చేయడం ఏమిటి? అంటూ లేచారుట!

ఒకరి ముఖాలు ఒకరు చూసుకుంటూ, ఏదో పెద్ద ఆలోచనచేస్తూన్నట్లు నటిస్తూ- 'గంగ'ను కనుక ఇక్కడకు రప్పించగలిగితే నీపాతకముపోతుం'దని సూచించారుట!

అప్పుడు గౌతముడు ఘోరతపస్సు చేయడం, శివుడు ప్రత్యక్షం అవడం జరిగిందట - ఏంకావాలో కోరుకోమని ఆ భోళా శంకరుడు అడగడం - గౌతముడు తన సమస్యను వివరించడం జరిగిందట.

శివుడు తన జటలోనుంచి ఒకటి తీసి ఇచ్చి - 'దీనిని పిండు, గోవు బ్రతుకుతుం'దని చెప్పాడట.

కావలసింది అదేకదా - గౌతమముని ఆప్రకారమే చేశాడట. వెంటనే గోవు బ్రతికి స్త్రీ రూపంలో వెళ్లిందనీ పురాణగాధ.

అయితే గోదావరి అనిపేరెందుకొచ్చిందంటే - గోవును బ్రతికించడం జరిగింది కనుక గోదావరి అనీ, గౌతముని కృషివల్ల జల సమృద్ధి కలిగింది కనుక 'గౌతమి'అనీ ప్రసిద్ధ నామాలుగా పిలువబడుతున్నాయి.

ప్రశ్న:

మన హిందూ సంప్రదాయంలో ఇన్ని రకాల దేవాలయాలు, ఇంతమంది దేవుళ్లూ, దేవతామూర్తులూ ఎందుకు? ఇతర మతాలలో ఒక్కరేకదా?

డి. నారాయణ,
బాపట్ల.

సమాధానం:

చూడండి! మన మతధర్మాలూ, ఆచరణలూ - క్రతువిధానంవేద, ఉపనిషత్, పురాణ విహితమైన ఆర్ష సంప్రదాయం.

ఈ సంప్రదాయం వేదకాలం నుంచీ విధివిహితంగా - అనూచానంగా - ఆచరింపబడుతూన్న మహోత్కృష్టమైన జ్ఞానోపాసనా సంహిత!

మన కుటుంబంలో ఒక్కరినేకని ఒక్కపేరుతోనే సంతృప్తిపడడంలేదు కదా? పుట్టిన పిల్లలందరికీ మనకు తోచిన - బాగున్న పేర్లుపెట్టి, గారాబంగా పిలుచుకోగాలేంది,

మన దేముడికి రకరకాల పేర్లు పెట్టి పిలుచుకుంటూ - స్మరించుకొంటూ - పూజించి భక్తికి, ముక్తికి మార్గాన్వేషణ చేయడంలో తప్పేమిటంటారు?

ఏమతాన్నో చూసి - మన సంప్రదాయాలకు, నమ్మకాలకు - ఆచరణకు తిలోదకాలు ఇవ్వవలసిన అవసరం ఏముందంటారు?

ఇంతకీ ఇన్నికోట్లజనానికి ఇంతమంది దేవుళ్లువుంటే తప్పేమిటి? చెప్పానుగా ఒకసారి - దేముడన్నవాడొక్కడే - అనేక నామాలతో పిలుచుకొంటున్నాం అంతే!

"ఏకం సత్ విప్రాఃబహుధా వదన్తి" - ఏ పేరున పిలిచినా, ఏతీరున కొలిచినా, ఏపూవున అర్చించినా - ఓయని పలికే సర్వాంతర్యామి ఒక్కడే! మీరు నమ్మిన ఆ ఒక్క దేముడినీ మీకు తోచిన పేరుతో పిలవండి-

మీపూజలను బట్టీ, మీ ఉపాసనా బలాన్ని బట్టి, మీ పూర్వజన్మ సుకృతాన్నిబట్టీ 'ఓ'యని పలకడం - నేనున్నానని కనిపించనిరూపంలో - వినిపించని శబ్దంలో దర్శనభాగ్యం కలగడం జరుగుతుంది!

ఆ భాగ్యం మీరు అనుసరించే, ఆచరించే, అనువర్తించే ధర్మాచరణం మీద ఆధారపడి వుంటుంది!



తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు
తిరుపతి

శ్రీ వేంకటేశ్వర కేంద్ర గ్రంథాలయం మరియు పరిశోధనా కేంద్రం

ఒక విజ్ఞప్తి

విద్యే సౌందర్యం **విద్యే దైవం**

1993లో తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానముల వజ్రోత్సవ సందర్భంగా తిరుపతిలో శ్రీ వేంకటేశ్వర కేంద్ర గ్రంథాలయం మరియు పరిశోధనా కేంద్రం నెలకొల్పబడింది. భాగవతాంకితంగా ఈ పవిత్ర పరిశోధనా కేంద్రానికి శ్రీకారం చుట్టబడింది. ప్రాచీన ఆధునిక వాస్తు శిల్ప ప్రమాణాల రీత్యా అతి విశాలమైన భవనం ఈ గ్రంథాలయం మరియు పరిశోధనా కేంద్రంకై నిర్మింపబడింది. ఇదో గ్రంథ రత్నాకరం. ప్రాచీనుల ఉత్తమ ఆలోచనా విధానాలను ఆవిష్కరించేందుకు, అందరికీ పంచేందుకు అలభ్యమైన ఎన్నో గ్రంథాలు, వేదాలు, ఉపనిషత్తులు, పురాణాలు, శాస్త్రాలు, భగవద్గీత ఇలా ఎన్నో గ్రంథాలు ఈ గ్రంథాలయంలో పదిలపరచబడ్డాయి.

శ్రీ వేంకటేశ్వర కేంద్ర గ్రంథాలయం మరియు పరిశోధనా కేంద్రం సనాతనధర్మం, తత్త్వశాస్త్రం, సంగీతం, భారతీయ సంస్కృతి మొదలైన విషయాలమీద పరిశోధన చేయటానికి చక్కని అవకాశం కలిగిస్తుంది. అంతేకాక అలభ్యంగాను, అముద్రితంగాను వున్న భారతీయ తత్త్వశాస్త్ర గ్రంథాలను, సంస్కృత మూల గ్రంథాలను వాటి అనువాదాలను ప్రచురించాలని ఆశయం. ముద్రణా విభాగం కూడ ఏర్పాటు చేసుకోవటానికి ప్రయత్నం జరుగుతోంది. ఈ గ్రంథాలయాన్ని భారతీయ సంస్కృతీ ఆలయంగా, ప్రముఖ పరిశోధనా కేంద్రంగా తీర్చిదిద్దాలన్నదే మా ఆశయం. ఈ భారీ పథకం పూర్తవటానికి అందరి సహాయ సహకారాలు ఎంతో అవసరం.

ఈ బృహత్తర కార్యానికి ప్రజలు, సంస్థలు, స్వచ్ఛంద సంస్థలు, దాతలు ఇతోధికంగా పుస్తకాల రూపంలో కాని, ధనరూపంలో గాని సహాయం అంద చేయవలసిందిగా విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాం. వ్యక్తులు, సంస్థలు తమ వద్దవున్న విలువైన భారతీయ తత్త్వశాస్త్ర గ్రంథాలను ఈ గ్రంథాలయానికి బహుమతిగా ఇవ్వవచ్చు.

దయతో మీ విరాళాలను పుస్తకాల రూపంలో గాని, ధనరూపంలో/డిమాండుడ్రాఫ్టుద్వారా గాని *"ఆఫీసరు ఆన్ స్పెషల్ డ్యూటీ, శ్రీ వేంకటేశ్వర కేంద్ర గ్రంథాలయం మరియు పరిశోధనా కేంద్రం, తిరుపతి-517 502 ఆంధ్రప్రదేశ్."* వారికి పంపండి.

విద్య సౌందర్యాన్ని ఇస్తుంది! అది ఎవ్వరూ దోచుకోలేని అపార ధనాగారం! విద్యవల్ల కీర్తి, సంపద, ఆనందం లభిస్తాయి! విద్య గురువులకు గురువు! అన్య ప్రదేశాల్లో విద్య బంధువులా సహాయం చేస్తుంది! పాలకుల వద్ద గౌరవం లభించేలా చేస్తుంది! విద్యలేని వాడు వింత పశువు!!

--భర్తృహరి

వైకుంఠము ఎంత దూరము?

శ్రీ రావి--ఎన్--అవధాని

పూర్వము అవంతీ నగరాన్ని ధర్మపాలుడు అను రాజు పాలించేవాడు. అతడు గొప్ప విష్ణు భక్తుడు. నిరంతరం హరి నామాన్ని జపించేవాడు. తన ప్రజలను కన్న బిడ్డలవలె చూస్తూ వారికి ఏ విధమైన ఇబ్బందులు కలుగకుండా అవసరాలకు ఆదుకునేవాడు.

ప్రజలలో దైవభక్తిని పెంపొందింప చేయుడానికి ఎంతో కృషి చేశాడు.

ధర్మపాలుడి కొలువులో ఎందరో పండితులు, కవులు, గాయకులు వుండేవారు. కళాకారులను ప్రోత్సహించేవాడు.

ఒకరోజు ధర్మపాలుడు తన కొలువులో వున్న పండితులను, కవులను, సభికులను ఉద్దేశించి--

"స్వర్గము ఎంత దూరంలో వుంది? వైకుంఠవాసుడు మనకు ఎంత దూరంలో వున్నాడు?" చెప్పండి అన్నాడు.

రాజుగారి ప్రశ్న పండితులకు చేతి నిండా పని. గణకులు వెంటనే చకచకా లెక్కలు వేశారు.

"దశకోటి యోజనాల దూరంలో వుంది స్వర్గం" అన్నారొకరు.

"ప్రభూ! వైకుంఠము మనకు శతకోటి యోజనాల దూరంలో వుంది" అన్నారింకొకరు.

"కాదు ప్రభూ! సహస్ర కోటి యోజనాలు" అన్నారు వేరొకరు.



ఈ విధంగా ఒక్కొక్కరూ ఒక్కొక్క విధంగా చెప్పారు. రాజుగారు ప్రతి ఒక్కర్నీ వారే విధంగా దూరం నిర్ణయించారో అడిగి తెల్సుకొన్నారు.

రాజుగారికి ఏ ఒక్కరి సమాధానము సంతృప్తి కల్గించలేదు. రాజుగారి వదనంలో ప్రసన్నత లేదు. సభాభవనం నిశ్శబ్దంగా వుంది.

ఆ సమయంలో ఒక మూలనుండి పకాలున నవ్విన నవ్వు వినిపించింది.

రాజుగారు ఆ నవ్వు వచ్చిన వేపు చూసేరు. సభికులు తృళ్ళి పడ్డారు. భటులు ఆ నవ్విన వ్యక్తిని పట్టుకొని రాజుగారి ముందుంచారు. అతడు ఎవరోకాదు రాజుగారి చాకలి పేరిగాడు.

అంజనాసుతుడు

శ్రీ జె. మునుస్వామి

అంజనాసుతుడని అనిలాత్మజుండని
విశ్వముకొనియాడ వెలుగువాడు
శ్రీరాముసేవచే చిరయశంబును గాంచి
మహిమాన్వితుం డౌచు మసలువాడు
సూర్యపుత్రుండైన సుగ్రీవు మంత్రియై
బుద్ధిసంపన్నుడైపొలుచువాడు
అర్కతనూభవునర్కవంశస్థుల
బద్ధసఖ్యులజేసి ప్రబలువాడు

హరికుమారుడు నశియింప హరిసుతునకు
హరివిభుత్వముచే జిక్కునట్లుజేసి
వినుతు డగువాడు లోకాలప్రీతినేలు
చారుతరమూర్తి హనుమంత చక్రవర్తి

భాస్కర శిష్యుడై భాస్వత్స్వరూపుడై
విజ్ఞానజలధివై వెలసినావు
భూతప్రేతములకు భువి పిశాచములకు
భయదాయకుండవై పరగినావు
నిరుపమ భక్తుడై నిస్తుల హృదయుడై
నిఖిలవంద్యుండవై నె గడునీవు
భక్తబాంధవుడవై పరమపవిత్రుడై
వరము లొసంగుచు వరలుదీవు

రామభజన సాగెడిచోట రక్తిమీర
నతశిరస్కుడై నిలుచు గుణాఢ్యుడీవు
అంజనాత్మజ నీకు నే నంజలింతు
చారుతరమూర్తి! హనుమంతచక్రవర్తి

తిరుమలయందున తిరుపతి పురమున
పలుచోట్ల వెలసిన పవనతనయ!
నీమందిరంబులు నిస్తులమైయుండ
నీసేవచేతురు నిఖిలజనులు
నీపదాంబుజములు నిరతము గొల్చుచు
సన్నుతి జేతురు సాధుజనులు
భావిబ్రహ్మ వటంచు భక్తు లందరు నిను
పాడియాడుచునుంద్రు పరవశించి

ఆదిశేషుని కైనను ఆజునికైన
అమరగురునికైనను కొనియాడ నగునె
నీదుమహిమాతి శయములు నిర్మలాత్మ
చారుతరమూర్తి! హనుమంత చక్రవర్తి!

త్యాగరాజాదుల రాగమాలికలందు
రంజిల్లుచుండెడు రామభక్త!
అన్నమయ్యాదుల అనుపమ కృతులందు
సర్వదా నెలకొన్న సౌమ్యమూర్తి!
రామాలయంబున రామమందిరముల
స్థిరముగా నెలకొన్న దివ్యమూర్తి!
సంస్మరించెడువారి స్వాంతంబునందున
సతతము నెలకొను సదయహృదయ!

తులసిదళములతోనె ప్రీతుండ వగుచు
యాచకుల కోర్కె లిచ్చెదు అభయదాత!

నమ్రతా పూర్వకంబుగా నతులసేతు
చారుతరమూర్తి! హనుమంతచక్రవర్తి!

భారతదేశాన ప్రఖ్యాతి గాంచిన
వాయుపుత్రుడ నీకు వందనంబు
సీతను చూడంగ శ్రీరాము పంపున
వనధి దాటిన నీకు వందనంబు
లంకకు నేగి యాలంకిణి గూల్చిన
వనవిహారుడ నీకు వందనంబు
ఆ అశోకంబున అక్షయు జంపిన
వానరవర! నీకు వందనంబు

స్వయముగా భక్తుడై భక్తసమితి నెల్ల
కాచి రక్షించుచుందువు కరుణతోడ
నీదుమహిమల నెన్నంగ నెవరితరము
సకలసద్గుణ! హనుమంతచక్రవర్తి!

డిసెంబరు 15 హనుమ-ద్వ్రితం సందర్భంగా

సం॥

పేరిగాడు లెంపలు వేసుకొని వినయంగా చేతులు జోడించి రాజుగారికి నమస్కరించాడు.

"నా ప్రశ్నకు సమాధానం నువ్వు చెప్పగలవా?" అన్నారు రాజుగారు మందహాసంతో

"చిత్తము ప్రభూ! ఏలినవారి సెలవైతే మనవి చేస్తాను" అన్నాడు.

వాడి ధైర్యానికి సభికులందరూ ఆశ్చర్యపోయారు. "సరె, చెప్పు" అన్నారు రాజుగారు.

"వైకుంఠము -- విష్ణుమూర్తి మనకి కూతవేటు దూరమండి" అన్నాడు.

"కూతవేటు దూరమా? అంటె మన పిలుపు వినిపించేటంత దగ్గరలో వున్నాడా శ్రీమహావిష్ణువు" అన్నారు పండితులు హేళనగా.

"అవునండీ సాములూ, మరి గజరాజు అదేనండీ గజేంద్రుడు దప్పికై సెర్లో దిగితే మొసలి దాని కాలట్టుకుంది గదండి. మొసలికాడ ఏనుగు బలం సాల్లేదండి. అప్పుడు గజేంద్రుడు విష్ణుమూర్తిని రచ్చించమని కేకెట్టిందండి. వైకుంఠం నుండి విష్ణుమూర్తి వచ్చి చక్రం అడ్డేసి మొసల్ని సంపి ఏనుగుని రచ్చించాడు గదండి. అంటే వైకుంఠం విష్ణుమూర్తి గజరాజు పిలుపు వినబడే అంత దూరం గదండి. అంటే కూత వేటుదూరం అన్నమాట."

అంతేగాదండి. నిండు సభలో దుశ్శాసనుడు సీరలూడదీస్తుంటే 'సామీ రచ్చించు' అంటూ ద్రౌపది కేకెట్తే వెంటనే సీరలిచ్చి రచ్చించేడు గదండి అంటే భగవంతుడు కూత వేటు దూరంలో గదండి వుండేది అన్నాడు చాకలి పేరిగాడు.

పేరిగాడి జవాబుకి రాజుగారెంతో మెచ్చుకొని వాడికి కానుకలిచ్చి సత్కరించేరు.

"విన్నారా! భక్తుని మొర ఆలకించడానికి భగవంతుడు తన భక్తులు పిలిస్తే పలికేటంత దగ్గరలోనే వుంటాడు" అన్నారు రాజుగారు.





పశుపక్ష్యాదుల భక్తి

శ్రీ ఎర్రోజు వెంకటేశ్వర్లు
శ్రీ శారదాకృష్ణ

ప్రపంచ సాహిత్యంలోనే మొదటిది ఐన ఋగ్వేదంలో సరమా(దేవశుని)పణి లాంటి ప్రసిద్ధ సంవాద సూక్తాల్లో పశుపక్ష్యాదుల ప్రసక్తి, ప్రశస్తి కనిపిస్తుంది. భారతీయ సాహిత్యంలో కలకంఠి, గజగామిని, గానకోకిల, కవిశార్దూల అవధానకేసరి మొ॥ పోలికలు వాటి విశిష్టతను నిరూపిస్తాయి. అవి మానవులకు సహాయ సహకారాలందించడం ప్రాచీనకాలం నుంచే కనిపిస్తుంది. రాజులకు పక్షులు రాయబారాలు నడిపాయి. పశుసంతతి సైన్యంలో సహాయపడ్డాయి. శివాజీ కోటనాక్రమించు సమయంలో "యశ్వంత్" అనే ఉడుము మరువరాని సహాయం చేసింది. ఆవుపాలిస్తూ, శునకం ఇంటి కాపలా కాస్తూ మానవ జీవన గమనానికి తోడ్పడుతూ వస్తున్నాయి. మహాభారత, భాగవత, రామాయణాదుల్లో పరోపకారులుగాను, ధర్మ, న్యాయబద్ధులుగాను వాటిస్థానాన్ని పదిలపరచుకున్నాయి.

పశుపక్ష్యాదుల్లో ఎన్నో సుగుణాలతోపాటు విశిష్టమైన భక్తి కూడా లేకపోలేదు. మన ప్రాచీన గ్రంథాల్లో భక్తితో తరించి ముక్తిపొందిన పశుపక్ష్యాదులు ఎన్నో ఉన్నాయి.

"భజన్తే ఇతి భక్తాః" అని వ్యుత్పత్తి. ఎవ్వరైతే భగవంతుణ్ణి ఏదో విధంగా ఆశ్రయించి సేవిస్తుంటారో వాళ్లే భక్తులని అర్థం.

వేదమంత్రాల్లో భక్తి శబ్దం ఉన్నది. భగవంతుణ్ణి పూజించమని, సేవించమని ఋగ్వేదంలో ఉంది. వ్యాకులతలేని మనస్సుతో సదా భగవంతుని దివ్యనామాన్ని స్మరిస్తూ భగవంతునికి అంకితమైపోవడమే భక్తి అని నారదభక్తిసూత్రాలు చెప్పాయి. నిరంతరం భగవంతుణ్ణి హృదయంలో నింపుకొని ఆరాధించడమే భక్తి అని భగవద్గీత చెప్తుంది. భగవద్గీతలోని భక్తియోగంలో శ్రీకృష్ణుడు భక్తుని గురించి ఇలా చెప్పాడు.

మత్కర్మకృన్మత్పరమో
మద్భక్తః సంగవర్జితః।
నిర్వైరః సర్వభూతేషు
యఃసమామేతి పాండవ॥

(భక్తియోగం 55)

చదవండి! చదివించండి!!

సప్తగిరి

చందాదారులకు మనవి

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం వారి ఆధ్యాత్మిక సచిత్ర మాస పత్రిక 'సప్తగిరి'. తెలుగు, తమిళం, కన్నడం, హిందీ, ఆంగ్లం మున్నగు ఐదు భాషల్లో విడి విడిగా నెల నెలా వెలువడుతున్న పత్రిక 'సప్తగిరి'. ఆధ్యాత్మిక వ్యాసాలు - పండుగలు - పిల్లల కథలు - వేంకటేశ్వర లీలలు - మన దేవాలయాలు ఇలా ఎన్నో విషయాలతో, విశేషాలతో మీ ముందుకు వస్తున్న పత్రిక 'సప్తగిరి.'

మీరు 'సప్తగిరి' పత్రిక కొత్త చందాదారునిగా నమోదు చేయించుకోదలచారా?

అయితే క్రింది సూచనలను జాగ్రత్తగా గమనించండి.

1. సంవత్సర చందా రు. 24-00లు మాత్రమే.
   ఈ చందాను ఎన్ని ఏండ్లకైనా ముందుగనే కట్టవచ్చును.
2. తమ చందా మొత్తాన్ని "ఎడిటరు, సప్తగిరి, తి.తి. దేవస్థానములు, తిరుపతి" వారి పేర మనియార్డరు గానీ, డిమాండు డ్రాఫ్టుగానీ, పోస్టలు ఆర్డరు గానీ పంపవచ్చును. (చెక్కులు అంగీకరింపబడవు).
3. మీకు ఏ భాషా సప్తగిరి కావలెనో స్పష్టంగా రాయండి.
4. మీ పూర్తి చిరునామాను విడి విడి అక్షరాలలో స్పష్టంగా రాయండి.
5. చందా పంపిన మరుసటి నెలనుండి మీకు సప్తగిరి పంపబడుతుంది.
6. చందా మొత్తాన్ని పంపిన 30 రోజులలోగా మీకు సప్తగిరి రానిచో, ఎం.ఓ. రసీదు నంబరు లేదా డి.డి. నంబరు, పంపిన తేదీ వగైరా వివరాలతో, మీ పూర్తి చిరునామాతో స్పష్టంగా రాయండి.

మీరు ఇంతకు ముందే చందాదారులా? అయితే క్రింది సూచనలను గమనించండి.

1. మీ చందా ముగియుటకు ఒక నెల ముందుగానే సప్తగిరి పత్రికలో తెలియజేస్తున్నాం.
2. మీ చందా ముగిసిపోయే నెలకు - ఒక నెల ముందుగనే చందా మొత్తాన్ని పంపి మీ చందాను పునరుద్ధరించుకోండి.
3. మీ చిరునామాలో మార్పుగాని, మీరు చందా పంపటంగాని చేసే టప్పుడు, మీ చందా నంబరుతో కూడ పూర్తి చిరునామాను తెలపండి.

నిజమైన భక్తుడెప్పుడూ నేను మహాభక్తుణ్ణని డాంబికాలు పలకడు. తాను ఏది చేస్తున్నా భగవదర్పణంగా చేస్తాడు. దేవుడే అందరికి పరమగతి అని భావిస్తాడు. లోకంలో ప్రతిజీవిలోను పరమాత్మనే దర్శిస్తూ, అందరితో స్నేహంగా ఉంటాడు. అలాంటి వాడే నాకు పరమభక్తుడు.

ఆంధ్రమహాభారతంలో ఆదిపర్వం ద్వితీయాశ్వాసంలో గరుడుడు తల్లి శాపవృత్తాంతం తెలుసుకొని, ఆమె ఆశీస్సులు తీసుకొని అష్టకష్టాలుపడి, అమృతం తెచ్చి ఇచ్చి, తల్లికి దాస్యవిముక్తి కలిగించాడు. అతని ధైర్యాన్ని మెచ్చుకొని విష్ణువు ప్రత్యక్షమై ఏంకావాలో కోరుకొమ్మన్నాడు. గరుడుడు. "నిన్నధిక భక్తి గొలుచుచునునికి"ని (1-2-106) కోరి విష్ణువు వాహనమై సేవిస్తూ తరించాడు.

గరుడుడు పక్షియే అయినా మానవుల్లాగా తల్లి రుణం తీర్చుకునేందుకు శాంతియుతంగా పోరాడి, తనతల్లిని దాసితనం నుంచి విడిపించాడు. కాబట్టి పక్షిజాతికే కాక తరతరాల మానవజాతికి కూడా ఆదర్శప్రాయుడైనాడు. మాతృభక్తిని, దైవభక్తిని కలిగి వెలిగినాడు గరుత్మంతుడు.

హంస సరస్వతికి, నంది శివునికి, సింహం పార్వతికి, మూషికం గణపతికి, నెమలి కుమారస్వామికి ఇలా పశుపక్ష్యాదులు దేవతలకు వాహనాలై, భక్తులై తరించాయి.

రామాయణంలో జటాయువు (పక్షి) ఒక విశిష్టమైన పాత్ర. రావణుడు సీతను ఎత్తుక పోవుచున్నప్పుడు జటాయువు రావణుని ఎదుర్కొనే ప్రయత్నంలో రెక్కలు పోగొట్టుకొని, ఆ వార్తను రామునికి తెలిపేందుకోసం భక్తితో రామనామ జపం చేస్తూ ప్రాణాలతో ఉన్నది. రాముని దర్శనమైన తర్వాత సీత జాడ చెప్పి, తృప్తిగా కన్ను మూసింది. జటాయువు పరమభక్తిగల పక్షి మాత్రమేగాదు రామునిచేతనే దహనసంస్కారాలు పొందిన భాగ్యచరిత కూడా రామునిపై ఆ పక్షివాత్సల్య భక్తిని కురిపించినది. జటా

యువు దైవోపకారిగా, అధర్మం పహించనిదిగా కనిపిస్తుంది.

జటాయువు సోదరుడు సంపాతి అనే పక్షి కూడా రామభక్తి గలదే. ఆంజనేయు, అంగదులకు సీత జాడ దొరకక ప్రాయోపవేశం చేసుకోవాలనుకొన్న సమయంలో సంపాతి పరిచయమై, సీతజాడ, లంకామార్గం చెప్పి, వాళ్ల ప్రాణాలను రక్షిస్తుంది. అధ్యాత్మ్య రామాయణంలో రామ దర్శనం కాకున్న, రామభక్త దర్శనం కూడా ముక్తినిస్తుందని చెప్పబడింది. అట్లే సంపాతి రామభక్తులైన ఆంజనేయు, అంగదుల దర్శనం పొంది, ముక్తిని పొందింది.

కిష్కింధకాండలో పరిచయమైన ఆంజనేయుడు వానరుడైనను రాముడే తన ప్రాణంగా, రామనామమే తన ఊపిరిగా చేసికొని, రామభక్తుల్లోనే అగ్రస్థానం పొందాడు. రామకార్యసాఫల్యానికి ప్రధాన కారకుడయ్యాడు. అందుకే రామునితోపాటు, ఆంజనేయుడు కూడా తరతరాలుగా పూజింపబడుతున్నాడు. సుగ్రీవుడు రామభక్తుడై రామ కార్యానికి తోడ్పడి తరించాడు. ఈవిధంగా వానరులంతా రామభక్తులై తరించారు. రంగనాథ రామాయణంలో సృష్టించబడిన ఉడుతాభక్తికూడా మరువరానిది. అందుకే ఉడుతాభక్తి సహాయం అనే నానుడి లోకంలో ప్రచారం పొందింది.

భక్తపోతన అనువదించిన భాగవతంలో కూడా పశు పక్ష్యాదుల భక్తి కనిపిస్తుంది. భాగవతం అష్టమస్కంధం గజేంద్ర మోక్షం ఘట్టంలో మొసలిచే పట్టుబడి, నానాకష్టాలు పొందుతున్న ఏనుగు "అల వైకుంఠ పురంబులో... ఉన్న విష్ణుమూర్తిని" నీవే తప్ప ఇతః పరంబెరుగ... అని ఎలుగెత్తి విష్ణువును భక్తితో స్తుతిస్తూ ఆత్మనివేదనం చేసుకుంటుంది. విష్ణుమూర్తి తన భక్తుని ఆర్తనాదం విని.

సిరికింజెప్పడు శంఖ చక్ర
యుగముం జేదోయి సంధింపడే
పరివారంబును జేర దభ్రగపతి
బన్నింపడాకర్ణికాంతర
తర ధమ్మిల్లము జక్కనొత్తడు
వివాద ప్రోత్థిత శ్రీకుచోపరి
చేలాంచలమైన వీడడు
గజప్రాణావనోత్సాహియై

(8-96)

వచ్చి, మొసలి బారినుంచి ఏనుగును కాపాడి ముక్తిని ప్రసాదిస్తాడు. ఇందులో ఏనుగుది ఆత్మనివేదన భక్తిగా కనిపిస్తుంది.

తెలుగు ప్రబంధాల్లోను అక్కడక్కడ పశు పక్ష్యాదులభక్తి కనిపిస్తుంది. పాండురంగ మాహాత్మ్యంలో కాకి, హంస, మొదలగునవి కేవలం పాండురంగని కథ వినడంవల్ల మోక్షాన్ని పొందుతాయి.

ధూర్జటి రచించిన శ్రీకాళహస్తీశ్వర మాహాత్మ్యంలో శ్రీ కాళము, హస్తి ఈ మూడును ఎప్పుడు శివుణ్ణి సేవించి తరించాయి.

కృతయుగంలో శ్రీ అనే సాలెపురుగు. గజవనంలోని లింగమును సేవిస్తూ ఉండేది. ఆ వనంలోని మారేడుచెట్టు నాశ్రయించి ముప్పొద్దుల మారేడు ఆకులతో పూజిస్తూ, శరీర, ఆత్మ శుద్ధి కలదై భగవంతుని ప్రాకారాది వివిధ మందిరాలను నిర్మిస్తూ ఉండేది. సాలె పురుగు వివిధ విధాల పూజిస్తూండగా, దాని భక్తికి మెచ్చి, శివుడు ప్రత్యక్షమై ఏం కావాలో కోరుకొమ్మనగా సాలె పురుగు "నాకీ భవదుఃఖంబు లేక... లోకంబెన్నడు నెరుగని కైవల్యమే" (ద్వితీయాశ్వాసం 105) కావాలని కోరి పొందింది. కీటక మైనను శివుణ్ణి భక్తి ప్రపత్తులతో కొలిచి ముక్తిని పొందింది.

(ఈ కావ్యములోనే ద్వితీయాశ్వాసంలో గజం, పాము కూడా శివున్ని పూజించాయి) త్రేతాయుగంలో ఒక పాము ప్రతిరోజు పాతాళంబు నుంచి వచ్చి శివునికి మాణిక్యాదులతో శివార్చన చేస్తుపోయేది. తర్వాత ఒక ఏనుగు శివార్చన చేసేటందుకు వచ్చి, నైతకీ నదిలో స్నానంచేసి, అడవంతా వెదకి శాఖలతో వివిధ పుష్పాలతో పాముపెట్టిన మణులు తీసివేసి, తొండముతో నీరుతెచ్చి, అభిషేకించి శివున్ని పూజించేది. తర్వాత పామువచ్చి, శివునిపై నున్న తీగలు, పుష్పాలు తీసి పూజించెడి శివునిపై వాటిని అలాపెడ్తున్నందుకు బాధపడి, ఎవరు పెడ్తున్నారో తెలియక పరస్పరం కోపించుకునేవి. ఒకనాడు పాము సూక్ష్మరూపం దాల్చి, మాణిక్యాదులు తీస్తున్న ఏనుగు తొండంలో దూరింది. అది ఆ బాధ భరించలేక కొండకు తలబాదుకొని ఏనుగు, తర్వాత పాము మరణించాయి. అప్పుడు శివుడు ప్రత్యక్షమై మీ కోరికలేమి అనగా... ఈ సంసార పయోధిలోపడి, దేహముమీద ఆశలు మానలేక పోతున్నాం.

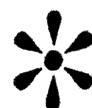
"దేవా మమ్ము రక్షించి
మిధ్యాసౌఖ్యంబు చాలు
నిత్యసుఖ మిమ్మా
యంచు బ్రార్థించి"

(2-154)

ఆ పాము, గజము కైవల్యప్రాప్తిని పొందాయి.

ఈవిధంగా పశుపక్ష్యాదులు భక్తితో దేవతలను త్రికరణశుద్ధిగా సేవించి తరించాయి. భక్తికి జాతి, కుల మత భేదాలు లేవు. తిర్యక్కులు కూడా పరమాత్మ అభిముఖులౌతాయని పై వాటి ద్వారా తెలుస్తుంది.

జీవాత్మ, పరమాత్మలను అనుసంధానం చేసేది భక్తి ఒక్కటే. జీవాత్మ అంటే ప్రతిప్రాణిలో ఉండేది. పరమాత్మ అంటే నిరాకారుడు, నిర్గుణుడు, సర్వవ్యాపి అయిన భగవంతుడు, అట్టి పరమాత్మను చేరడమే జీవాత్మ లక్ష్యం. ఈ ఆత్మకు పశుపక్ష్యాదులు అనే వివక్ష ఉండదు. అందరిలోనూ ఉంటుంది ఆత్మ. అందువల్ల జన్మనెత్తిన ప్రతి జీవి బ్రహ్మానందాన్ని పొందాలంటే భక్తియే సోపానం. కాబట్టి మానవుల్లోనే కాక పశుపక్ష్యాదుల్లోను భక్తిప్రపత్తులను చూపించారు భక్తకవులు.



నాదలోలుడై

శ్రీమతి యస్. అన్నపూర్ణ

అది ప్రశాంత కుటీరం. పచ్చని ప్రకృతి హృద్యంగాను, రమణీయంగాను ప్రశాంతతోను నిండి శ్రుతిపక్వమైన తంబురా శుభనాదంతో, చిన్నికృష్ణుని పాల రాతి విగ్రహం ముందు ముచ్చటగా అలంకరించిన రంగవల్లుల సౌరభంతో భక్తి భావాన్ని వెదజల్లుతోంది.

బయట కోలాహలం గమనించిన శాంతమ్మ కుటీరంనుండి వెలుపలికివచ్చి అల్లంతదూరంలో నడిచివస్తున్న ఒక మహావ్యక్తి మీద దృష్టిని నిలిపింది. కాషాయాంబరధారి. చేతిలో తంబురా, చిడతలు పట్టి, వుంఛవృత్తిని తలపింపజేస్తూ - దేదీప్యమానమైనటువంటి అవ్యక్తమైనటువంటి ఆధ్యాత్మిక కాంతులు వెదజల్లుతూ అపర త్యాగరాజస్వామియా అన్నట్లు నడచి వస్తూవున్న ఆ 'నాదయోగి'కి సాష్టాంగ ప్రణామంచేసి తనభక్తి భావాన్ని వ్యక్తం చేసింది శాంతమ్మ. అప్రయత్నంగా తనూ 'పంచరత్నాల'తో గొంతు కలిపింది. జోలెలో భిక్షవేసి లోపలికి వెళ్లింది ఆబృందం నిష్క్రమించగానే.

చెప్పుతల్లీ! సందేహ మెందుకమ్మా! అన్నస్వామి అనునయ వాక్యాలలో కొంత ధైర్యం వచ్చింది శాంతమ్మకు. భారమైనకంఠ ధ్వనిలో మెల్లగా "స్వామీ! నామనస్సు ఎంత ప్రయత్నించినా కేంద్రీకృతం కావటంలేదు. మనస్సు ప్రశాంతస్థితిలోని తెచ్చుకోడానికి మార్గం బోధించండి" గుండెలోతులలోనుండి వెలువడిన యీ మాటల వెనుక పరిస్థితి యిట్టే గ్రహించారు సూక్ష్మగ్రాహి అయిన



నాదయోగి. చిరునవ్వుతో యిలా అన్నారు. అందుకే మనస్సును కోతితో పోల్చారు తల్లీ! ఒక పట్టాన దాన్ని పట్టుకొని స్వాధీనపరచుకోడం చాలకష్టం. మనసు, మాట రెండూ ఒకే త్రాటిపై నడిపించుకో గలగడమే ధ్యానావస్థ వెళ్లి ప్రశాంతంగా సాధనచేయండి. 'శాంతం' అనేది ఒకచోట కొనుక్కునేది గాదమ్మా! మనసులో నీ మనసే స్వస్థతచేకూర్చుకోవాలి. స్వామి ఆశీస్సులందుకొని కుటీరానికి నడిచింది శాంతమ్మ.

ఏభై ఏండ్లు పైబడ్డ శాంతమ్మ ఆ గ్రామంలోనే అందరికీ 'తలలో నాలుక'గా మసలుకుంటూ సంగీత భిక్షపెట్టి విద్యార్థినులను ఆదరించి తనకు చేతనయినంతలో పోషిస్తూవుంది. ముఖ్యంగా బాలపాఠాలు, అభ్యాసగానం పునాదితో విద్యార్థినులు వారి వారి యోగ్యతలను సంపాదించుకొని పైకి రావడానికి ఆలంబనమైంది. వివాహం అంటే ఏమిటో తెలియని వయస్సులో మెట్టినింట్లో అడుగిడింది. తరువాత తనను తృణీకరించిన భర్తకు దూరంగా వుంటూ ఆధ్యాత్మిక చింతనలో కాలం గడుపుతూ సంగీత సరస్వతి ఆదరణలో ఒంటరి బ్రతుకును దూరం చేసికోడానికి ప్రయత్నిస్తూవుంది. అయినా అడుగడుగున ఎదురౌతున్న వైరాగ్యభావం, నిస్పృహ, నిరాశ ఆమెను ఆవహిస్తున్నాయి. కాని స్వామీజీ గ్రామంలో అడుగిడినప్పటినుండి మనస్సులో ఈ రకమైన చింతకు అసలు చోటు పెట్టకుండా ఒకరకమైన ప్రశాంతతను అలవాటుపడి స్థిమితపడుతోంది శాంతమ్మ.

గతాన్ని గురించి ఆలోచిస్తూన్న శాంతమ్మను స్వామీజిరూపు కళ్లల్లో మెదిలింది. తలపండిన వృద్ధులు పండిన మనస్సు, పండిన శిరోజాలు, మూర్తీభవించిన గాన మూర్తి, కళ్లల్లో చెప్పరేని ఆకర్షణ, పసితనంనుండీ ఎన్నెన్నో బిరుదులు, ప్రశంసలు, గౌరవ పురస్కారాలు అందుకున్న వయోవృద్ధులయిన స్వామీజి సతతము తన గాన మాధుర్యాన్ని ప్రపంచానికి అందజేసి తరింపజేస్తూ వుంటారు. గ్రామ గ్రామానికి వెళ్లి అక్కడ సంగీతాభివృద్ధిని గురించి చర్చిస్తూ తగిన ప్రణాళికలను ఆ ప్రదేశపు సంగీత

A HEALING TOUCH

T. T. DEVASTHANAMS INTRODUCES SRI BALAJI AROGYAVARAPRASADINI SCHEME

For ages, Tirumala, the abode of Lord Venkateswara, has been a great centre of pilgrimage. Thousands of devotees visit the sacred hills every day and offer their solemn prayers to the Lord for their spiritual and physical well-being.

Alleviating human suffering has been a part of dedicated efforts of TTD to the mankind. TTD already manages a Leprosorium, centre for physically handicapped, a poor home and also a central hospital. To provide the most advanced medical technology to the needy, the TTD has launched another monument, a blessing from the Lord by opening Sri Venkateswara Institute of Medical Sciences -- a sophisticated superspeciality centre on the lines of AIIMS of New Delhi & JIPMER of Pondicherry and PGI of Chandigarh. Total well being of man is the aim of Sri Venkateswara Institute of Medical Sciences which apart from offering service, training and education in medical sciences, also encourages Research and development.

The doors to such a state of the art technology should be open to our poor and disabled brethren.

With a view to achieving this, Sri Venkateswara Institute of Medical Sciences has introduced a New scheme Balaji Arogyavaraprasadini Scheme. To accomplish the goal of proving the sophisticated medical technology to every individual at an affordable rate, we invite the generous co-operation of philanthropists and the general public.

The Scheme in essence:

A donor can make an endowment of Rs. 1000/- or multiples thereof / Rs. 1 lakh / Rs. 5 lakhs / Rs. 10 lakhs to T.T. Devasthanams which will in turn contribute matching grant. The entire amount will be deposited in fixed deposit in a nationalised Bank and the interest accrued on it will be utilised for providing free medical services to the poor and the needy.

A Chair in Sri Venkateswara Institute of Medical Sciences will be named after the donor who contributes Rs. 10 lakhs or above. These endowment chairs are purely research oriented.

- Donations can be made by any individual / family / company / firms etc.
- The name of the donor who endows Rs. 5 lakhs or more will be displayed prominently in the Reception hall of the hospital.
- The discharge ticket of the benefited patient will carry the name of the donor.

Additional Benefit and facilities :

- Donations to Sri balaji Arogyavaraprasadini Scheme are exempted from Income Tax under 80 (G)
- Paid rooms / Air conditioned rooms will be allotted to family members of the donor in the hospital.
- Paid rooms can be named after donors who contribute a sum of Rs. 5 lakhs or above.
- By paying Rs. 5 lakhs and above, a donor may sponsor one operation per year.
- Donors can sponsor feeding of the In-patients and out-patients. They may also sponsor a travel fellowship for the faculty per year.

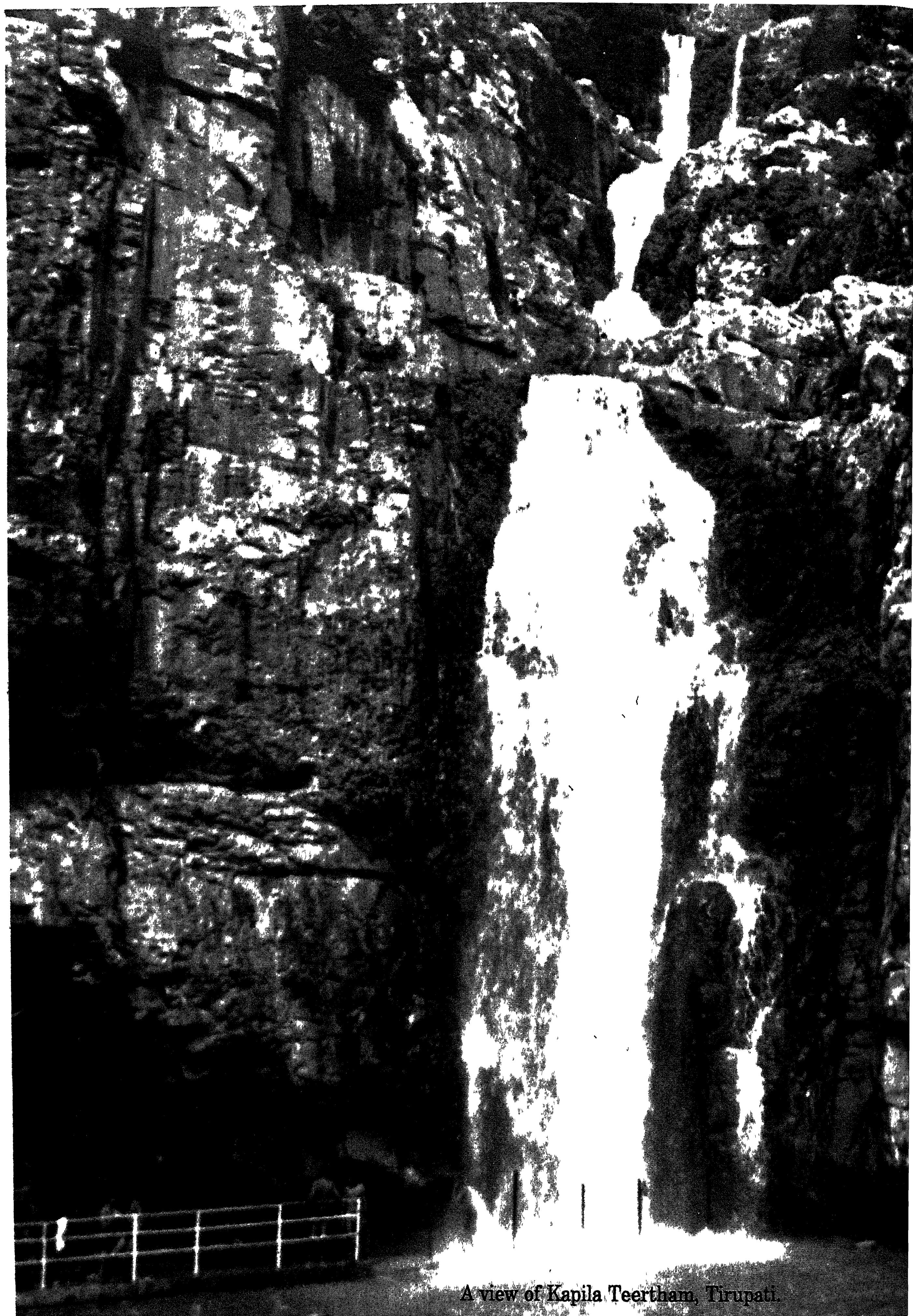
All donations, by D.Ds. drawn in favour of The Executive Officer, T.T. Devasthanams, Tirupati-517 501 (Andhra Pradesh) should reach the Director, Sri Venkateswara Institute of Medical Sciences, Tirupati along with the following particulars.

- Name and address along with the latest passport-size photographs of the family members of the donor who contributes Rs. 1 lakh or more.
- Name and address of the person to whom Income Tax Exemption Certificate is to be issued.

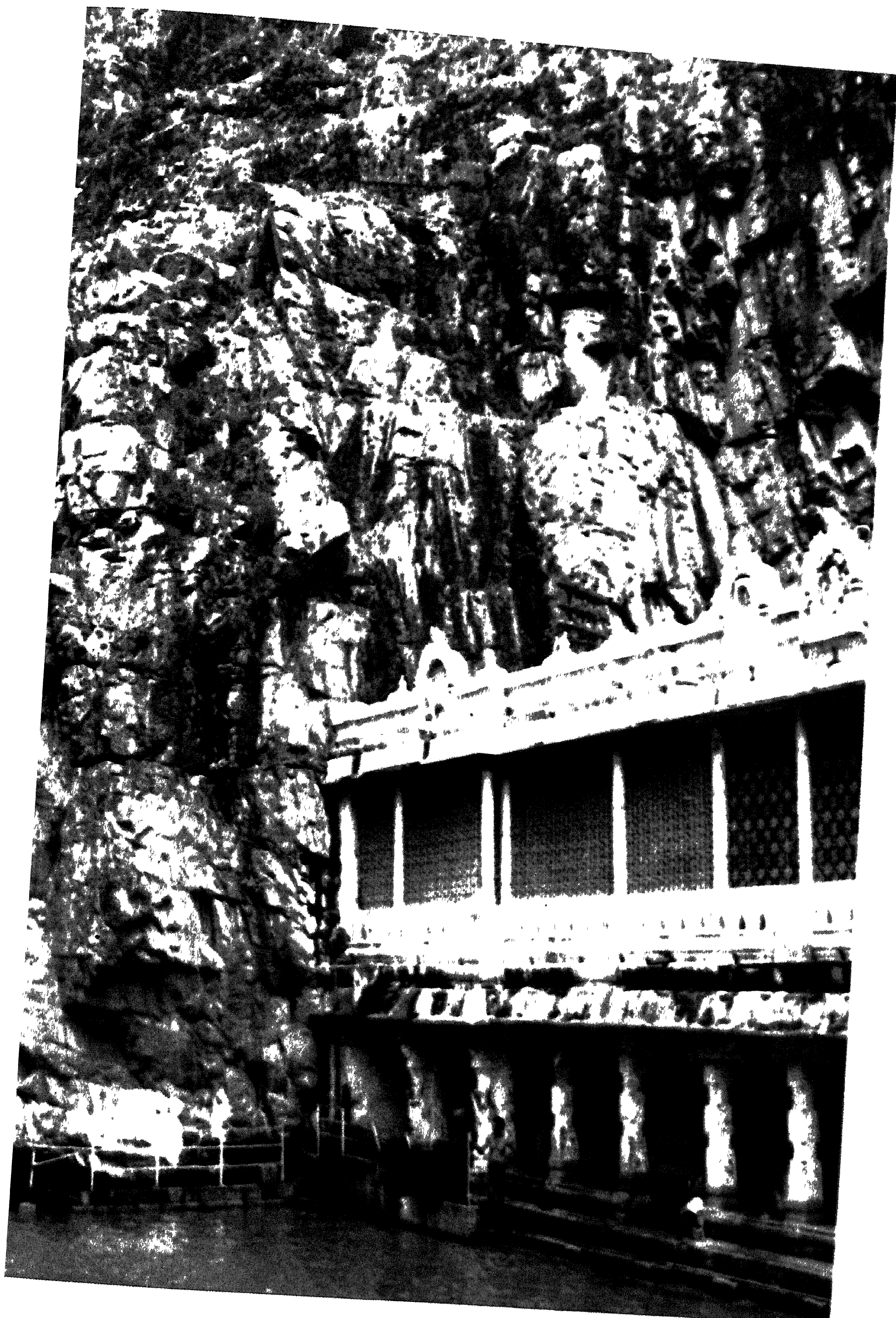
The donors are also welcome to offer equipment, vehicles etc. to SVIMS or even sponsor health camps in rural areas, if they so desire. Further details can be had from

The Executive Officer
T.T. Devasthanams, Tirupati
or
The Director
Sri Venkateswara Institute of Medical Sciences, Tirupati

EXECUTIVE OFFICER



A view of Kapila Teertham, Tirupati.



TIRUMALA TIRUPATI DEVASTHANAMS

Sri Venkateswara Vanabhivriddhi Scheme

An Appeal . . .

He that planteth a tree is the servant of God
And Provideth a kindness for many generation
And faces that he, hath not seen shall bless him

Sacred Forests of Tirumala are the precious gift of Lord Venkateswara to mankind. With a view to safeguarding its unique yet delicate ecological condition, Tirumala Tirupati Devasthanams have introduced a series of exciting schemes called **Sri Venkateswara Vanabhivriddhi Schemes.** The Schemes seek to provide a rare opportunity to the public for participation in a massive plantation project implemented by the Forest Department of T T Devasthanams.

The salient features of Sri Venkateswara Vanabhivriddhi Schemes are:

VRIKSHA SAMVARDHANAM : Under this Scheme, about one acre of land will be brought under plantation

Benefits :

* Plantation will be named after the donor or person of his choice
* Every year free accommodation on 2 ordinary days at Tirumala for 10 years
* One paid special darshan every year for 5 persons for 10 years

Donation : Rs 15,000

VRIKSHA PRASADAM : The Scheme is proposed for raising 100 fruit and flowering seedling every year

Benefits :

* Distribution of one hundred seedlings, both fruit bearing and flowering in the donor's name every year.
* Two days free stay at Tirumala every year on any ordinary days for 10 years.
* One paid special darshan every year for five persons for 10 years.

Donation : Rs 10,000.

SMARAKA VANALU : Under this scheme 10 saplings of selected species will be planted in a grove and maintained for five years.

Benefits :

* The grove will be named after the donor.
* Every year paid special darshan for five persons for five years.

Donation : Rs 2,000.

VANA SAMRAKSHANA BHAGA SWAMYAM : is proposed to protect and improve the natural forest cover on Tirumala hills.

Benefits :

* Diplay of the donor's name.
* Paid special darshan for five persons for one year.

Donation : Rs 1,000.

ADHYAYANA VANALU : Plantation and maintenance of a variety of species will be taken up under this scheme in the proposed botonical garden at Tirumala.

Benefits :

* Display of donor's name near the plant.

Donation : Rs. 500.

VRIKSHA DATTATA : is a bold scheme featuring adoption and plantation of avenue trees on the ghat road and at Tirumala.

Benefits :

* Display of donor's name.

Donation : Rs 250.

We appeal to all devotees to donate liberally and help us to preserve the priceless forest wealth of Tirmala - The Abode of LORD VENKATESWARA

Please send your donations by Demand draft to the **The Executive Officer, T. T. Devasthanams, TIRUPATI - 517 507.**

EXECUTIVE OFFICER

విద్వాంసులకు అందజేస్తూ యీ విధంగా సంగీత ప్రపంచం అంతా విస్తరింపజేసే మహాతపస్వి. ఆ లక్ష్యంలో భాగమే యీ గ్రామ దర్శనంగూడ. నిరంతరం ఆధ్యాత్మిక చర్చలలోను, సంగీత గోష్ఠులతోను స్వామీజి బసచేసిన నిలయం భక్తి భావ సమన్వయం చిందిస్తూ వుంటుంది. ప్రతిగ్రామంలోను 2 నెలలు మకాంవేస్తూ ఈ లోపలనే సంగీతాభివృద్ధికి తోడ్పడుతూ ఈ వయస్సులో గూడ చెరగని తరగని చిరునవ్వుతో శ్రమిస్తూ వుంటారు.

ప్రశాంత సాయం సమయం స్వామి వారి పాదాలచెంత శాంతమ్మ కూర్చుని వుంది. "స్వామీ! ఒక్క సందేహం!" "అడుగమ్మా! సంశయిందేనికి" స్వామీ! మనోధర్మ సంగీతం సంగీత మహాసంద్రంలోనే ఒక మహారత్నం అంటారు. మరి అది సాధ్యం చేసుకోడానికి నాబోటివారు అర్హులేనా స్వామీ! వయస్సు దాటిపోతుంది గదా! దాన్ని అభివృద్ధి చేసుకోడానికి అర్హత గూడ వుండాలి గదా!

ఇదామ్మా! నీసందేహం! విను బాల్యంలో ఏపాటి శ్రమ అయినా చేయడానికి శరీరంలోని అన్ని అవయవాలు స్వాధీనంలోవుండి లొంగుతాయి. వయస్సు మీరినకొద్దీ గాత్రధర్మం మొండికేస్తుంది. అయినా పట్టుదలవుంటే లభించనిది ఏదీ లేదమ్మా! "శ్రద్ధావాన్ లభతే జ్ఞానమ్!" అన్నారు. శ్రమయేవ జయతే అన్నారు. ఇంక ఈ సందేహాలన్నీ పెట్టుకోక స్థిరచిత్తంతో సాధన చేయు తల్లీ! స్వామీ! మీరు నిజంగా భగవత్స్వరూపులు. నాబోటి సామాన్యురాలికి గూడ ప్రోత్సాహమిచ్చి ఎంతో ఆదరిస్తున్నారు. మీ ఆశీస్సులలో నాచేతనయినంత కృషి చేస్తాను స్వామీ!

మర్నాడు సాయంత్రం గ్రామస్థులు "నాద యోగి" సంగీతప్రదర్శన ఏర్పాటు చేశారు. ఆ సంగీతఝరి 3 గంటల పాటు ప్రజల్ని ఆనంద భక్తి పారవశ్యాలలో తన్మయం చేసింది. "నాదలోలుడై" కీర్తనతో ప్రారంభం అయిన ఆ పాండిత్య ప్రదర్శన అనేక రాగాల్లో అనేకమైన లయ విన్యాసంతో శ్రోతలను ఉర్రూతలూగించింది.

మర్నాడు సాయంత్రం స్వామీజి బసకు వెళ్లిన శాంతమ్మ తను బాలకృష్ణునిపై వ్రాసుకున్న కవితను వినిపించింది. అమ్మా! ఏది రాసిన భగవంతునికి ఆశ్రితభావంలో వ్రాయి. ఇది నీకు భగవంతుడిచ్చిన వరప్రసాదం తల్లీ! సద్వినియోగం చేసికో! అనుగ్రహం స్వామీ! "పిల్లన గ్రోవిని తానూదుతూ నడచిన పాదాలు అల్లన గనినంతనె అవి మోక్షమిచ్చు పాదాలు" అమ్మా! నీవు మనసు పండినదానివనడానికి నిదర్శనం ఈ రెండు వాక్యాలూ నమ్మ! "మోక్షమిచ్చు సాధాలు" అనే మాట మనస్సు పరిపక్వస్థితిలో వుంటే గాని బయటకు రావమ్మ! లేదు స్వామీ! నిత్యరూప ఎవరి పాండిత్యమేమి నడచురా! అని త్యాగరాజస్వామి నాబోటి వారికనులు తెరిపించునుగదా స్వామీ!

రెండు మూడు రోజులుదాక స్వామీజి దగ్గరకు వెళ్లలేదు శాంతమ్మ. వాకబుచేసినా ఒళ్లు తెలియని జ్వరంతో బాధపడుతున్నట్లు తెలిసింది. స్వామీజి స్వయంగా కుటీరానికి బయలుదేరారు. "అమ్మా!" అనే పిలుపు విని ఆశ్చర్యంతో మెల్లగాలేచి బయటకువచ్చిచూసిన శాంతమ్మ ఎదురుగా సాక్షాత్కరించిన నాద యోగినిచూసి భక్తి తన్మయతలో చేతులు జోడించిచూస్తూ వుండిపోయింది. అమ్మా! ఆకలిగావుంది. నాకేం సమర్పించకుంటావు? తండ్రీ! అపరాధం స్వామీ! నాకింతవరకు ఆ ఆలోచనే రాలేదు. ఆశీనులైన స్వామీజి ముందు మామిడిపండ్లు, పాలు సమర్పించి భక్తితో ప్రణమిల్లింది శాంతమ్మ. అమాయకపు, అజ్ఞానపు భక్తురాల్ని స్వామీ! నాది శబరిభక్తి. అమ్మా! కదుప్రీతితో సమర్పించుకున్న నీ నైవేద్యం ఎంతో రుచికరంగా మధురంగాను వుంది తల్లీ! స్వామీ! మీరు ఊరకే అట్లు అంటున్నారుగాని మీకు రుచులేమిటి తండ్రీ! మీకున్న రుచి ఒకటే! అది నాదరుచి. ఇవన్నీ మీకు నిమిత్తమాత్రమే! అమ్మా! శరీరానికుండే రుగ్మతలు వస్తూనేవుంటాయి. అది శరీరధర్మం. మనసుకు మాత్రం ఏ రుగ్మతకూ, ఏ మలినాన్ని అంటనీయకుండా ప్రశాంతచిత్తంతో ధ్యానం చేస్తుండు తల్లీ! ఆత్మకు ఏదీ అంటదు. శరీరమే పరిశుద్ధాత్మలో ముడిపడినపుడు యింక గమ్యం సుగమం! నేను బయలుదేరేరోజు రేపే! భగవంతుడు నన్ను యీ సంగీత సేవా కార్యానికి వినియోగించాడు. అపని నేటితో పూర్తిఅయి రేపు నేను బయలుదేరుతున్నానమ్మా! స్వామీ! గద్గద కంఠంతో శాంతమ్మ కన్నీరు మున్నీరుగా పసిపిల్ల వలె రోదిస్తూ అన్నది. స్వామీ! మీరు వెళ్లవద్దు. మీరు ఏ తోడూలేని నాకు భగవంతునిలా, తండ్రిలా, ఒక పెద్దలా తోడుగా నీడగా వున్నాను. మీరు వెళ్లితే నేనా ఖాళీ బస చూడలేను తండ్రీ!

అమ్మా! ఈ ప్రపంచం నీదనే భ్రమలో పడిపోతున్నావు. ఏవస్తువూ యిందులోనిదికాదమ్మా! అంకిత భావంలోను, కార్యదీక్షలోను పనిచేసే వ్యక్తులకు దేవుడు తన సముఖంలో వాడి వాడి నామం లభిస్తాడమ్మా! అలా ఆయన దివ్యసముఖంలో మన పేర్లుగూడ వుండవద్దా తల్లీ! మాయ కమ్మినట్లు ప్రాపంచిక దృష్టితో ఎందుకు చూస్తున్నావు? అమ్మా! ఈ బేల తనంమాని అనాథలకింత సేవచేయి. సంగీత సేవాభావంతో మోక్షమార్గాన్ని అధిరోహించ ప్రయత్నించు. నేనొక వేళ ఈలోకాన్నే వదలివెళ్లిపోతే అప్పుడు ఏంచేస్తావు? అమ్మా! ప్రపంచంలో ఏ జీవికీ లేని ఔన్నత్యం మానవునికుందమ్మా! అందులో మన సంగీత ప్రపంచ జీవులకు సునాదోపాసన ద్వారా మోక్షమార్గాన్ని అధిరోహించ అవకాశం వుందమ్మా! ఇక నేను బయలుదేరుతూ ధైర్యంగావుండు, భగవంతుడు నీకు మంచి చేస్తాడు అంటూ నిష్క్రమించారు స్వామిజి.

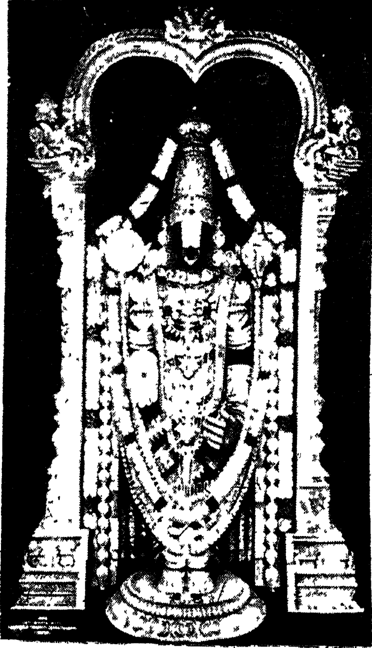
....తంబురా తీగలు సరిచేసి వాటి శ్రుతి చేసింది. సవ్యమైన నాదం ఆవరణంతటా ఆవరించింది. శ్రీకృష్ణ విగ్రహం ముందు వెలిగించిన అగురు ధూపం సువాసనలు వెదజల్లుతుండగా ఆ పవిత్రమైన వాతావరణంలో - స్వామిజి ఒకనాడు అన్న వాక్యాలు జ్ఞప్తికివచ్చాయి.

అమ్మా! హాయిగా యీ శ్రుతి నాదం విను. ఎంతకమ్మగావుందో! ఇంక ఒంటరితనం ఏమిటమ్మా! యింక ఏబాధ, ఏ ఒంటరితనమూ మనల్ని బాధించదమ్మా!

స్వామిజీ! మనసారా హృదయంలో ధ్యానించి కృతజ్ఞతా భావంతో నమస్కరించింది శాంతమ్మ. ✡

శిక్షించని స్వామి

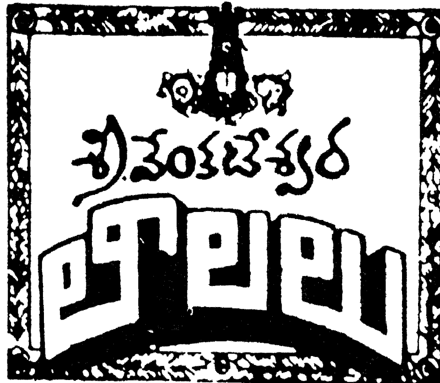
శ్రీ కె. ఆదినారాయణ, శ్రీకాకుళం.



అది పర్వదినం, 1992 ఫిబ్రవరి మూడోతేదీ నా శ్రీమతికి నాకు అనారోగ్యం కారణంగ, ఆ మహోదయ కాలంలో, దగ్గరలోనున్న సముద్ర స్నానానికి వెళ్లలేక పోయాము. ఇంటికి రాగానే అకస్మాత్తుగా, నాకు కుడికాలు, చెయ్యి పనిచేయటం లేదు. ఆ వెంటనే క్షణాల్లో నోరుకూడా పడి పోవటం, మాట కూడా రాకపోవటం, మూతి వంకరలు తిరిగిపోవటం, పరిస్థితి ప్రమాదకరముగా పరిణమించింది. ఇంట్లో వుండే మా అత్తగారు వెంటనే వెంకటేశ్వరునికి మొక్కుకొని నా అల్లుడికి బాగుంటే నీ కొండకు వస్తాడు స్వామీ అంటూ ముడుపు వేయటమే కాదు, మరుసటి రోజు వెండి కడియం కూడా కుడి చేతికి కట్టింది వైజాగ్ వెళ్లి పదిరోజులు చికిత్స చేసుకుని, ఆరోగ్యం కుదుటపడిన పిమ్మట, ఇంటికి చేరుకున్నాను.

క్రమంగా పరిస్థితులు, ఆ వేంకటేశ్వరుని దయవలన చక్కబడటం, నేను యధా ప్రకారం స్కూలుకు వెళ్లిపోవటం జరిగింది. కాని స్వామి మొక్కు సంగతి మరచిపోయాను. మారెండో పాపకు, తలనిండ పెద్ద పెద్ద కురుపులు లేచి విపరీతంగా, అల్లరి పెట్టడం ప్రారంభించింది. డాక్టరు వద్దకు వెళితే కొప్పు తీస్తేగాని చికిత్స చేయటం జరగదని చెప్పడంతో క్షురకుని పిలిచి నెమ్మదిగా మీద కొప్పు తీసి వేయమన్నాను. కత్తి పట్టుకున్న అతను కొప్పుతీయటానికి, మాపాప తలను నీళ్లలో కడుగుతూ తడిమి చూశాడు. నన్ను చూసి, బాబూ, మీపాపకు కొప్పులోన జటలు కట్టివుంది. మీకేమైనా మొక్కువుందేమో గుర్తుకు తెచ్చుకోండి, నా కాళ్లు, చేతులు వణుకుతున్నాయి. నేను కొప్పు తీయలేను అంటూ వెళ్లిపోయాడు.

అప్పుడు గుర్తుకు వచ్చింది. నాకు బాగులేనపుడు మా అత్తగారు మొక్కుకున్న విషయం. ఏం చేయాలో పాలుపోక ఆ రాత్రి ఎప్పటికో నిద్రపోయాను. సాక్షాత్తు ఆ వేంకటేశ్వరస్వామి స్వప్నంలో సాక్షాత్కరించి-- పెట్లో డబ్బువుండి కూడా నావద్దకు ఎందుకు రావటంలేదు అంటూ హెచ్చరించిన వైనం నన్ను ఆశ్చర్యంలో ముంచెత్తి వేసింది. నా శ్రీమతితో ఈ విషయం చెప్పి వెంటనే ఇంట్లో వున్న పైకము తీసుకుని, మా పాపతో, తిరుపతి బయలుదేరాను. గూడూరు చేరేవరకు మా పాప విపరీతంగా అల్లరి చేయటం ప్రారంభించింది. తలమీద కురుపులు నుండి



చీము, రక్తం కారటం, విరబోసుకున్న కొప్పుతో చూడటానికి భయంకరంగా వుంది. గూడూరులో బండి దిగి నేరుగా తిరుమలవెళ్లే బస్సు ఎక్కినాము. ఉదయం 10 గంటలకు కొండమీదకు చేరకున్నాం. విశ్రాంతి గృహం కూడా తీయకుండ, వెంటనే క్షౌరశాలకు వెళ్లాం. అక్కడ క్షురకునితో చూడు బాబూ, మాపాపకు తలనిండ కురుపులే కాస్తా జాగ్రత్తగా కొప్పు తీయి, అసలే చిన్నపిల్ల అన్నాను. "కురుపులు వున్నవాళ్లకు కొప్పు ఎలా తీయాలో మాకు తెలుసు, మీరంతగా చెప్పాలా" అంటూ, పీటమీద కూర్చోపెట్టి, కొప్పుమీద నీళ్లు చల్లి బాగా కడిగి, చాకుతో కొప్పుతీయటం ప్రారంభించాడు. నేను ఆత్రతగా చూస్తూనే వున్నాను. వాడు కొప్పు తీస్తూనే వున్నాడు. ఆశ్చర్యం కొప్పు తీయటం అయిపోయింది. ఒక్క కురుపుగాని, అసలు అవి వుండే మచ్చలు కూడా లేవు. నున్నగా వుంది. అతను నావైపు ఎగాదిగా చూసి, "ఏం బాబూ! నీకు హాస్యం ఆడటానికి ఎవరూ దొరకలేదా! నన్ను హడలు కొట్టించేశారు కదండీ" అన్నాడు. "ఏమయ్యా! నీతో వేళాకోళం ఆడవల్సిన అవసరం నాకేముంది" అని జరిగింది చెప్పాను. దానికి అతను "అంతా ఆ ఏడుకొండలవాడి మహిమ." ఆ తండ్రి మొక్కు మరచిపోతే, ఏదోవిధంగా తన చెంతకు రప్పించుకుంటాడు బాబూ, ఈ రోజు శనివారం చాలామంచిరోజు. వెళ్లండి బాబు ఎల్లి ఆ స్వామి దర్శనం చేసుకోండి. అతని మాటలకు అవును, ఆపదలువస్తే స్వామీ అని మొక్కుకొని, అవి తీరిపోతే మరచిపోవటం మానవనైజం. తండ్రీ నా కళ్లు తెరిపించావు. గూడూరు వరకు మాపాప తలలో ఉన్న కురుపులు, చీము, రక్తం తిరుమల చేరుకున్న పిదప మాయంకావటం - నీలీల కాక మరేమిటి స్వామి? అనుకుంటూ ఆ స్వామిని తనివితీరా దర్శించి వెంటనే నేరుగా కాళహస్తి చేరుకుని కాళహస్తీశ్వరుని దర్శనం చేసుకుని, ఆదివారం విజయవాడ చేరుకుని దుర్గమ్మను దర్శనం చేసుకుని ఎంతో ఆనందంగా ఇంటికి చేరుకున్నాము.



యామునాచార్యుల మహిమ

శ్రీ ఆర్. వెంకట రమణారెడ్డి

విగాహే యామునం తీర్థం
సాధు బృందావన స్థితం।
నిరస్త జిహ్మాగ స్పర్శే
యత్రకృష్ణః కృతాదరః॥

తమ భోదనల ద్వారా, రచనల ద్వారా, జీవనవిధానాల ద్వారా తాము తరించడమే కాక, సామాన్యులను గూడ తరింపజేసిన ఆళ్వారులు, ఆచార్యులు జన్మించి ప్రపంచానికి మోక్షమార్గాన్ని ప్రసాదించారు.

జీవుడు, ప్రకృతి, ఈశ్వరుడు, ఈ మువ్వురును సత్యములే అని ప్రతిపాదించు 'విశిష్టాద్వైత' ఉత్తర మీమాంసా దర్శనమును, బహుధా ప్రచారముచేసి, లోకోత్తర కళ్యాణానికి, తన జీవన సర్వస్వాన్ని ధారబోసిన "భగవద్రామానుజులకు, అనేక విధాలుగా, మార్గదర్శకుడు, పరమగురువు అయిన మహాత్ముడే శ్రీ యామునాచార్యులు. అనగా ఆళవందార్లు మరియు ఇంకొక నామధేయం యమునాత్తురైవన్. శ్రీ యామునాచార్యులు, గొప్ప శ్రీవైష్ణవ సిద్దాంత ప్రచారకులు, పండితోత్తములు యోగీశ్వరుడు, రచయిత అయిన శ్రీనాధమునిఆచార్యుల వారి మనుమడు.

ఉత్తరదేశయాత్రలు చేయు సందర్భముగా, శ్రీకృష్ణ నివాసస్థానంగా, హిందువుల విశ్వసించు మధురానగరంలో (ఉత్తరప్రదేశ్ లోనిది) యామునాచార్యులు తండ్రిగారైన 'ఈశ్వర మునికి' కలలో ప్రత్యక్షమై శ్రీవిష్ణువు శ్రీ వైకుంఠములో తనకు దివ్యరత్న సింహాసనమును అర్పించి నిత్య కైంకర్యములు చేయు నిత్యసూరి నీకు కుమారునిగా ఉదయించుచున్నాడని చెప్పెనట. అందువలననే, తరువాత కొంతకాలానికి, అనగా క్రీ.శ. 918 వ సంవత్సరము తమిళనాడులోని దక్షిణ ఆర్కాటు జిల్లాకు చెందిన "కాట్టుమన్నార్ కోయిల్" అని నామముగల "వీర నారాయణ పురమునందు, శ్రీ యామునాచార్యులవారు అవతరించారు. వీరి అవతారం గూర్చి వీరి తాతగారైన 'శ్రీనాధ మునులు" తన శిష్యుడైన 'ఉయ్యక్కొండార్' అనే పుండరీకాక్షులకు తెలియపరచి, తన మనుమడికి, సకాలంలో శ్రీవైష్ణవ మతాన్ని భోదించి, మతాన్ని ఉద్ధరించే బాధ్యతను ముందుగనే ఏర్పాటు చేశారు. అయిననూ, శ్రీ ఉయ్యక్కొండార్ 'మహానుభావులకు గాక ఇతని శిష్యుడైన 'మరొక్కాళ్ నంబి' అనే 'శ్రీరామమిశ్రులకు' శ్రీ యామునాచార్యుల వారికి వారి తాతగారు నిర్దేశించిన జీవిత లక్ష్యాన్ని అందజేయు అవకాశం కలగడం విధి విచిత్రము.

పూవు పుట్టగనే పరిమళించు విధాన, శ్రీ యామునాచార్యులకు పిన్నవయస్సులోనే ఋగ్, యజుర్, సామ, అధర్వణ వేదము లందును, షడ్దర్శనములైన, సాంఖ్య, యోగ, న్యాయ వైశేషిక, పూర్వ, ఉత్తర మీమాంసాదుల యందును, ఈశ, కేన, కఠ, ప్రశ్న, ముండ, మాండ్యుక, తిత్తిరి, ఐతరేయం, ఛాందోగ్య బృహదారణ్య అను దశోపనిషత్తుల యందును, వేదాంగములైన శిక్ష, వ్యాకరణ, ఛందస్సు, నిరుక్తము, జ్యోతిషము, కల్పముల యందును, ధర్మశాస్త్రముల యందును, శ్రుతులయందును, పదునెనిమిది స్మృతులైన, మను, అంగిరస, ఉశన, సంవర్త, బృహస్పతి, కాత్యాయక, దక్ష, వ్యాస, యాజ్ఞవల్క్య, శాతాతు యందును, రామాయణ, మహాభారత, భాగవత ఇతిహాసముల యందును, పదునెనిమిది పురాణములైన, బ్రహ్మ, పద్మ, విష్ణు, శివ, భాగవత, లింగ, వరాహ నారదీయ, మార్కండేయ, అగ్ని, భవిష్య, బ్రహ్మవైవర్త, స్కాంద, వామన, కూర్మ, మత్స్య, గరుడ, బ్రహ్మాండ పురాణముల యందును, తంత్రముల యందును, దివ్య ప్రబంధముల యందును, పురుషార్థములయందును, స్తోత్ర సాహిత్యముల యందును, విశేషప్రజ్ఞను పొందినారనుటలో సందేహములేదు.

అందుచేతనే శ్రీ యామునాచార్యులు, తన గురువు గారైన 'మహాభాష్యభట్టు' గారి వద్ద గురుకుల వాసం చేయునపుడు "అక్కియాళ్వాన్" అను విద్వజ్జన కోలాహలుడునే రాజాచార్యప్రాపకం పొందిన ఆస్థానపండితుడు, ఇతర పండితులవద్ద పన్ను వసూలు చేయు సందర్భముగా, వచ్చిన రాజభటులకు

"నవయం కవయాస్తు కేవలం
నవయం కేవల తంత్ర పారగాః
అపితు ప్రతివాది వారణ
ప్రకటాటోప విపాటన క్షమాః.

అనియు

"ఆశైలాదద్రి కన్యాచరణ
కిసలయన్యా సధన్యోప కంఠాత్
ఆరక్షోనీత సీతాముఖ
కమల సముల్లాస హేతోశ్చ సేతోః
అచ ప్రాచ్య ప్రతీచ్య
క్షితిధర యుగళాదర్క చంద్రావతంసా
న్మీమాంసా శాస్త్ర యుగ్మ
శ్రమ విమల మనా మృగ్యతాం
మాదృ శోన్యః.

అని ఆక్షేపించ గలిగారు.

అలా ఆక్షేపించడమేకాక, నిండుసభలో, రాజు, రాణీ గార్ల సమక్షములో, అంతవరకు పన్ను చెల్లిస్తూ అసంతృప్తిలో బాధపడు ఇతర పండితులు పెహభాష్, అమనట్లుగా, శ్రీ అక్కియాళ్వాన్ పాండిత్యాన్ని పూర్వపక్షం చేసి, రాజుగారితో పందెం కాసిన మహారాణీవారు అమందానందము చెందునట్లుగా చేసి, అర్ధ సింహాసనాన్ని అధిష్ఠించి రాజు కాగలిగాడు.

రాజరిక మనుభవించుచుండినను, తన జీవిత లక్ష్యము అది కాదనే అసంతృప్తితో వ్యధచెందు సందర్భములో 'శ్రీరామమిశ్రులు' అకుంఠిత దీక్షా దక్షతతో, భగవద్గీతా రహస్యాలను, శ్రీవైష్ణవ సాంప్రదాయం ప్రకారం అభ్యసించి, తమ తాత ముత్తాతలు, నిర్దేశించిన కర్తవ్యాన్ని నెరవేర్చు దృఢ చిత్తంతో, సన్యసించి, యతీంద్రుడై, మతప్రతిష్ఠాపన కోసం, భగవత్ కైంకర్యం కోసం తన శేష జీవితాన్ని

వెచ్చించి, తరించి మనలను తరింప చేసిన మహనీయుడు శ్రీ యామునా చార్యుల వారు.

శ్రీ యామునాచార్యులవద్ద, శ్రీ మద్రామానుజుల మేనమామ యగు శ్రీశైల పూర్ణులు, శ్రీ వరదరాజస్వామి అంతరంగ భక్తులగు కాంచీపూర్ణులు, శ్రీరంగనాథ భక్తులైన పెరియనంబి, తిరుక్కోష్టి యుద్ నంబి, అంతేకాక, హరిజనుడైనప్పటికిన్ని భగవత్ భక్తితో, కైంకర్యముతో పరిపూర్ణుడైన మార నేర్‌నంబి మున్నగు మహాపండితు లెందరో శిష్యులుగా భాసిల్లారు.

శ్రీ యామునాచార్యులవారు 1) శ్రీస్తుతి 2) స్తోత్రరత్నం 3) గీతార్థ సంగ్రహం 4) ఆగమ ప్రామాణ్యం 5) సిద్ధిత్రయం 6) పురుష నిర్ణయం 7) మాయా వాద ఖండనమను అనేక గ్రంథముల రచించి మనకందించినారు.

మరియు తిరుమల శ్రీవారి ఆలయంలో రోజూ తీర్థ కైంకర్యము చేయడానికి, తన శిష్యుడైన శ్రీ తిరుమలనంబిని నియమించి, తరువాత, శ్రీ తిరుమనంబి స్వామి సేవ చేయుటయేకాక, తన మేనల్లుడైన, భగవత్ రామానుజులను పిలిపించి, తిరుమల ఆలయంలోని మూలవర్లు శ్రీ మహావిష్ణు అవతారమైన శ్రీనివాసుడే అని నిర్ణయం చేయడానికి దోహదపడిన మహనీయుడు.

ఇంతియేకాక, తన అవతార సమాప్తి యందును, తన తరువాత, శ్రీవైష్ణవ సిద్ధాంతాన్ని ప్రచారముచేయడానికి భగవత్ రామానుజులను, బద్ధ కంకణున్ని చేయడానికి, తన కుడిచేతి వ్రేళ్ళు మూడింటిని ముదుమకొని, శ్రీ రామానుజులు చేత, తాను (1) బ్రహ్మ సూత్రాలకు విశిష్టాద్వైత సిద్ధాంత ప్రకారము శ్రీభాష్యం వ్రాయుగలననీ (2) ఆళ్వారుల సాంప్రదాయాన్ని నిలబెట్టగలననీ (3) తన తర్వాత గూడ సమర్థుడైన ఆచార్యులను పీఠానికి వారసునిగా నిలుపగలననీ ప్రతిన పూనింమకొని గానీ, ముదుచుకున్న తన వ్రేళ్ళను, సవరింమకొననీ మహానుభావుడు శ్రీ యామునాచార్యులవారు. ✪

భక్తిమార్గంలో భారతీయ స్త్రీలు

శ్రీమతి డి. భారతి

కర్మ జ్ఞాన భక్తిమార్గాలలో భక్తిమార్గం సులభమైంది, అందరికీ అందుబాటులో ఉండేదనే విషయం జగత్ప్రసిద్ధం. ఒక్కో సందర్భాన్ని బట్టి భక్తి అంటే ప్రేమ, దయ, సేవ, వినయం అని అనేకార్థాలను చెబుతుంటారు. భారతదేశ చరిత్రలో భక్తిమార్గాన భగవంతుని సన్నిధి చేరినవారిలో స్త్రీలు చాలామంది ఉన్నారు. భగవంతుని చేరుకోవటానికి భక్తిమార్గం ప్రధానమైనది. ఇంట్లోను, సమాజంలోను, కేంద్రబిందువుగా నిలబడిన స్త్రీ తన కుటుంబసభ్యుల అభివృద్ధికోసం, దేశాభ్యుదయం కోసం జీవితం సాగిస్తూ ఉంటుంది. సహనానికి ప్రతీక అయిన మహిళ భక్తిమార్గప్రచారంలో పురుషులకెవ్వరికి తీసిపోలేదు. అంతేకాదు పురుషులకంటే ఒక అడుగు ముందే ఉందనడానికి మన చరిత్రలో ఎన్నో ఆధారాలున్నాయి. ప్రతి కుటుంబానికి స్త్రీ మకుటంలేని మహారాణి కాబట్టి సమాజంలో స్త్రీలద్వారా త్వరత్వరగా భక్తి మార్గవికాసం కలగడానికి అవకాశం ఎక్కువ ఉంది. భక్తికి సత్యం ధర్మం, శాంతి, ప్రేమ అనేవి నాలుగు స్తంభాల్లాంటివి.



"మోక్షసాధన సామగ్ర్యాం భక్తిరేవ గరీయసీ"

మోక్షసాధన సామగ్రిలో భక్తి చాలా శ్రేష్ఠమైందని, దానిద్వారా మనిషి సమగ్రతను, సంపూర్ణ వ్యక్తిత్వాన్ని పొందుతాడు అని పెద్దలు చెబుతారు. భగవంతుని పొందటానికి విభిన్న దశలవారికి వేర్వేరు మార్గాలు సూచింపబడినాయి. అవి. (1) నిష్కామ కర్మ (2) ఆత్మజ్ఞానము (3) భగవద్భక్తి. కర్మ, జ్ఞాన, భక్తి యోగాలు భగవంతుడి అనుగ్రహం పొందటానికి కావలసినవి. భక్తిని తొమ్మిది విధాలుగా భాగవతం విభజిస్తోంది:

శ్రవణం కీర్తనం విష్ణోః
స్మరణం పాదసేవనమ్‌।
అర్చనం వందనం దాస్యం
సఖ్యమాత్మ నివేదనమ్‌॥



ఈ నవవిధ భక్తిమార్గాలలో ఆత్మనివేదన భక్తి కంటే శరణాగతి చాలా ముఖ్యమైంది. ఈ మార్గాన్ని ఆశ్రయించిన గోపికలు శ్రీకృష్ణభక్తులై ఆయననే తన సర్వస్వంగా భావించి మధురభక్తితో ముక్తిని పొందారు. గోపికలు సర్వస్వం పరమాత్మకే అంకితం చేశారు.

స్త్రీలు సనాతనకాలం నుంచి ఆధ్యాత్మిక రంగంలో మార్గదర్శకులుగా నిల్చారు. స్త్రీల భక్తివికాసం వేదకాలంనుండి, పురాణకాలం నుండి చారిత్రక యుగంలో, ఆధునికయుగంలోను కనిపిస్తుంది. గృహిణిగా, తల్లిగా,

తిరుమలలో యాత్రికులు చేయవలసినవి

- తిరుమలకు బయలుదేరేముందు మీమీ ఇష్టదేవతలను పూజించండి
- మీ ప్రయాణానికి కావలసిన టిక్కెట్లను, తిరుమలలో వసతిని ముందుగా ఏర్పాటు చేసుకోండి.
- శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామిని దర్శించే ముందు శ్రీవారి పుష్కరిణిలో స్నానంచేసి, శ్రీ వరాహస్వామిని పూజించండి.
- స్నానం చేసి శుచిగా, శుభ్రమైన వస్త్రాలతో శ్రీవారి ఆలయంలోకి ప్రవేశించండి
- ఆలయంలో ఉన్నపుడు స్వామివారిపైనే మీ ధ్యానం వుంచండి.
- ఆలయంలో పూర్తిగా నిశ్శబ్దాన్ని పాటిస్తూ 'ఓం శ్రీవేంకటేశాయ నమః' అని మీలో మీరు శ్రీవారిని స్మరించండి.
- తిరుమల సమీపంలోవున్న ఆకాశగంగ, పాపనాశనం తీర్థాలలో స్నానం చేయండి.
- తిరుమలలో ఉన్నపుడు మన ప్రాచీన ఆచార వ్యవహారాలను విధిగా పాటించండి.
- సాటి యాత్రికులను గౌరవించి వారిలో భక్తి భావాలు పెంపొందించండి.
- మీ కానుకలు శ్రీవారి హుండీలోనే సమర్పించండి.
- శ్రీవారి ఆలయంలో మీరు జరిపించ దలచిన పూజలకు గాని వలసిన సమాచారంకోసంగాని తిరుమలలోని లేదా తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములవారి ఏ సమాచార కేంద్రంలో అయినా అడగండి.

తిరుమలలో చేయకూడనివి

- విలువైన ఆభరణాలు, ఎక్కువడబ్బు మీవద్ద వుంచుకోకండి.
- మాంసాహారాన్ని భుజించకండి.
- ఏ విధమైన మత్తు పదార్థాలు సేవించకండి
- పొగత్రాగకండి.
- వసతి సౌకర్యంకోసం అపరిచితులను ఆశ్రయించకండి.
- శ్రీవారి సులభ దర్శనంకోసం దళారీలను ఆశ్రయించకండి.
- ఆలయంలో సాష్టాంగ దండప్రణామాలు చేయకండి.
- వీధి వర్తకులనుంచి నకిలీ ప్రసాదాలు కొనకండి.
- శ్రీవారి దర్శనంకోసం కాకుండా వేరే ఇతర ఉద్దేశములతో తిరుమలకు రాకండి.
- శ్రీవారి దర్శనంకోసం త్వరపడకండి. క్యూలో మీవంతు వచ్చేవరకు ఆగండి.
- ఆలయ ప్రాంగణంలో ఉమ్మివేయటంవంటి అపవిత్రకరమైన పనులు చేయకండి.
- ఆచార వ్యవహారాల ప్రకారం ఆలయ్యార్హత లేని సందర్భాలలో ఆలయంలోకి రాకండి.
- తిరుమలలో పువ్వులు పెట్టుకోకండి. పువ్వులన్నీ శ్రీవారి పూజకే.

కోడలిగా, చెల్లిగా, అత్తగా తీర్చిదిద్దుతుంది స్త్రీ. భక్తిమార్గం సమాజవికాసానికి తోడ్పడి మానవునికి ముక్తిని ప్రసాదిస్తుంది.

స్త్రీ సాధించనిదంటూ లేదు. స్త్రీ శక్తిస్వరూపిణి. పరమాత్మ భగవంతుడు సమస్త శక్తి స్వరూపం. ఆదిశక్తి పార్వతికూడా మోక్షప్రదాయిని అని ఆధ్యాత్మ రామాయణంలో చెప్పబడింది. మానవులు తరించటానికి మోక్షానిచ్చే ఉపాయం చెప్పమని పార్వతి శివుని అడిగింది. అప్పుడు శివుడు శ్రీరామనామాన్ని ఉపదేశించాడు.

"శ్రీరామ రామ రామేతి
రమే రామే మనోరమే।
సహస్రనామ తత్తుల్యం
రామనామ వరాననే॥"

శ్రీరామ నామాన్ని జపిస్తే మోక్షాన్నిస్తుందని పెద్దలు చెబుతారు.

పార్వతి శివుడికోసం కఠినమైన తపస్సు చేసి శివుని మెప్పించి వివాహం చేసుకొన్నది. ఇది పార్వతి శివభక్తికి మంచి నిదర్శనం.

వేదకాలంలో స్త్రీలు సభలలో పాల్గొని వేదాంతాది శాస్త్రాల చర్చల్లో పాల్గొనేవారు. జనకుని సభలో యాజ్ఞవల్క్యుడితో వేదాంత చర్చల్లో వాదించింది గార్గి. యాజ్ఞవల్క్యునికి ఇద్దరు భార్యలు. రెండో భార్య మైత్రేయి. యాజ్ఞవల్క్యుడు తనకున్న సమస్త ధనాన్ని భార్యలకు పంచి ఇవ్వాలని అనుకున్నాడు. అప్పుడు మైత్రేయి ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానాన్ని పంచి ఇవ్వమని భర్తను కోరింది. స్త్రీలలో ఆధ్యాత్మిక తత్త్వాన్ని సృష్టించింది మైత్రేయి.

సతీఅనసూయ :

ఈమె అత్రి భార్య. భర్తనే దైవంగా భావించి భక్తితో ఆరాధిస్తే పొందేశక్తి ఈమె లోకానికి తెలియ చెప్పింది. ఈమె సీతకు పాతివ్రత్యాన్ని బోధించింది. ఈ పాతివ్రత్యంతోనే లంకలో రావణుణ్ణి ఎదిరించగల్గింది సీత.

సీతాదేవి :

రామాయణకాలంలో స్త్రీలు భక్తిప్రపత్తులతో ఉండేవారు వారిలో శ్రీరాముని భార్య సీతాదేవి పతివ్రతా శిరోమణి. భర్త అడుగు జాడల్లో నడచుకొన్నది. భర్తే దైవంగా భావించింది. ఈమెను రావణుడు మోహించి లంకకు ఎత్తుకుని పోయాడు. అయినా సీత అతనికి లొంగక తన పాతివ్రత్యాన్ని లోకానికి తెలియజేసింది. రాముడు లోకాపనిందకోసం సీతాదేవిని అగ్నిప్రవేశం చేయమనగా సీత నిస్సంకోచంగా అగ్నిప్రవేశం చేసిన మహా సాధ్వి. ఎన్నికష్టాలయినా భరించి భర్తతో అడవులకు వెళ్ళింది. భర్త ఎక్కడ ఉంటే అక్కడే స్వర్గం అని భావించింది సీత. సకల భోగభాగ్యాలను వదలి అడవులకు వెళ్ళి నార చీరలు ధరించింది. పతిభక్తితో ఈమె స్త్రీలకు ఒక ఆదర్శాన్నందించింది.

కౌసల్య :

ధశరథుని భార్య. శ్రీరామచంద్రునకు తల్లి. త్రేతాయుగంలో స్త్రీలు ధర్మానికి అన్నివిధాలా కట్టుబడి ఉండేవారు. కౌసల్య తన మందిరంలోనే నిత్యం పూజాది కార్యక్రమాలు నిర్వహించేది. ఈమె భక్తితో భగవంతుని పూజిస్తూ పుత్రుని ఎడబాటును సహింపగల్గిందని రామాయణం చెబుతున్నది.

అరుంధతి :

వశిష్ఠుని భార్య. వశిష్ఠుడు ఇసుకను అన్నంగా మార్చగల శక్తి ఉన్న స్త్రీని వివాహం చేసుకోవాలని చూసాడు. అప్పుడు అరుంధతి భగవంతుని భక్తితో ప్రార్థించింది. ఈమె భక్తికి ఏకాగ్రతకు భగవంతుడు మెచ్చి ఇసుకను ఉడికించి అన్నంగా మార్చగల శక్తినిచ్చాడు.

శబరి :

బోయకులంలో పుట్టింది శబరి. గురుభక్తి కలిగి నిష్ఠతో ఉండేది. శ్రీరామచంద్రుణ్ణి భగవంతునిగా గుర్తించింది. రామునిరాకకోసం గాయిత్రీ ఉపాసనం చేస్తూ ఉత్కంఠతో ఎదురుచూసింది. ఆశ్రమాన్ని ముగ్గులతో అలంకరించింది. ఫలాలను ప్రేమతో రామునికోసం దాచి ఉంచింది. పండ్లు తియ్యగా ఉన్నవో లేవో కొరికి చూపి ఎంగిలి పండ్లను ప్రేమతో శ్రీరామచంద్రుని కందించింది. ప్రేమస్వరూపి అయిన రాముడు వాటిని ఆనందంగా స్వీకరించాడు. ఈమె భక్తికి ఇది చక్కని నిదర్శనం. శబరి స్త్రీలకు భక్తిగాథల నెన్నో ఉపదేశించింది.

రాముని దర్శించి అతని పాదాలదగ్గర ప్రాణాలు విడచిన మహాభక్తురాలు ఆమె.

ద్రౌపది :

పాండవుల పత్ని ద్రౌపది. ఈమె చాలా భక్తురాలు. శ్రీకృష్ణుని భగవంతునిగా ఆరాధించింది. ద్రౌపది వస్త్రాపహరణం జరిగినపుడు ద్రౌపది శ్రీకృష్ణుణ్ణి ప్రార్థించింది. కృష్ణుడు ఆమెను రక్షించాడు. ధర్మం ఎప్పుడూ మంచి వైపే ఉంటుందని లోకానికి చాటిచెప్పిన స్త్రీ ద్రౌపది. ఇంక కుంతి, సత్యవతి, సుభద్ర, గాంధారి వీరందరూ కూడా శ్రీకృష్ణుని భక్తులే.

రుక్మిణి :

ఈమె శ్రీకృష్ణుని తన సర్వస్వంగా ఆరాధించింది. తన భక్తిద్వారా పరమాత్మనే గెలుచుకుంది. ఈమె ఒక్క తులసీదళంతో కృష్ణుని అనుగ్రహం పొందింది. ఈమె శక్తి స్వరూపిణి అయిన ఈశ్వరిని ప్రార్థించి ఆమె ఆశీస్సులందుకొంది. రుక్మిణి నిరహంకారి.

సత్యభామ :

శ్రీకృష్ణుని మధురభక్తితో ఆరాధించింది. యశోద కూడా కృష్ణుని భగవంతునిగా గుర్తించ లేకపోయింది. కానీ సత్యభామ కృష్ణుడు చేసిన మహిమలకు అతనిని భగవంతునిగా గుర్తించింది. ఆయన తన ఒకడికే స్వంతమని మొదట భావించిన తరువాత ఆయన సర్వలోకనాథుడైన పరమాత్మ అని గుర్తించ గలిగింది.

గోపికలు :

మధురభక్తిలో అన్నీ మరచిపోయి శ్రీకృష్ణుని మెప్పించి ముక్తిని పొందారు. గోపికలతో కృష్ణుడాడిన రాసక్రీడలన్నీ భక్తిక్రీడలే. సమస్త సంసారబంధాల్ని తెంచుకుని నీవే సర్వస్వం అని శరణు వేడినవారు గోపికా స్త్రీలు. "గోపిక" అంటే గొల్లతనం కలది. గొల్లతనం అంటే అజ్ఞానం. గోపికలు కృష్ణునికి చాలా దగ్గరగా ఉండేవారు. మనసా, వాచా, కర్మణా సాత్త్విక గుణంకల్గి భగవంతుని ఆరాధించేవారు. భగవంతుని యందే తప్ప వేరే దానియందు మనస్సు నిలపలేక అతడే సర్వస్వము అనే భావన కల్గి ఉన్నారు గోపికలు. ద్వాపరయుగంలో గోపికలు అన్నాహారాలు మాని ఆత్మనివేదన భక్తితో కృష్ణుని పూజించారు.

గోదాదేవి :

ఈమె విష్ణుభక్తులైన పన్నిద్దరు ఆళ్వారులలో ఏకైక మహిళ. ఈమె ఆండాళ్ అనికూడా పిలువబడుచున్నది. ఈమె వైష్ణవ భక్తురాలు. శ్రీ విల్లిపుత్తూరులోని విష్ణువునకు మహాభక్తుడు విష్ణు చిత్తుడు. ఆయనకు అనేకరకాల పుష్పాలతో శోభించే నందనవనం ఉన్నది. ఈయనను పెరియాళ్వారు అని కూడా అంటారు. ఒకనాడు తులసి వనంలో అద్భుతకాంతితో వెలుగుతూ ఒక శిశువు కనపడింది. ఆ శిశువును తీసికొని "గోదా" అని నామకరణం చేసి అల్లారుముద్దుగా పెంచాడు. భూ దేవ్యంశతో అవతరించిన గోదాదేవి వనంలోని పూలను కోసి వాటిని మాలగా కట్టి ముందుగా తాను ధరించి విష్ణువునకు సమర్పించేది. విష్ణువు ఆ మాలలను ప్రీతితో స్వీకరించేవాడు. గోదాదేవి "తిరుప్పావై" అనే గ్రంథం వ్రాసింది. ఈమెకు తిరు వేంగడనాథునిపై ఎంతో భక్తి ఉండేది. శ్రీ వేంకటేశ్వరుని దర్శనమునకై నిత్యము తహ తహ లాడేది. గోదాదేవి 140 గాథలు గల "నాచ్చియార్ తిరుమొళి" అనుకృతిని కూడా రచించి ఎనలేని కీర్తి పొందింది. ఈమె వటపత్రశాయినే ధ్యానించి, ప్రేమించి, ఆరాధించి అతనిలోనే ఐక్యమైన ప్రేమమూర్తి. ఈమె మధురభక్తి వర్ణనాతీతం. భగవంతుని అనుగ్రహం పొందాలనే తపనతో పాడిన పవిత్ర పూమాల "తిరుప్పావై".

హెచ్చరిక.....

రాష్ట్రంలోను, రాష్ట్రేతరమైన కొన్ని ప్రాంతాలలోను కొందరు వ్యక్తులు తాము తి.తి. దేవస్థానం ఏజెంట్లమని, తిరుమలనుంచి శ్రీవారి ప్రసాదాలను, క్యాలండర్లను, ఆర్జితసేవ టికెట్లను తెప్పించి ఇస్తామని నమ్మించి అధిక మొత్తంలో ప్రజల నుంచి సొమ్ము వసూలుచేసి మోసం చేస్తున్నట్లు మా దృష్టికి వచ్చింది.

ఇది పచ్చి మోసం తప్ప మరేం కాదు.

తిరుమల శ్రీవారి భక్తులందరూ ఈ విషయాలను గమనించి మోసపోరాదని తెలియజేస్తున్నాము.

* శ్రీవారి ప్రసాదాలు తిరుమలలో తప్ప మరెక్కడా అమ్మబడవు.
* శ్రీవారి ఆర్జితసేవల టికెట్లు తిరుమలలో ఆర్జితం ఆఫీసులో లభిస్తాయి. అలాకాక ముందుగా కూడ ఆ యా సేవకు తగినంత రుసుమును డి.డి. ద్వారా పంపి మీరే ఖరారు చేసుకోవచ్చు. (అయితే కనీసం రెండు నెలల ముందుగా మీరు తేదీ ఖరారు చేసుకొని డి.డి. పంపవలసి వుంటుంది).
* దళారీలను నమ్మకండి.
* తిరుమల తిరుపతిలలో వున్నప్పుడు మీకు ఏదైనా ఇబ్బంది కలిగితే సమీపంలోని తి.తి.దే. అధికారిని కలవండి.
* దూరప్రాంతాలవారు ఆ ప్రాంత సమీపంలోని తి.తి.దే. సమాచార కేంద్రాన్నో, కళ్యాణ మండపంలోని అధికారులనో కలిసి అన్ని వివరాలు తెలుసుకోవచ్చు.

సంపాదకుడు

ఇహలోక సంపదను, శ్రీప్రదమగు భగవచ్చింతనను అందించే వ్రతమే "తిరుప్పావై వ్రతము". ఇది మార్గశిరమాసంలో ఆచరింపబడుతుంది. ఉపనిషత్తుల రహస్యాన్ని, నాలుగు వేదాల తత్త్వాన్ని పురాణ సారాన్ని ప్రతిపాదిస్తూ, గీతామృతంలో మంచి "తిరుప్పావై" అని దివ్యప్రబంధాన్ని అందించింది గోదాదేవి.

మీరాబాయి :

శ్రీకృష్ణుని భక్తితో పూజించి తన జీవితాన్ని ఆయనకే అంకితం చేసింది. ఎప్పుడూ మందిరంలో కూర్చుని కృష్ణుణ్ణి భక్తితో కొలుస్తూ ఉండేది. మధురభక్తితో కృష్ణుని మీద భజనలను లోకానికందించింది. ఈనాడు మీరాభజన్ లోకప్రసిద్ధమైంది.

జానాబాయి :

ఈమె భక్తితో పండరీనాథుని పూజిస్తూ పిడకలు చేసుకుని బ్రతికే స్త్రీ. ఒకసారి తన పిడకలు వేరే ఆవిడ తీసుకొని అవి నావేనని వాదించింది. ఈ పిడకలు నీవేనని ఏమిటి ఆధారం అని అన్నది. అప్పుడు జానాబాయి ఆ పిడకల్లో పండరీనాథుని నామ సంకీర్తనం వినిపిస్తుంది. వినమని సమాధానం చెప్పింది. ఆమె వినగా నిజంగానే పండరీనాథుని నామ సంకీర్తనం వినిపిస్తుంది. కర్మద్వారా భగవంతునికంకితమై భక్తితో జీవితం గడపవచ్చునని స్త్రీలకు చాటిచెప్పిన పరమసాధ్వి జానాబాయి. భక్తి మార్గంలో నడచి పరమాత్మను మెప్పించి సేవలు చేయించుకున్న స్త్రీలలో పండరీబాయి, సతీసక్కుబాయి, సంతోషిమాత మొదలగువారు కూడా పరమ భక్తులు.

ఆధునికకాలంలో పతిభక్తిలో మిన్నమైన స్త్రీలలామ శారదామాత. ఈమె రామకృష్ణ పరమహంస భార్య. భర్తనే దైవంగా భావించి అతని అడుగుజాడల్లో నడచికొని భక్తిమార్గాన్ని లోకానికి చాటిచెప్పి చెప్పిన వనితారత్నం శారదాదేవి. ఈమె భక్తిని, జ్ఞానాన్ని స్త్రీలకు బోధించింది.

వేదకాలంనుండి ఆధునికకాలం వరకు భక్తితత్త్వం స్త్రీల ద్వారా వికాసం పొందుతూనే ఉంది. స్త్రీత్వం భక్తి వికాసానికి ఒక అర్హత. భక్తిమార్గప్రచారం స్త్రీల ద్వారా జరిగితే త్వర త్వరగా సమాజంలో వికాసం ఏర్పడుతుంది.

కుటుంబవ్యవస్థలో సమాజవ్యవస్థలో మహిళకు సంక్రమించిన స్థానం అద్వితీయం. కుటుంబసభ్యుల మంచిచెడ్డలను గమనిస్తూ వారి అభివృద్ధికి దోహదం చేసే వ్యక్తిగా తల్లిగా, భార్యగా, ఆడపిల్లగా, కోడలుగా స్త్రీమూర్తి ఎంతో ప్రాధాన్యాన్ని సంతరించుకుంటోంది. కుటుంబసభ్యుల మనస్సులను, హృదయాలను భక్తిమయ భావనలతో తీర్చిదిద్ది వారి జీవితాలకు ఒక అర్థాన్ని పరమార్థాన్ని సంపాదించే శక్తి భారతీయ స్త్రీకి తరతరాల నుంచి సంక్రమించింది. కుటుంబంలోలాగాక ఈ సమాజ గమనానికి భక్తివికాసానికి, ఆధ్యాత్మక చింతనకు యుగయుగాలలో భారతీయ మహిళలు అందించిన సేవలు ప్రసంసనీయమైనవి.

"యత్ర నార్యస్తు పూజ్యన్తే
రమన్తే తత్ర దేవతాః"

(16వ పేజీ తరువాయి)

క్రోధాగ్నితో దహించుకు పోతూ ఉన్నారు. ఇందుకు కారకుడు ఆ గోపీమనోహరుడే.

"అంతగ మామలున్మగలు నత్తలు
తత్కథలాడుకొంచు దా
మంతట వాపి వేసెదరు యిక్కట
యెదుట కేగినంత, మే
మంతగ నేమి చేసితి మయా
యఘముల్ తొలిజన్మవాని దే
వెంతట నింటగూడ వెలిపెట్టెడు
వంతవి, మోయి, షట్పదా!"

"ఓ భ్రమరమా! ఈ విధంగా నీకు మా గోడు వినిపించటంవల్ల ఏమి ప్రయోజనం ఉంది? మా పరిస్థితి చాలా క్లిష్టమైనది, అతి సుకుమారమైనది. మా మనస్సులను మోహనాంగుడగు కృష్ణునికి అర్పించాం, శరీరాలను మాత్రం మా భర్తలకు అప్పగించాం. మా భర్తలు మమ్ములను క్షమిస్తారు. కాని మా అత్తలు మాత్రం మా మనస్సులను పరీక్షిస్తారు. ఆయన మా కోరికలు నెరవేర్చడు; మేము అన్నివిధాల దుఃఖాలపాలైనాం. శ్రీకృష్ణవియోగం వల్ల మా గోవులన్నీ బక్కచిక్కిపోయినాయి. అట్లాగే మేముకూడా బహు క్షీణించిపోయినాం. మా మానసచోరుడు మమ్ములను వదలిపెట్టి వెళ్లినప్పటి నుండి మా పరిస్థితి ఇట్లాగే ఉన్నది.

"ఓ మధుపమా! వసంతం రాగానే నీ మనస్సు నవవికసిత సుమనములయందు లగ్నమౌతుంది. ఇదివరకు నీవు స్పృశించి వదలి పెట్టిన కుసుమాలతో నీకేం పని? అన్ని విధాల మేము ఇక్కడ యిక్కట్లపాలైనాం. మా ఇండ్లు మాకు నరకప్రాయాలైనాయి. వనంలోకి పోతే వనమాలియొక్క వియోగంతో పీడింపబడుతున్నాం. అచ్చటి ప్రకృతి శోభ మా విరహ వేదనను ఉద్దీప్తపరుస్తూ ఉంది. ఉన్న ఈ ఏడుపు చాలక ఈ ఉద్ధవుడు తెచ్చిన సందేశం ఒకటి. ఇంతకంటె మమ్ములను ఒక్కసారి చంపి పారేస్తే సంతోషిస్తాం. ఎవరికోసం ఈ సందేశం? పల్లెటూళ్లో పడి ఉండే మాకు ఇదేమి అర్థమౌతుంది? "వెళ్లి ఆ నగరవాసులకు వినిపించు.

"కృష్ణుడు మధువైరి. ఆయనకు తియ్యందనం గిట్టదు. ఆయన కేవలం శారీరకంగానే గాదు, మానసికంగా కూడా నల్లనివాడు. ఆయన ఉత్త మోసగాడు. మాకు ఇప్పుడీ విషయం తేటతెల్లమైంది. ఇదంతా తెలిసి కూడా చిన్నప్పటినుంచీ మేము ఆయనను ప్రేమిస్తున్నాం మేము ఆయన మనస్సులోకి ఎక్కటం లేదు; మేము బాధ ఇంకా భరించలేం."

ఈ విధంగా గోపికల ఉపాలంభన వాక్యాలను చెప్పిన తరువాత కవి వారి ద్వాదశ అనంగదశలను (దృక్, మనస్సంగత్వం, సంకల్పం, ప్రలాపం, జాగరణ, కార్శ్యం, ఆర్తి, లజ్జారహితం, సంజ్వరం, ఉన్మాదం, మూర్ఛ, మరణం) వర్ణించాడు. ముముక్షువులైన గోపికలు తమ విరహానుభూతిని ఒక ఉత్సవంగా చేసుకున్నారు. అందులో విషాదంగాని, దుఃఖం గాని లేదు. క్రమక్రమంగా వారికి పరమాత్మ యొక్క తత్త్వం బోధపడింది.

చివరకు గోపికలు ఉద్ధవునితో, "మేము స్త్రీలముకాదు, మాకు విరహము లేదు; ఇక నీ సందేశం ఎందుకు? శ్రీకృష్ణుడు సచ్చిదానంద స్వరూపుడు. ఆయన మా మనస్సులను తనమీద లగ్నమయ్యేటట్లు ఎందుకు చేసుకున్నాడు? మాలో రజోగుణము లేదు, తమోగుణము లేదు. కాని మాకు ఏ ఆలోచన వచ్చినా ఆయనను తలచుకుంటాము. ఆయన మాకు జ్ఞానాన్ని ప్రసాదించాడు. చిన్నతనంలో ఆయన వనంలోకి వెళ్లి దాగుకునేవాడు. ఆయన ఎక్కడైనా దారితప్పిపోతాడేమోనని మేము భయపడేవాళ్లం. ఆయన పరమాత్మ అని మాకు అప్పుడు తెలియదు. ఇప్పుడు ఆయన మధురానగరంలో దారి తప్పి తిరుగుతున్నాడు. ఆయన త్రైగుణ్య నిష్ఠుడు. ఆయన ఈశ్వరుడు. మేము జీవులం. ముక్తజీవుల స్వామి వేరు, లోకేశ్వరుడైన స్వామి వేరు.

దేవాలయాలలో మూలవిరాట్టు ఉంటాడు. ఉత్సవ విగ్రహాలను చలిచప్పరాలలో కూర్చుండబెట్టి ఊరేగిస్తారు. మా హృదయాలు చలిచప్పరాలు. మూలవిరాట్టుయొక్క ఉత్సవమూర్తి మా హృదయాలలో కూర్చొని ఊరేగుతున్నాడు. మధురలో ఊరేగేవాడు మూలవిరాట్టు. ఆతడు ప్రజ్ఞానిరత స్వరూపుడు. బ్రహ్మచైతన్యమూర్తి. ఆ మూర్తి సమస్త జీవరాసులయందు వ్యాపించి ఉంటుంది. ఆ మూర్తి మా హృదయాలలో బంధింపబడి ఉండటానికి ఇష్టపడదు. అందువలన విశాలమైన నగర వీథులలో ఊరేగుతూ ఉన్నాడు.

ఈ విధంగా గోపికలు తమకు ఉపదేశించటానికి వచ్చిన ఉద్ధవునికి భగవత్తత్త్వాన్ని బోధించి పంపుతారు.

హిందీ తెలుగు సాహిత్యాలలో భ్రమరగీత పరంపర ఇట్లు కొనసాగినది. ఎవరికి ఏ పద్ధతి, అనగా నిర్గుణపద్ధతిగాని, సగుణ పద్ధతిగాని, నచ్చుతే దానిని అవలంబించి పునీతులై మోక్షార్హులు అగుదురుగాక! 

నిత్యాభిషేకం

తిరుపతి కపిలతీర్థంలోని శ్రీ కపిలేశ్వరస్వామివారికి నిత్యాభిషేకం సేవను నూతనంగా ప్రారంభించారు.

ఈ సేవలో పాల్గొనదలచిన భక్తులు సంవత్సరానికి రు.42-00లు చెల్లించాలి.

శాశ్వతంగా చేయించదలచుకున్న వారు రు. 500/- + 42/-లు చెల్లించాలి.

సంవత్సరానికి రెండు పర్యాయములు, ఇద్దరు వ్యక్తులను ఈ సేవను దర్శించటానికి అనుమతిస్తారు.

దర్శించండి!

శ్రీ వేంకటేశ్వర మ్యూజియం ఆలయకళ తిరుపతి

SRI VENKATESWARA MUSEUM ON TEMPLE ART TIRUPATI

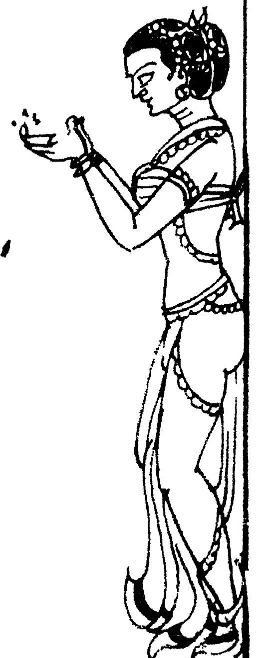
తరించండి!

కాలము:
ఉదయం 8గం.
నుండి రాత్రి 8గం.
వరకు

ప్రవేశ రుసుము:
పెద్దలకు రు.1.00
పిల్లలకు రు.0.50

చరిత్రకు మానవ సంస్కృతికి సాక్ష్యంగా నిలిచేవి శిల్పాలు, శాసనాలు, సాహిత్యం, కళలు మొదలైనవి. ఇవన్నీ ఒకే కప్పు క్రింద కనిపించే ప్రదేశం పురావస్తు ప్రదర్శన శాల

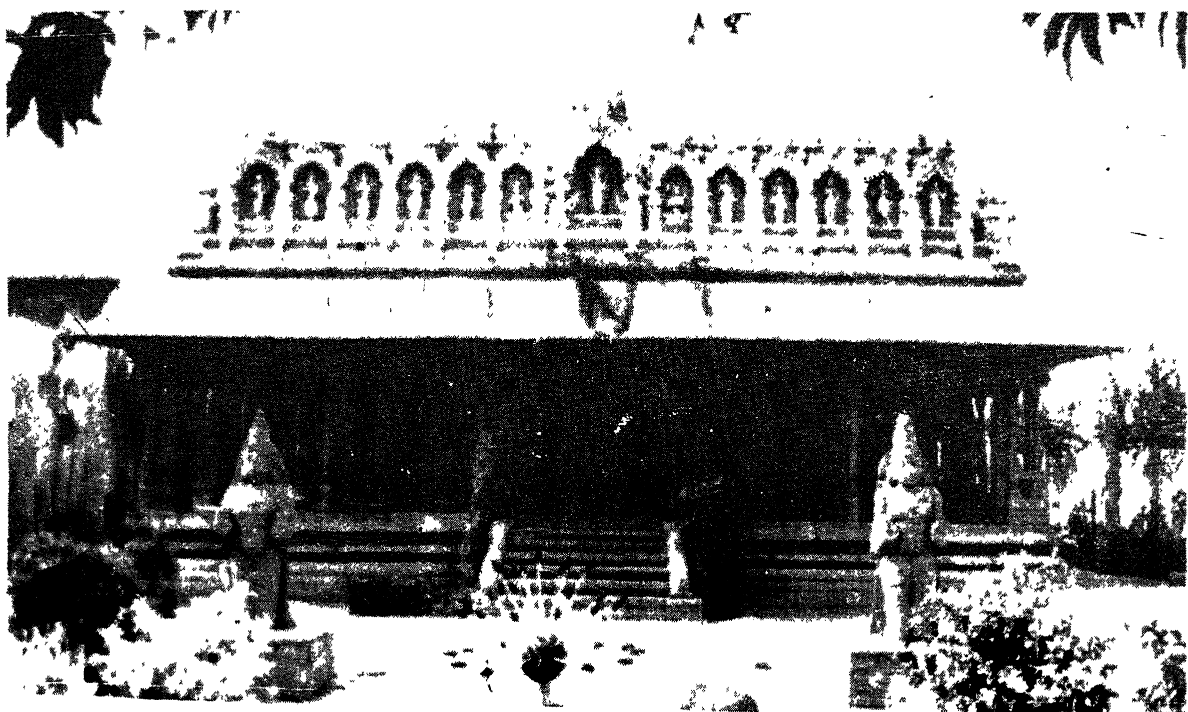




శ్రీ గోవిందరాజ స్వామి వారి ఆలయానికి ఉత్తరం వైపున తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం వారి పురావస్తు ప్రదర్శన శాల ఉంది.

ఇందులో వైష్ణవం యొక్క ఆవిర్భావము, అభివృద్ధి, వాస్తు శాస్త్రము, శిల్ప ప్రమాణ శాస్త్రము, శిల్ప శాస్త్రము, ఆళ్వారుల వివరాలు, వైష్ణవ ఆచారాలు, 108 దివ్యక్షేత్రాల ఫొటోలు, ఆయుధాలు, శాసనాలు, సంగీత సాధనాలు మొదలైన ఎన్నో విషయాలు చూడవచ్చు. 8వ. శతాబ్దం నుంచి నేటి వరకు లభించిన ఎన్నో అపూర్వ శిల్పాలు ఛాయాచిత్రాలు దారు మూర్తులు కూడ ఇందులో దర్శించవచ్చు.





'చంద్రశేఖర్'



హనుమంతుని బుద్ధిబలం

బులుసు - జీ - ప్రకాష్

ఆంజనేయుడు ఫలభ్రాంతి చేత సూర్య బింబాన్ని మ్రింగబోగా, ఇంద్రుడు వజ్రాయుధం చేత పడగొట్టినాడు. వజ్రాయుధం వలన ఎడమచెంపపై దెబ్బ తిన్నవాడవడం వలన 'హనుమంతు' డని పిలువబడినాడు.

"తతశ్శైలాగ్ర శిఖరే
వామో హను రభజ్యత
తతోహి నామధేయం తే
హనుమానితి కీర్త్యతే"

హనుమంతుడు బాల్యంలో ఏ సూర్యుని ఫలభ్రాంతిచేత మ్రింగబోయినాడో ఆ సూర్యుని వద్దనే సకలశాస్త్రాలను అభ్యసించినాడు. అతనిని నవ వ్యాకరణ పండితుడని కూడా పిలుస్తారు. బుద్ధిబలంలోనూ, కీర్తి, ధైర్యం, నిర్భీతి, వాక్చతురతలోనూ హనుమంతుడు గొప్ప దిట్ట అని ఖ్యాతిగాంచినాడు.

హనుమంతుని బుద్ధిబలానికి నిదర్శనాలు చాలా వున్నవి. పంపాసరోవర తీరంలో రామలక్ష్మణులను చూడగానే, వాలియే ఈ రూపంలో వచ్చినాడేమో అని సుగ్రీవుడు భయపడి, తన సర్వసైన్యంతోను బుుశ్యమూక గిరి మీదికి పారిపోయినాడు. బుుశ్యమూక గిరిమీదికి వాలి వస్తే మరణిస్తాడు. కనుక సుగ్రీవుడు భయపడవలసిన అవసరంలేదు. కాని, మతిస్థిమితం లేకపోవడం వలన సుగ్రీవుడు దుఃఖిస్తుండగా - హనుమంతుడు - "ఇది బుుశ్యమూక పర్వతం. ఇక్కడికి వాలి వస్తే నశిస్తాడు. నీ చిత్త చాంచల్యం వలన నీ కోతి బుద్ధి చూపుతున్నావు" అంటాడు. తను కోతి అయివుండి, ఎదుటివానిని కోతిబుద్ధి చూపుతున్నావన్నప్పుడు మనకు నవ్వు రాక మానదు.

"సంభ్రమస్త్యజ్య తామేషః
సర్వైర్వాలికృతే మహాన్
మలయోయం గిరివరో
భయం నే హాస్తి వాలినః
అహో! శాఖామృగత్వం తే
వ్యక్త మేవ ప్లవంగమ
లఘు చిత్త తయాత్మానం
న స్థాపయసి యో మతౌ"

వచ్చిన రామలక్ష్మణులను చూచి, వారిని కలుసుకుని, వారెవరో తెలుసుకొనమని, సుగ్రీవుడు తన మంత్రి అయిన హనుమంతుని పంపినాడు. హనుమంతుడు కామరూపి అవడం వలన ఒక సన్న్యాసి వేషంలో రామలక్ష్మణుల సమక్షానికి వెళ్లినాడు. సన్న్యాసి గృహస్థులకు శాస్త్రరీత్యా నమస్కరించకూడదు. ఐనా రామలక్ష్మణుల అందచందాలకు ముగ్ధుడై, వారికి నమస్కరించి, తను సన్న్యాసి వేషంలో వున్నట్టు మరచి, తనను గూర్చి వారితో ఇట్లు చెప్పినాడు:

"ధర్మాత్ముడగు సుగ్రీవుడు మీచెలిమి కోరుచున్నాడు. ఆ సుగ్రీవుని సచివుడనగు నేను వానరుడను. పవన పుత్రుడను. సుగ్రీవుని కార్యసిద్ధికోసం భిక్షురూపంలో వున్నాను. ఋశ్యమూక గిరినుండి వస్తున్నాను. నేను కోరిన రూపాన్ని ధరించగలను. అనంతమైన దూరం ప్రయాణించగలను"

సుగ్రీవ సచివుడైన హనుమంతుని ఋజు, హితవాక్కులకు - అతడు వేదోక్తంగానూ, వ్యాకరణయుక్తంగానూ ఆడిన మధురభాషణాలకు రాముడు ముగ్ధుడైనాడు. చతుర్వేదాలలోనూ, వ్యాకరణంలోనూ ఆయనకు గల పాండితిని ప్రశంసించాడు.

పిమ్మట హనుమంతుడు రామలక్ష్మణులను చూచి, తామెవరో, ఎందుకీ పంపా సరసీరానికి విచ్చేసినారో, తమ చరిత్రను తెల్పుమని కోరినాడు. ఇందుకు లక్ష్మణుడు తామిద్దరమూ అయోధ్యాపతి అయిన దశరథుని పుత్రులమని, తండ్రి ఆజ్ఞానుసారము అరణ్యవాసానికి రాగా, రావణుడు సీతను అపహరించినాడని, రావణుని వధించి సీతను చెరనుండి విడిపించే ప్రయత్నంలో సుగ్రీవుని మైత్రిని కోరుతున్నామని చెప్పినాడు. ఈ సమాధానం విన్న హనుమంతుడు మిక్కిలి ఆనందించినాడు. "బుద్ధిసంపన్నులూ, క్రోధేంద్రియాలను జయించినవారూ అయిన ఇట్టి సజ్జనుల స్నేహమే సుగ్రీవునికి వాంఛనీయము. అదృష్టం వలనే ఇట్టివారు సుగ్రీవునికి లభించినారు" అని తనలో తలపోసినాడు.

"ఈ దృశా బుద్ధి సంపన్నా
జిత క్రోధా జితేంద్రియాః
ద్రష్టవ్యా వానరేంద్రేణ
దిష్ట్యా దర్శన మాగతాః"

రామబాణం చేత వాలి వధింపబడగా, వాలి భార్య అయిన తార చాలా దుఃఖించింది. ఆమె దుఃఖోపశమనానికి హనుమంతుడు గొప్పతత్త్వాన్ని బోధించినాడు: "ప్రాణి జ్ఞానాజ్ఞానాలచే చేసుకొన్న స్వకర్మ ఫలితాలకు తగినట్టుగా సుఖదుఃఖాలను అనుభవిస్తుంది. అలాగే వాలి కూడా తను చేసుకొన్న కర్మవల్లనే మృతి చెందేడు. నీ ఆత్మను గురించి విచారించవలసిన నువ్వు, ఇంకొకరి ఆత్మ గురించి విచారింపడం ఎందుకు? నీటి బుడగ వంటి ఈ కాయంకోసం ఒకరికై నొకరు శోకింప పనిలేదు. అందరి శరీరాలు నశ్వరాలే!"

వాలి మరణానంతరం సుగ్రీవుడు కిష్కింధకు రాజైనాడు. సకల భోగాలను అనుభవిస్తూ మైకంలో పడి, రాముడు తనకు చేసిన ఉపకారానికి ప్రత్యుపకారం మరచినాడు. రాముడు క్రోధోద్రిక్తుడై సుగ్రీవుని పిలుచుకు రమ్మని లక్ష్మణుని ఆజ్ఞాపించక పూర్వమే భోగ లాలసత్వంలో మునిగిన సుగ్రీవుని హనుమంతుడు మేల్కొల్పినాడు. "రాజ్యము, కీర్తి, వంశానుక్రమంగా రావలసిన సిరి, నీకు లభించినవి. నీకు ఈ రాజ్యలక్ష్మి యశస్సులు లభించ డానికి హేతుభూతుడైన రాముని కార్యం మాత్రం మిగిలిపోయినది. అది నువ్వు తక్షణమే నెరవేర్చాలి. మిత్రుడు చేసిన ఉపకారానికి ప్రత్యుపకారం కాలానుగుణంగా ఎవడు చేస్తాడో, అట్టి సాధువర్తనుని రాజ్యం కీర్తి ప్రతాపాలతో అభివృద్ధి చెందుతుంది" అని తన ధర్మశాస్త్ర బద్ధమైన మంత్రాంగాన్ని ఉపదేశించినాడు.



తరువాత అశోకవనంలో సీతాదేవిని చూచినాడు. కాని ఆమె సీత అని అతనికేం తెలుసు? ఇందుకు సీతాదేవి విలాపంలో వున్న విన్యాసాల ద్వారా ఆమె రాజపుత్రిక అయి వుండాలని నిశ్చయించినాడు. సీతాదేవి రోదిస్తూ నిట్టూర్పు విడిచింది. నేలను స్పృశించింది. రాజలక్షణాలు కలిగినవ్యక్తి చిహ్నాలుండడం వలన దేవతాస్త్రీ మాత్రము కాదు. ఇదికాక సీతాదేవి అవయవాలన్నిటా శుభప్రదమైన సాముద్రిక లక్షణాలు కనబడ్డం వలన ఒక మహారాజుకు రాజ్ఞి అని, రాజపుత్రి అని గ్రహించినాడు. తను సీతాదేవిని చూచి, తనకు సాముద్రిక శాస్త్రంలో గల ప్రవేశాన్ని బట్టి సీతను పోల్చుకున్నానని చెప్పినాడు.

"రోదనాదతి నిశ్వాసాద్
భూమి సంస్పర్శనాదపి
నత్వాం దేవీం అహం
మన్యే రాజ్ఞః సంజ్ఞావ ధారణాత్
వ్యంజనాని చ తేయాని
లక్షణాని చ లక్షయే
మహిషీ భూమి పాలస్య
రాజకన్యాసి మే మతా"

ఒకనాడు శ్రీరాముడు హనుమంతుని చూచి - 'నీ వెవ్వరవు?' అని ప్రశ్నించగా, హనుమంతుడు తనకు గల అద్వైత పరతత్త్వజ్ఞానాన్ని ప్రదర్శించినాడు:

"దేహ బుద్ధ్యా తు దాసోస్మి
జీవ బుద్ధ్యా త్వదంశకః
ఆత్మ బుద్ధ్యా త్వమేవాహమ్
ఇతి మే నిశ్చితా మతిః"

'శారీరకంగా చూస్తే నీకు దాసుడను. జీవునిగా చూస్తే నీలో కళను. ఆత్మబుద్ధితో చూస్తే నువ్వే నేను అని నా నిశ్చితాభిప్రాయం'

నేటి ప్రతి భారతీయుడు శత్రువులను భేదించడంలో అసమాన పరాక్రమశాలి, మహాబలి అయిన వీరహనుమంతుని స్ఫూర్తిగా తీసుకోవాలి.



దయా శతకము

(సమర్పణ : శ్రీ శారదాకుమార్, ప్రాప్తి-స్థానము : శ్రీ ఎస్.వి. నరసింహారావు, 24/574, శ్రీశారదా విహార్, మూలపేట, నెల్లూరు--524 003 -- వెల : రూ. 10-00.)

భగవంతుడు సకల కల్యాణ గుణ నిలయుడు. అన్ని గుణాలలోనూ దయాగుణం మిన్న. జ్ఞానం, బలం, ఐశ్వర్యం మొదలైన భగవద్గుణాలు దయాగుణం ఉండడంవల్లనే గుణాలుగా రాణిస్తున్నాయనీ, అది లేకపోతే అవి దోషాలుగా పరిణమిస్తాయనీ శ్రీ వేదాంతదేశికులు అభివర్ణించారు.

భగవంతుడైన శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామి దయాగుణాన్ని శ్రీవేదాంతదేశికులు 108 శ్లోకాలలో అత్యద్భుతంగా వర్ణించారు. ఈ రచనలో ఎన్నో విశిష్టాద్వైత రహస్యాలు దాగి వున్నాయి. ఈకృతి దయాశతకంగా ప్రసిద్ధమై భక్తుల నందరికీ అనుసంధేయమైన గ్రంథంగా రూపొందింది.

శ్రీదేవి, భూదేవిలాగా భగవద్దయను కూడా ఒక దేవిగా రూపణంచేస్తూ శ్రీదేశికులవారు ఈ శతకాన్ని భక్తలోకానికి ప్రసాదించారు. భక్తికంటే ప్రపత్తే భగవత్ప్రాప్తికి సులభోపాయమని ఆచార్యులు సెలవిచ్చి వున్నారు. శ్రీకృష్ణభగవానుడు చరమశ్లోకంలో ప్రపత్తియొక్క ప్రాముఖ్యాన్ని విశదీకరించాడు.

ప్రపత్తియే 'శరణాగతి, భరన్యాసం, భర సమర్పణం' అని అనేకవిధాల వ్యవహరింపబడుతున్నది. ప్రపత్తి ప్రాధాన్యాన్ని వివరించే గ్రంథాలలో దయాశతకం అగ్రశ్రేణికి చెందినది.

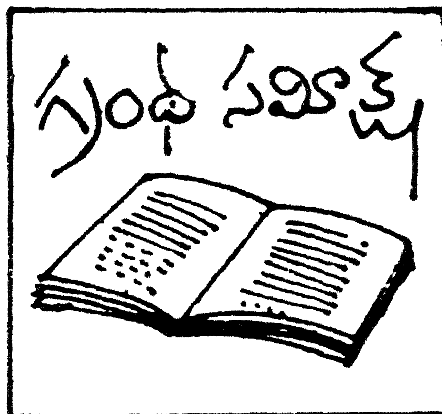
తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానంవారు దయాశతకాన్ని విపులమైన ఆంధ్రవివరణంతో ప్రకటించి వున్నారు.

సాహిత్యంలోనూ, వేదాంతంలోనూ అభిరుచికల్గి సమాజసేవలో పేరువగల శ్రీశారదాకుమార్ ఈ శతకాన్ని మరొకరూపంలో ఇప్పుడు ప్రచురించడం ముదావహం.

పారాయణ చేసుకొనే భక్తులకు ఉపయోగపడే విధంగా ఈ గ్రంథంలో మొదట మూల శ్లోకాలను ముద్రించారు. తరువాత ప్రతి శ్లోకాన్ని వివరిస్తూ శ్లోకంతోపాటు అందలి క్లిష్ట పదాలకు అర్థాలు వ్రాశారు. అవసరమైనచోట విశేషాంశాలు కూడా వివరించారు. శిష్టవ్యావహారిక భాషలో వివరణ పరమ రమణీయంగా కొనసాగింది.

ఒక విశిష్టమైన ప్రాచీనకృతిని చక్కని వివరణతో పాఠకుల కందించిన శ్రీశారదాకుమార్ అభినందనీయులు.

--సముద్రాల లక్ష్మణయ్య



జిడ్డుకృష్ణమూర్తి జీవితము -- భాషణము

(గ్రంథకర్త : శ్రీ జె. శ్రీరఘుపతిరావు -- గ్రంథం లభించుచోట్లు : 1. ఎస్.కె. గార్గి, ఆత్మారామ ఆశ్రమం, గౌతమీనగర్, కోవూరు--534 350; 2. బ్యాక్ పబ్లికేషన్స్, నెం.5-294/డి, మునిరెడ్డినగర్, తిరుపతి--517 502 -- వెల : 10 రూ!/)

శ్రీ జె. శ్రీరఘుపతిరావుది తాత్త్విక దృక్పథం. ప్రపంచ ప్రబోధకుడుగా ప్రసిద్ధికెక్కిన జిడ్డుకృష్ణమూర్తి తత్త్వం వారినెంతో ఆకర్షించింది. అందుకే కృష్ణజీవాఙ్మయాన్ని సమగ్రంగా సేకరించి సమ్యక్ దృష్టితో పరిపూర్ణావగాహనకు ప్రయత్నించారు. వారిజీవన దర్శనాన్ని, వారి తత్త్వంలోని నవ్యతనూ వాణ్యతనూ, కృష్ణజీ జీవితంలోని వెలుగునూ తనకు అవగాహన అయినంతమేరకు వివిధ గ్రంథాలుగా వెలువరించారు. ప్రస్తుతం "జిడ్డుకృష్ణమూర్తి జీవితము--భాషణము" అనే గ్రంథంలో అన్ని అంశాలను క్రోడీకరించి సంగ్రహంగా కృష్ణజీ జీవితాశయం ఎటువంటిదో, వారి భాషణములలోనే శ్రీరఘుపతిరావు వెల్లడించారు.

ఈ గ్రంథంలో ప్రప్రథమంగా జిడ్డు కృష్ణమూర్తి తాను అడయారుకు వెళ్లడం, అక్కడ అనిబిసెంట్, నారాయణయ్యను ఒప్పించి ప్రత్యేక శిక్షణ ఇప్పించడం, అటుపై కృష్ణజీ తమ్ముడు నిత్యానందతో ఇంగ్లాండులో విద్యాభ్యాసం గావించడం, కాలిఫోర్నియాలోని ఓహైలోయలో ఉన్నప్పుడు నిత్యానందకు ఊపిరితిత్తులు దెబ్బతినడం, అదే సందర్భంలో ఆవేదన, అపస్మారకస్థితి, పలవరింతలు చివరకు వెన్నుపూసలో నిప్పులాంటి వ్యథ, స్పృహను కోల్పోయిన స్థితిలో బుద్ధ దర్శనం, నాటినుంచీ నిశ్చలతా, గాంభీర్యం, తేజస్సు, దీక్షవంటి విశిష్ట లక్షణాలు కృష్ణజీలో పొడుకోవడం, ఇలా పరివర్తనకు తోడు ఎంతో ప్రీతిపాత్రుడైన తమ్ముడు మరణించడం, దానితో గురువులపై విశ్వాసం సడలి హృదయం బద్దలై గొంతుమూగవోయి ఆవేదన కట్టలు త్రెంచుకొని పెల్లుబకడం, ప్రపంచ బోధకుడని అనిబిసెంట్ ప్రకటించగా చివరకు కృష్ణజీ అనిబిసెంట్ లెడ్ బీటర్ మొదలైన వాళ్లతో పూర్తిగా తెగతెంపులు చేసుకొని సంపూర్ణస్వేచ్ఛతో సర్వస్వతంత్రుడు కావడం, అనేకసార్లు ప్రపంచపర్యటనలు చేసి, ప్రబోధాల సారాన్ని ప్రపంచమంతటా ప్రవచించి 1986 ఫిబ్రవరి 16 తను త్యాగం కావించడం, ఆ మరుసటిదినమే అడయారుదినం కావడం ఆశ్చర్యం.

ఇలా కృష్ణజీ జీవితంలోని ప్రముఖ సన్నివేశాలను రచయిత ఎంతో సంగ్రహంగా ప్రతిపాదిస్తూ పరివర్తనవంటి అతిముఖ్యవిషయాలకు కొంత ప్రాధాన్యం ఈగ్రంథంలో కల్పించాడు. ఇక కృష్ణజీ ప్రసంగాలలో అతి ప్రధానమైనది

రచయితలకు విజ్ఞప్తి

* మావద్ద కవితలు పద్యాలు అసంఖ్యాకంగా వున్నాయి. వీటి ముద్రణ పూర్తికావటానికి కొంతకాలంపడుతుంది. అందువల్ల తిరిగి మేము ప్రకటించేంతవరకు కవితలు, పద్యాలు పంపవద్దని మనవి.
* మనదేవాలయాలు శీర్షికకు కొందరు రచయితలు నలుపు తెలుపు ఫోటోలు లేకుండా వ్యాసాలు పంపుతున్నారు. ఆ వ్యాసాలు ప్రచురించటానికి అవకాశం లేదని గమనించప్రార్థన.
* కొందరు రచయితలు కొంతకాలవ్యవధితో తాము అంతకుముందు పంపిన వ్యాసాలనే మళ్లీ పంపుతున్నారు. అలా పంపవద్దని, అది మమ్మల్ని అసౌకర్యానికి గురిచేస్తుందని మనవి.
* ఒకేరచన రెండు రెండు కాపీలుగా కొందరు పంపుతున్నారు. సమీక్షకు పంపే గ్రంథాలు తప్ప, రచనలు అలా పంపవలసిన అవసరంలేదు. గమనించప్రార్థన.

సంపాదకుడు

ఆయన 1929 ఆగష్టు 3వ తేదీ ఆమెన్ (హాలెండ్)లో ఇచ్చిన సత్యానికి మార్గంలేదు. (Truth is pathless land) అనే ప్రసంగం. ఇందులో నిజమైన స్వేచ్ఛ అంటే ఏమిటి? సంస్థలనేవి ఎలా ప్రతిబంధకాలై సత్యదూరములవుతాయో చాలా చక్కగా వివరిస్తూ కృష్ణజీ తాను తారాపరిషత్తును రద్దుచేయడానికి, ఆయన పేరుతో ఉన్న అన్ని ఆస్తులకు సంబంధంలేదని ప్రవచించడంలోని పరమార్థాన్ని సహేతుకంగా సమస్త బంధాలనూ విడిపించుకొన్నవైనం ఆ ఉపన్యాసంలో అభివ్యక్తం చేసినట్లు శ్రీరఘుపతిరావు కళ్లకు కట్టినట్లు చక్కగా వక్కాణించారు. సంస్థలూ అధికారం, రక్షణ ఆత్మాహుతివల్ల యధార్థ మైత్రి కలుగుతుందనీ, ఆ మైత్రి ఆత్మావగాహనవల్లనే సిద్ధిస్తుందనే కృష్ణజీ అభిప్రాయాన్ని రఘుపతిరావు చక్కగా ఆవిష్కరించారు.

బ్రాక్‌వుడ్‌పార్క్‌లో చెప్పిన ఆత్మపరిశీలనా ప్రసంగాన్ని కూడా రచయిత 'తనలో తాను' అనే పేరుతో ప్రకటించారు. ఈర్ష్యా, ప్రేమా, బంధమూ అనే విషయాలను స్పష్టీకరించడానికి భార్యాబంధాన్ని దృష్టాంతంగా గ్రహించిన కృష్ణజీ అభిప్రాయాన్ని రచయిత వివరిస్తూ--అందులో ఒంటరితనం కూడా ఎలా బంధమౌతుందో, అది వారసత్వమా సహజాతమా అనే ప్రశ్నకు సమాధానం అలాగే ఆలోచనకూ ఒంటరితనానికీ జ్ఞాపకాలకూ ఉన్న సంబంధం, పరిమితికాని ప్రయత్నం లేని ఆలోచన కాలాతీతమై బంధరాహిత్యాన్ని కలిగిస్తుందని, బంధం లేనిదే ప్రేమ అనీ, ప్రేమ అనుసరింపబడేదికాదనీ, అలా వెంటబడితే అదీ ఒక్క ప్రతిఫలం అవుతుంది అనే కృష్ణజీ అభిప్రాయాల్ని రఘుపతిరావు చాలా సునిశితంగా పరామర్శించి తెనిగించారు.

ఇక ఐక్యరాజ్య సమితిలో కృష్ణజీ ప్రపంచశాంతిని గురించి కృష్ణజీ ఇచ్చిన ప్రసంగం కూడా ఈ గ్రంథంలోనే వివరింపబడింది. ఇంతేకాకుండా 'ప్రవచనసారం' అనే శీర్షిక క్రింద రెండుపుటల్లో సంస్థలు, వ్యక్తిత్వం, స్వేచ్ఛ, ఆలోచన అనే విషయాలకు సంబంధించిన మూలసూత్రాలు సంగ్రహంగా తెలుపబడ్డాయి. ఇది మేరీ లట్యిన్స్ కోరికమేరకు కృష్ణజీ వ్రాసి ఇచ్చిన విషయం.

గ్రంథం చివర 37 "నవీన నిర్వచనాలు" ఆంగ్లపాఠంతోకూడా తెలుగులో వివరింపబడ్డాయి. అటుపై "కృష్ణసూక్తము" అనే పేరుతో 100 సూక్తులు తెనిగింపబడ్డాయి. చిట్టచివరగా కృష్ణజీ ఎనిమిది ఆంగ్లవ్యాఖ్యాలు సత్యము, ఆలోచన, స్వేచ్ఛ, విశ్వాసం, సంస్థలు, ప్రశాంతి, అవగాహన, మానవత అనే వాటిపై ఆయన అభిప్రాయాలు సూత్రప్రాయంగా తెలుపబడ్డాయి. సంగ్రహప్రాయంగా కృష్ణజీ జీవితాన్ని ఆయన అభిభాషణల్ని తెలుసుకోవడానికి ఈ గ్రంథం ఎంతో ఉపయోగకారి, 48 పుటల ఈ గ్రంథం తొలిపుటలో 'అతడె జిడ్డు కృష్ణమూర్తి' అనే గేయంలో కృష్ణజీ విశిష్ట వ్యక్తిత్వం వివరించబడింది. ప్రతి జిజ్ఞాసువూ ఈ గ్రంథాన్ని తప్పక చదివితీరాలి.

డా॥ మల్లెల గురవయ్య

☆ ☆ ☆

వసుధైక కుటుంబకం

అయంనిజః పరశ్చేతి
వికల్పో లఘుచేతసామ్,
ఉదారచరితానాం తు
వసుధైకకుటుంబకమ్.

స్వపర భేదం చిన్న మనస్సు కలవారికి మాత్రమే ఉంటుంది. ఉదార హృదయులకు లోకమంతా ఒకే కుటుంబముగా గోచరిస్తుంది.

శ్రీనివాస! నిన్ను చేరికొలుతు!

శ్రీ కె.సి. జయచంద్రశాస్త్రి

కలియుగాన నీవు పలుకుదైవము గాన,
కలరె నీకు సాటి కామితార్థ
ములనొసంగి మమ్ము బ్రోవుము దయ మీఱ
శ్రీనివాస! నిన్ను చేరికొలుతు.

నాదు పాపరాశి నశియింపగాఁ జేసి
భక్తిభావ మెదను పాదుకొల్పి
ముక్తిపదము నిచ్చు మొనగాడ వని నమ్మి
శ్రీనివాస! నిన్ను చేరికొలుతు.

భక్తజనము బ్రోవ వైకుంఠమును వీడి,
చేరినాడ నీవు శేషగిరిని;
నీదుదయను పొగడనేర్వఁ డెవ్వండును
శ్రీనివాస! నిన్ను చేరికొలుతు.

అప్పులందు జనన మందెను నీ సతి
కాన నప్పులందు కాంక్ష నీకు;
అప్ప లీకు మాకు నతుల సంపద లిమ్ము
శ్రీనివాస! నిన్ను చేరికొలుతు.

కపిల పుట్టమీద ఘనమైన పాదుగుంచి,
పాలుగార్చ ద్రావి బలముగల్గి
జగతిరక్షకొరకు పలుపగా తప మీవు
శ్రీనివాస! నిన్ను చేరికొలుతు.

గుఱ్ఱమెక్కి నీవు కొరడాను ఝళిపించి
వేట కొరకు వేడ్క వెడలునపుడు
పారవశ్యమంది వకుళాంబ తిలకింప,
శ్రీనివాస! నిన్ను చేరికొలుతు.

భార్యమీద నలిగి పర్వతాగ్రము నెక్కి
యొంటినుండ దగునె జంటవీడి
అమ్మగారితోడ హాయిగ నుండుమీ
శ్రీనివాస! నిన్ను చేరికొలుతు.

భుక్తిముక్తినిచ్చి పోషించుదైవమై
యాపదలను బాపి యనుదినమ్ము
బ్రోచువాడ వనుచు పూనిన భక్తితో
శ్రీనివాస! నిన్ను చేరికొలుతు.

జనులు పాపకార్యసక్తులై రేగిరి,
నీతి, నియతి లేక నెగడుచుండ్రు;
మంచి బుద్ధినిచ్చి మన్నించి బ్రోవుము
శ్రీనివాస! నిన్ను చేరికొలుతు.

వడ్డికాసులెల్ల భక్తలోకమునుండి
సంగ్రహించి బొక్కసమ్ము జేర్తు;
వక్షి దెరచి దాని వ్యయమునుఁ జూడుము,
శ్రీనివాస! నిన్ను చేరికొలుతు.

ప్రతిదినమ్ము పెండ్లి పైపైని మఱిపెండ్లి
సలుపుకొనుచు నీవు సంతసించు
నట్టివేళఁ జూచి యనుపమభక్తితో
శ్రీనివాస! నిన్ను చేరికొలుతు.

బూటకమ్ములాడి పొరిఁబొరి నమ్మించి
ప్రజలమోసపుచ్చు పలవలకును
తగినబుద్ధిచెప్పి తగవున నిల్పుమీ
శ్రీనివాస! నిన్ను చేరికొలుతు.

కూడుగుడ్డలేక కొందలపడుచుండు
పేదసాదులయెడఁ బ్రీతి గలిగి
సాయపడగఁ జేయు సంపన్నులగువారి
శ్రీనివాస! నిన్ను చేరికొలుతు.

ఆడువారి బ్రతుకు లధ్వాన్నమై పోయె,
క్షణము గడుపుటెల్ల గండమాయె
నీచ కీచకులకు నేర్పవా నీతిని,
శ్రీనివాస! నిన్ను చేరికొలుతు.

పగటివేళనైన పడతులు వెఱతురు
సంచరింప వీధిఁ జంకుపడుచు
ఏమికాల మిద్ది? యించుక పరికింపు
శ్రీనివాస! నిన్ను చేరికొలుతు.

పదవిచేత మిడిసిపడునట్టి వారిని
పలుకుబడిని ప్రజకు బాధగొల్పు
వారి శిక్షసేయవలె నంచు గోరుచు
శ్రీనివాస! నిన్ను చేరికొలుతు.

ఆలుమగల కరిది యయ్యెను ప్రేముడి
తల్లిదండ్రులయెడఁ దరలె భక్తి,
చక్కఁజేయుమంచు సరగున గరుణించి
శ్రీనివాస! నిన్ను చేరికొలుతు.

మాయమాటలను నమాయక జనమును,
మోసగించునట్టి మూర్ఖు లిపుడు
ప్రబలినారు వారి బంధింపు మని కోరి
శ్రీనివాస! నిన్ను చేరికొలుతు.

సాధురక్షసేయు సమయమ్ము కాదేమి?
దుష్టశిక్షసేయు దొసఁగదేమి?
ఊరకుంట దగునె ఓస్వామి నీ కంసు
శ్రీనివాస! నిన్ను చేరికొలుతు.

కనికరించువారె కరవైరి కలిలోన,
స్వార్థపరులె నేడు స్వాములైరి,
మార్చు మయ్య వీరి మనసును యుక్తితో
శ్రీనివాస! నిన్ను చేరికొలుతు.

సాధువర్తనమ్ము, సజ్జన సంగమ్ము,
మమతలేమి, సమత, మాన్యచరిత
దైవభక్తి, ప్రజకు దైవాఱఁ జేయుము
శ్రీనివాస! నిన్ను చేరికొలుతు.

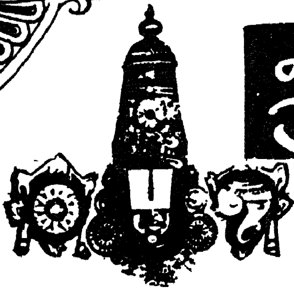
నీతి, నియతి, శాంతి, నిత్యసౌఖ్యము లిచ్చి
భరతభూమి యిడుమ బాయజేసి
దయను బ్రోవ గల్గు దైవముగా నమ్మి
శ్రీనివాస! నిన్ను చేరికొలుతు.

ఓర్పు నేర్పు గలిగి యూర్జిత భక్తిలో
నిన్నుఁ గొల్చు బుద్ధి నెగడఁ జేసి
సాధుబాధమాన్పి సౌఖ్యమ్ము ప్రజకిమ్ము
శ్రీనివాస! నిన్ను చేరికొలుతు.

ఆట వెలదు లివ్వి యానంద మొదగూర్చు
నందుకొనుము ప్రీతి నందుకొనుము
మమ్ము ప్రీతితోడ మనుపుమం చని నేను
శ్రీనివాస! నిన్ను చేరికొలుతు.



శ్రీ వేంకటేశ్వర నిత్య అన్నదాన పథకం



శ్రీనివాసుని దర్శించ కాంక్షించి వుండే భక్తులకు ఉచిత భోజన సదుపాయాన్ని కల్పించే ఈ పథకంలో పాల్గొనే వారందరికీ జనరూప జనార్దన పూజాఫలం దక్కుతుంది.

భక్తులకు వినతి

అన్నదానం కంటే మించిన దానం మరొకటి లేదు. అందుకే అన్నదాతా సుఖీభవ! అని అన్నారు. మన దేశంలో ఆకలిగొన్న వారికి పేదవారికి అన్నదానం చెయ్యటమన్నది కేవలం సేవ మాత్రమే కాదు. వేద కాలం నుండి వస్తున్న పవిత్ర సంప్రదాయం. అన్నదానం చేసిన వారికి దివిజుల సరసన చోటు లభిస్తుందని పెద్దలంటారు. అన్నం పరబ్రహ్మస్వరూపం అన్నారందుకే.

శ్రీ వేంకటేశ్వర నిత్య అన్నదాన పథకం ద్వారా తిరుమలకు వచ్చే భక్తులకు ఉచితంగా చక్కని భోజనాన్ని అందించాలన్నది దేవస్థాన ఆశయం. ఈ పథకం 1985 లో ప్రారంభమైనప్పటి నుండి దేశం మొత్తం అపూర్వాదరణ లభించింది. ఎందరో దాతలు తమ సహాయాన్ని ఈ పథకానికి అందించారు.

ఈ పథకం క్రింద అందిస్తున్న భోజనం ఎంతో బావుందని కూడా ప్రజలు మెచ్చుకుంటున్నారు ఎందరో భక్తులు ఈ అన్నదాన సౌకర్యాన్ని వినియోగించుకుంటున్నారు. సాధారణ భక్తులు కూడా ఈ పథకంలో పాలుపంచుకోవాలని, తమ సహాయాన్ని అందించాలనే ఉద్దేశంతో దేవస్థానం విరాళాల పరిధిని గణనీయంగా విస్తరించింది. భక్తులు రు.1000/- నుంచి రెట్టింపు సంఖ్యలో ఎంత మొత్తాన్నయినా అన్నదాన పథకానికి ఇచ్చి, ఇది కలకాలం నిర్వహించబడానికి దోహదం చేయవచ్చు.

ఎంతో దూరం నుంచి ఎన్నో కష్టాలకోర్చి తిరుమలకు వస్తున్న భక్తుల పట్ల ఆర్ద్ర భావంతో ఈ నిత్యాన్నదాన పథకంలో మీరూ భాగస్వాములై అన్నదానం చేసి ఆదుకున్నామన్న పవిత్ర తృప్తి మీ మనసుకు మిగలనివ్వండి.

అన్నే సృతాని భూతాని అన్నం ప్రాణమితి శ్రుతిః।
తస్మాదన్నం ప్రదాతవ్యం అన్నం హి పరమం హవిః।

— బోధాయన ధర్మసూత్రం

ఆహారం జీవ శక్తి అని, అంతర్గత శక్తి అని వేదాలు ప్రవచిస్తున్నాయి. భౌతిక సుఖాతీతమైనది వెలలేని కొలమానం అన్నదానం. అందుకే అన్నదానం చేయాలి

— బోధాయన ధర్మసూత్రం

వందనములతో........

మీ

శ్రీ డి.వి.ఎల్.ఎన్. మూర్తి,
కార్యనిర్వహణాధికారి
తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు.

అన్నదానంతో ఆదుకోండి
ఆత్మతృప్తిని అందుకోండి!

'చంద్రశేఖర'

వేనామాల వెన్నుడా వినుతించ నెంతవాడ
కానిమ్మని నాకీపుణ్యము గట్టితి వింతేయయ్యా!

గోవిందా! ఏడుకొండలవాడా! వెంకటరమణా! గోవిందా! గోవిందా అని అహరహం లక్షలాది భక్తులతో ఆర్తిగా ఆనందంగా పిలువబడే స్వామి తిరుమల శ్రీవేంకటేశ్వరుడు. అమాయకభక్తులు గోవిందా! అంటేనే పరమానందం ఆ వెర్రిగోపాలునికి! ఆపద్బాంధవా! అంటేనే పరమోత్సాహం ఆ ద్రౌపదీ మానసంరక్షకునికి! అనాధరక్షకా! అంటేనే ఎక్కడలేని ఆవేశం కరిరాజవరదుడయిన ఈ ఆనందనిలయునికి! బ్రహ్మాండనాయకునికి అనంతమైనలీలలను, మహిమలను, భక్తప్రియత్వాన్ని చాటే పేర్లు ఎన్నో ఎన్నెన్నో! అవి ఎన్నో ఎవరికీ తెలియదాయె! అయినా వాటి అన్నింటిలోకి ఓ వేయిపేర్లు అంటే ఆస్వామికి భలే ఇష్టమట! అని తానే చెప్పుకొన్నాడు మరి! ఒకప్పుడు భక్తుడైన భీష్మాచార్యుల చేత తనవేయినామాలను "పాండవుల"కు వినిపింపజేశాడు. వాటిని విన్నా, చదివినా స్మరించినా సకల సంపదలు కలిగి చివరకు మోక్షం కలుగుతుందని కూడ భరోసా ఇచ్చాడు శ్రీకృష్ణపరమాత్మ! మళ్లీ ఈనాడు వేంకటాద్రి గోవిందుడు, పరమవైష్ణవాచార్యశ్రేష్ఠులయిన శ్రీశ్రీశ్రీ త్రిదండి శ్రీమన్నారాయణ రామానుజ చినజీయరు స్వామివారిచే తన సన్నిధిలోనే "పాండవులు" నివసించిన గోగర్భతీర్థం దగ్గర సర్వ సంపత్కరములైన తనవేయినామాలను వినిపింపజేశాడు. కేవలం వినిపింపజేయడమేకాదు. ఆ ఆచార్యుల పర్యవేక్షణలో ఆ వేయి నామాలను అను-సంధానింపజేస్తూ వేయి కుండాల ద్వారా 'స్వాహాహా'అంటూ స్వాహాకారాలతో విశ్వశాంతికై హోమాన్ని నిర్వహింపజేశాడు తిరుమల గోవిందుడు.

ఆ సమయంలో ఇటు భక్తులపాలిటి కొంగుబంగారమై ఆనందనిలయంలో అర్చామూర్తిగా వింత వింత తేజస్సులతో దర్శనమిస్తున్న శ్రీవేంకటేశ్వరుడే అటు గోగర్భతీర్థం చెంత వేయి హోమగుండాల్లో వేయివెలుంగులతో జ్యోతిస్వరూపంగ ప్రకాశిస్తూవున్న శుభ సమయంలో తిరుమలక్షేత్రం వినూత్న కాంతులతో గోచరించింది.

ఏడుకొండలవాని అండన
వేయికుండాల యాగం



ఆరోజు... శ్రీభావనామసంవత్సరం ఆశ్వయుజశుద్ధ దశమిశుక్రవారం. విజయదశమి పర్వదినం. ఆనాడు కలియుగవైకుంఠం తిరుమలక్షేత్రం పదినాళ్లపాటు జరుగుతున్న బ్రహ్మోత్సవాలతో అనంతమయిన ఆధ్యాత్మిక తేజస్సుతో అత్యంత కోలాహలంతో భక్తుల సంబరాల సందడితో వెలిగిపోతూవున్న రోజు!

శ్రీ జూలకంటి బాలసుబ్రహ్మణ్యం

ఆరోజు అవభృథోత్సవానంతరం (చక్రస్నానం) జగత్కల్యాణ చక్రవర్తి అయిన శ్రీవేంకటేశ్వరుడు, అష్టదిక్పాలురకు, బ్రహ్మాదిదేవతలకు సనక సనందనాది యోగులకు... బహుమానపురస్సరంగా వీడ్కోలు చెపుతూవున్న శుభవేళ అది!

> 94 అక్టోబరు 14 నుండి 28 వరకు తిరుమలలో జరిగిన "విశ్వశాంతి సహస్ర కుండాత్మక శ్రీమహావిష్ణుయాగం" సంక్షిప్త నివేదికను చదవండి!

ఆనందనిలయుడు అడిగినదే తడవుగా భక్తులకోరికలన్నింటినీ తీరుస్తున్న విజయపర్వకాల సమయం అది!

94 అక్టోబరు 14వతేదీ సాయంత్రం 4 గంటల సమయంలో అలాంటి మంగళప్రదమైన సుముహూర్తంలో ద్వాదశోర్ధ్వపుండ్రాలతో, త్రిదండియై, చిన్మయహాసం వెలార్చుతూ శ్రీశ్రీశ్రీ త్రిదండి చినజీయరుస్వామి ఒకవైపు భక్తబృందం 'జై శ్రీమన్నారాయణ' అంటూ జేజేలు పలుకుతుండగా, మరోవైపు "విశ్వం,విష్ణుర్వషట్కారో.."అంటూ విష్ణుసహస్రనామపారాయణం చేస్తుండగా క్షేత్రసంప్రదాయం ప్రకారం తొలిగా శ్రీ వరహస్వామి సన్నిధి కేతెంచారు. ఆ రోజు సాయంకాలం "హే జ్ఞానప్పిరాన్, హే వరాహ భగవన్! బ్రహ్మోత్సవ ముగింపు జరుగుతున్న ఈ విజయపర్వకాలంలో మా ద్వారా చేయ



కంకణ ధారణ చేస్తున్న ఇ.ఓ. శ్రీ డి.వి.ఎల్.ఎన్. మూర్తి

సంకల్పించిన విశ్వశాంతియాగానికి అనుమతి నిచ్చి సక్రమంగా నిర్వహించుమో దేవా!" అని పూజాదికములు నిర్వహించి సాగిల పడి శ్రీవరాహస్వామి అనుమతిపొందినారు. అక్కడినుంచి బయలుదేరి శ్రీవేంకటేశ్వర స్వామివారి దగ్గరికి వెళ్లి యాగానికి అనుమతి నిమ్మని ప్రార్థించినారు అక్కడ అనుమతి తీసికొని, తిరుమల జీయర్లు, వెంటరాగా, దేవస్థానంవారు సమర్పిస్తున్న పట్టువస్త్రాలను కార్యనిర్వహణాధికారి శ్రీ డి.వి. ఎల్.ఎన్. మూర్తి వెండితట్టలో తలపై వుంచుకొని నడుస్తుండగా, ఛత్రచామర మంగళవాద్య పురస్సరంగా, భక్త, శిష్య బృందాలతో ఆలయ మహాప్రదక్షిణంచేస్తూ విష్ణుసహస్రనామ పారాయణలతో గోగర్భం డాం దగ్గర ప్రత్యేకంగా నిర్మించిన యాగశాలకు చేరుకొన్నారు.

అక్కడ ప్రవచనమండపంలో తొలిగా విష్వక్సేనపూజ జరిగింది. పిదప ప్రధాన యజ్ఞాచార్యులుగా శ్రీ చిలకమర్రి శ్రీనివాసాచార్యులు, బ్రహ్మగా శ్రీ మరింగంటి రంగాచార్యులు, ప్రధానయజమానులుగా శ్రీ డి.వి.యల్.ఎన్. మూర్తి, శ్రీ ఎ.చెంగల్ రెడ్డి గారలు దీక్షావస్త్రాల్ని ధరించి కంకణ ధారణ చేశారు. అనంతరం వరుసగా భూమిపూజ మృత్సంగ్రహణం, అంకురార్పణం, ద్వారదేవతాపూజ, అష్టదిక్కుల్లో బలినివేదన ఘనంగా జరిగాయి. ఆ తర్వాత ప్రసాదవితరణ జరిగింది. ఈసందర్భంలో శ్రీశ్రీశ్రీ చిన్నజీయరుస్వామి యజ్ఞప్రాశస్త్యాని గూర్చి ప్రసంగిస్తూ "యజ్ఞముల వలన వానలు కురుస్తాయి. పంటలు పండుతాయి వాతావరణము పరిశుద్ధమవుతుంది. చూసిన పాల్గొనిన భక్తులందరూ నిర్మ చిత్తులై సుఖశాంతులతో జీవించగలుగుతారనీ, ఈమహిమాన్వితమైన యాగం ఇతరచోట్లకంటే అత్యంత పవిత్రమైన తిరుమలక్షేత్రంపై చేయుట ఎన్నోరెట్ల అధిక ఫలవంతమవుతుందని, భక్తులందరూ సావకాశంగా పాల్గొని ఆధ్యాత్మికోత్తేజాన్ని పొందగలరని" చెప్పారు.

15-10-94 వతేదీ శనివారం ఉదయం 11 గంటల సమయంలో శ్రీ త్రిదండి చినజీయరుస్వామి ఆకాశగంగా తీర్థాన్ని సేకరించి ఆనందనిలయుని సన్నిధినుండి మూలట్టురాట్టు అనుమతితో, ప్రధానయజ్ఞాచార్యులు తలపై ధరించి, ఆలయమహాప్రదక్షిణం చేస్తూ యాగశాల ప్రవేశించారు. యాగశాలలో శాంతిపారం, స్వస్తివాచనం, ఋత్త్విక్కులకు

కలియుగవైకుంఠం

పూర్వం ఒకప్పుడు ఋషులు చేసిన యజ్ఞంవల్లే శ్రీమహావిష్ణువు శ్రీవైకుంఠాన్నివదలి, భూలోక వైకుంఠమయిన తిరుమలలో స్వయంభువుగావెలిసి దర్శనమిస్తున్నాడు. అనాది నుంచి ఎందరో ఋషుల యజ్ఞవాటికలకు, తపోభూములకు నిలయం వేంకటాచలం.

అలాగే దశరథుడుచేసిన పుత్రకామేష్టి యాగంవల్లే మహావిష్ణువు శ్రీరామునిగా అవతరించాడు.

యజ్ఞోవై విష్ణుః

అనగా యజ్ఞమే విష్ణుమూర్తి. యజ్ఞపురుషుడే విష్ణుమూర్తి అని అర్థాలు. వేదపురుషుడే విష్ణు సహస్రనామాలలో వర్ణించబడ్డ యజ్ఞపురుషుడు.

యజ్ఞాలు

1. తపోయజ్ఞం. 2. యోగయజ్ఞం. 3. స్వాధ్యాయయజ్ఞం 4. జ్ఞానయజ్ఞం 5. వాగ్యజ్ఞం 6. ద్రవ్యయజ్ఞం. అని. ఈ యజ్ఞం యొక్క స్వభావాన్నిబట్టి హవిస్సు మారుతూవుంటుంది.

యజ్ఞఫలం

యజ్ఞంవల్ల వర్షం కలిగి ప్రజలు సుఖంగా జీవిస్తారు. యజ్ఞం ద్వారా పరస్పరం శ్రేయస్సు పొందవచ్చునని భగవద్గీత చెపుతున్నది. సర్వ కర్మ పరిత్యాగంతో యజ్ఞం చేస్తే దాని పరమార్థం సిద్ధిస్తుంది.

పంచగవ్యప్రాశనం జరిగింది. పిదప ఋత్విగ్వరణం, యజ్ఞానికి ప్రారంభసూచకంగా ధ్వజారోహణం, బలిసమర్పణం, మహాకుంభస్థాపన, మండలపూజాకార్యక్రమాలు నిర్వహింపబడ్డాయి. పిదప ఆ మధ్యాహ్నం ఒంటి గంట సమయంలో అగ్నిమథనం జరుపబడి ప్రధాన హోమగుండాలను వెలిగించారు. ఆతర్వాత ప్రధాన హోమవేదికచుట్టూవున్న 1008 గుండాలను వెలిగించారు.

మరునాడు 16వ తేదీన అన్ని గుండాలలో అగ్నిసమర్పణ పూర్తి అయిన తదుపరి ఋత్విక్కులకు దీక్షావస్త్రసమర్పణ, స్థాన నిర్దేశము వగైరా కార్యక్రమాలు అయిన తర్వాత అఖండ విష్ణుసహస్రనామపారాయణ, అఖండ నామ సంకీర్తన, గీతాపారాయణ, వేదపారాయణలు ప్రారంభింపబడినాయి.

దీనిలో 14 నుండి 16 వరకు ప్రధాన యాగానికి సంబంధించిన ప్రాథమికాంశాలు అన్నీ పూర్తిచేయబడ్డాయి.

17 వతేదీ సోమవారం ఉదయం 9-30 గంటలకు ఋత్విక్కుల వేదమంత్రాలమధ్య, విష్ణు సహస్ర పారాయణలు సాగుతుండగా, మంగళతూర్యరవాలు మోగుతుండగా ఘనంగా విశ్వశాంతియాగం ప్రారంభమైంది. శ్రీశ్రీశ్రీ త్రిదండి చిన్నజీయరు పర్యవేక్షణలో జరిగిన ఈకార్యక్రమానికి తిరుమల శ్రీ పెద్దజీయరు విచ్చేయగా శ్రీ త్రిదండి జీయరు స్వామి ఘనంగా స్వాగతమిచ్చారు. ఈ యజ్ఞారంభ కార్యక్రమంలో దేవస్థానం ఛేర్మన్ శ్రీ ఎ.వెంగల్ రెడ్డి, ఇ.ఓ. శ్రీ డి.వి. ఎల్.ఎన్.మూర్తి, జె.ఇ.ఒ. శ్రీ సి.హెచ్.సత్యనారాయణ, పి.ఆర్.ఓ. శ్రీ శివాజి తదితరులు పాల్గొన్నారు.

ఈకార్యక్రమంలో శ్రీ త్రిదండి చినజీయరుస్వామి భక్తులకు విష్ణుసహస్రనామపారాయణ పుస్తకాలను ఉచితంగా వితరణచేస్తూ తొలిగా శ్రీవెంగల్ రెడ్డిగారికి, శ్రీ డి.వి.ఎల్. ఎన్.మూర్తిగా అందజేశారు. పిదప విష్ణుసహస్రనామ మంత్రాంతో 1008 హోమగుండాల్లో అగ్న్యారాధన, హోమాలు జరిగాయి. ప్రత్యేకంగా ఈరోజు ఇష్టిమండపంలో 'సుదర్శనేష్టి' యాగం సర్వవ్యాధి నివారణరు, ఆరోగ్యానికి నిర్వహింపబడింది.



ప్రధాన వేదికపై హోమగుండంలో అగ్నిస్థాపన



విష్ణుసహస్రనామస్తోత్రం మొదటి ప్రతిని అందుకుంటున్న శ్రీ ఎ. వెంగల్ రెడ్డి



యాగశాల - కుండాలు

తిరుమలలో జరిగిన సహస్రకుండాత్మక యాగం కోసం ఒక విశిష్టరీతిలో యాగశాల నిర్మింపబడింది.

మధ్యలో ప్రధాన యాగశాలావేదిక. ఆవేదికపై శ్రీమహావిష్ణువు యొక్క పంచాయుధాలు శంఖం, చక్రం, గద, వనమాల, పద్మం ఆకారాలతో కూడిన హోమగుండాలతోపాటు నాలుగుమూలల్లో వాసుదేవ, సంకర్షణ, ప్రద్యుమ్న, అనిరుద్ధరూపాలకు సంబంధించిన నాలుగు హోమగుండాలు వెరసి, 9 హోమగుండాలతో అలరారుతూ వుండగా, మధ్యలో ఎత్తైన వేదికపై తూర్పుముఖంగా శ్రీచినజీయరుస్వామి ఇష్టదైవమైన శ్రీసీతారామలక్ష్మణులు కొలువైవుంటారు. వీరికి ఎదురుగా గరుడధ్వజం ఎగురవేయబడింది. ఆ గరుడధ్వజదండానికి ఒకవైపు శ్రీరామానుజ జీయరుస్వామి, మరోవైపు విష్వక్సేనులవారు మధ్యలో శ్రీరామానుజులవారి శిలా విగ్రహాలు మండపానికి అభిముఖంగా ప్రతిష్ఠింపబడ్డాయి.

ఈ ప్రధాన యాగవేదికకు ఎనిమిది దిక్కుల్లోను తూర్పున - చతురస్రకుండం. ఆగ్నేయం - యోనికుండం, దక్షిణం - ధనుష్కుండం, నైరుతి - షట్కోణకుండం, పడమర - వర్తులాకారకుండం , వాయవ్యం - పంచాస్రకుండం, ఉత్తరం - త్రిభుజాకారకుండం, ఈశాన్యం - అష్టాస్రకుండాలు. ఏర్పాటు చేయబడ్డాయి. ప్రతి దిక్కులోను ఒక్కొక్క శాలలో 14 కుండాలు వంతున 9 శాలలు నిర్మింపబడ్డాయి. మొత్తం 72 శాలల్లో 1008 హోమగుండాలు ఏర్పాటు చేయబడ్డాయి.

ఇవికాక వీటి అన్నింటికి తూర్పున ప్రత్యేకంగా వర్తులాకారం కలిగిన ఇష్టిమండపంలో 12రోజులపాటు ఇష్టియాగాలు చేయడానికి గాను ఆయా ఆకారాల్లో 12 హోమగుండాలు ఏర్పాటు చేయబడ్డాయి.

ఈ విశ్వశాంతి యాగం సందర్భంగా శ్రీ చినజీయరుస్వామి పర్యవేక్షణలో సుమారు 50 మందికి సామూహిక ఉపనయనాలు జరుపబడ్డాయి. ఈ కార్యక్రమాన్ని శ్రీ కొండూరు సుదర్శనాచార్యులు నిర్వహించారు.

ఈరోజు ఉదయం 11గంటలకు శ్రీ త్రిదండి చినజీయరుస్వామి వేలాదిమంది భక్తులచే శ్రీవేంకటేశ్వరాష్టోత్తర శతనామపూజను సామూహికంగా చేయించారు. ఇదేపూజ 20, 22 తేదీల్లోకూడ నిర్వహింపబడింది.

ఆ మధ్యాహ్నం 1గంటకు జరిగిన తదీయారాధనలో వేలాదిమంది భక్తులకు అన్నదానం జరిగింది. ఈ అన్నదానకార్యం అన్ని రోజుల్లోను, పగలు, రాత్రి రెండుపూటలా జరుపబడింది.

మళ్లీ ఆ సాయంత్రం పారాయణలు, హోమాలు జరిగిన అనంతరం ఆరాత్రి9 గంటలకు తిరుమల ఆలయ నాలుగుమాడవీధుల్లో శ్రీనివాసునికి హనుమంతవాహనంపై ఊరేగింపు జరిగింది ఊరేగింపుకు ఇరువైపులా భక్తులు జ్యోతులు వెలిగించిపట్టుకొని, విష్ణు సహస్రనామ పారాయణచేస్తూ వుండటం ఆనందంగా నయనమనోహరంగా వుండింది. ఈ ఊరేగింపులో వేలాదిమంది ఋత్విక్కులు. భక్తులు పాల్గొన్నారు.

18వ తేదీ మంగళవారం సహస్రకుండాల హోమంతోపాటు ప్రత్యేకంగా "వాసుదేవేష్టి" యాగం దీర్ఘాయువు, విఘ్ననివారణ కోసం జరుపబడింది. పూజానంతరం శ్రీ చినజీయరుస్వామి సుమారు 15వేలమంది భక్తులకు తీర్థాన్నిచ్చారు.

ప్రవచన మండపంలో శ్రీ మరింగంటి రంగాచార్యులు వేంకటాచలక్షేత్రవైభవాన్ని - ఆక్షేత్రంలో జరుగుతున్న యజ్ఞవైభవాన్ని వివరించారు.

పిదప జరిగిన సామూహిక శ్రీ లక్ష్మి అష్టోత్తర శతనామ పూజను శ్రీ త్రిదండి జీయరుస్వామి నిర్వహిస్తూ, "శ్రీ అంటే దయ, ఆమె కరుణాస్వరూపిణి అయిన అమ్మ, లక్ష్మీదేవి శ్రీస్వామివారి హృదయం మీద ఆసీనురాలైవుందని, భక్తుల ప్రార్థనల్ని

ముందుగా తాను విని, స్వామికి వినిపించి, అనుగ్రహింపజేసే తల్లి ఆమె. అలాటి అమ్మను ధరించిన స్వామివారిని కలిపి మనం పూజించుకుందాం" అంటూ భక్తులచే పూజ చేయించారు. ఇదే పూజ 21, 25, 27 తేదీలల్లో నిర్వహింపబడింది.

19 వతేదీ ఉదయం పారాయణ, హోమాదులతోపాటు ప్రత్యేకంగా "శ్రీవైష్ణవేష్టియాగం" జరుపబడింది.

ప్రవచన మండపంలో ఇదేరోజు ఉదయం 10 గంటలకు శ్రీ చినజీయరుస్వామి వేలాది మంది భక్తులచేత శ్రీరామాష్టోత్తర శతనామపూజ చేయిస్తూ రాముడు సకల సద్గుణాభిరాముడని వివరించారు. ఇదేపూజ మళ్లీ 23 వతేదీ నిర్వహింపబడింది.

20 వ తేదీ గురువారం ప్రత్యేకంగా 'వైభవేష్టి' యాగం పెద్దలు తరించడానికుద్దేశించి చేయబడింది.

ఆ సాయంత్రం తిరుమల శ్రీనివాసునికి బంగారు రథోత్సవం వైభవంగా జరిగింది. శ్రీదేవి భూదేవి సమేత శ్రీమలయప్పస్వామి బంగారు రథంలో వేలాదిమంది భక్తులు విష్ణు సహస్రనామపారాయణలు, గోవిందనామాలు చేస్తుండగా ఊరేగి భక్తులనలరించారు.

21 వతేదీ శుక్రవారం ప్రత్యేకంగా జరిగిన వైనతేయేష్టి' యాగంలో 36 మంది భక్తులు పాల్గొన్నారు. దీనిలో విదేశీయులుకూడ పాల్గొనడం విశేషం.

22 వతేదీ ప్రత్యేకంగా జరిగిన "లక్ష్మీనారాయణేష్టి" యాగంలో రాష్ట్రమంత్రి శ్రీ పురుషోత్తమరావు పాల్గొంటూ దేశక్షేమం కోసం ఇలాంటి యాగాలు అవసరమనీ, ఇంతటి మహత్తర యజ్ఞం నిర్వహిస్తున్న శ్రీచినజీయరుస్వామిని కొనియాడారు.

ఈరోజు జరిగిన ప్రత్యేక కార్యక్రమంలో తిరుమలశ్రీనివాసుని కైంకర్యంలో పాలుపంచుకునే తిరుమలనంబి వంశీకులైన శ్రీవేదాంతం రామానుజస్వామిని శ్రీ చినజీయరుస్వామి సత్కరించారు.

23 వతేదీ ఆదివారంనాడు ప్రత్యేకంగా విద్యాప్రాప్తికోసం "హయగ్రీవేష్టి" జరిగింది.



భక్తులకు తీర్థమిస్తున్న శ్రీ చినజీయరుస్వామి

ఈరోజు కరీంనగరుకు చెందిన భక్తులు 108 బంగారు కమలాలు సమర్పించగా వాటితో శ్రీ త్రిదండి చినజీయరుస్వామి తమ ఇష్టదైవాలైన శ్రీ సీతారామలక్ష్మణులకు అష్టోత్తర శతనామ చేశారు. ఈ స్వర్ణపుష్పార్చన సామూహికంగా ప్రతిరోజూ 27 వరకు నిర్వహింపబడింది.

ఆ రాత్రి 9 గంటలకు తిరుమంజపుర వీధుల్లో శ్రీవేంకటేశ్వరస్వామికి గరుడోత్సవం వైభవంగా జరిగింది. ఈగరుడోత్సవంలో ఉద్యానవనశాఖ ఏర్పాటుచేసిన పుష్పాలంకరణ గరుడవాహనం ఎందరినో ఆకర్షించింది. ఈ ఊరేగింపులో దేవస్థానం అత్యున్నత అధికారులతోపాటు శ్రీ చినజీయరుస్వామి పాల్గొన్నారు.

24 వ తేదీ సోమవారం జరిగిన 'నృసింహేష్టి' యాగంలో రాష్ట్రమంత్రి శ్రీ గెడ్డన్న, మాజీమంత్రి శ్రీ పి. నరసారెడ్డి, తి.తి.దేవస్థానం బోర్డు సభ్యులు శ్రీ జి.శ్రీరామమూర్తి, శ్రీ వెంకటరమణారెడ్డిలు పాల్గొన్నారు.

పిదప ప్రవచన మండపంలో శ్రీ చిలకమర్రి శ్రీనివాసాచార్యులు ప్రసంగిస్తూ కలియుగంలోనే ఇది పెద్దయాగమని వివరించారు.

పిదప సామూహికంగా జరిగిన స్వర్ణపుష్పార్చనలోను శ్రీకృష్ణాష్టోత్తరశతనామపూజలోను వేలాదిమంది భక్తులు పాల్గొన్నారు.

విష్ణుయాగంలో

ఈ సహస్రకుండాత్మక విష్ణుయాగంలో సుమారు 3 వేలమందికి పైగా ఋత్విక్కులు, 2 వేలమందికిపైగా స్వచ్ఛంద వాలంటీర్లు పాల్గొన్నారు.

ప్రతిదినం రెండుపూటలా సుమారు 25 వేలమందికి ఈ యాగంలో అన్నదానం చేయబడింది.

రోడ్లు ఊడవటం, పారిశుద్ధ్యం, వడ్డించటం, పాత్రలుతోమటం, పాదరక్షలు భద్రపరచటం, సామానులు భద్రపరచటం వగైరా పనులన్నీ శ్రీ జీయరుస్వామి భక్తులైన వాలంటీర్లే నిర్వహించారు.



యజ్ఞంలో ముఖ్యమంత్రి శ్రీ కోట్ల విజయభాస్కరరెడ్డి

25 వతేదీ మంగళవారం 'పరమేష్టి' యాగం సర్వరోగనివారణకోసం నిర్వహింపబడింది.

ఆతర్వాత జరిగిన కార్యక్రమంలో శ్రీరంగప్రియ రామానుజ జీయరు సందేశమిస్తూ యాగాలు వేదశాస్త్రసమ్మతాలనీ, ప్రపంచాన్ని సస్యశ్యామలంగా సుసంపన్నంగా తీర్చిదిద్ద డానికి ఇటువంటి యాగాలు ప్రధానపాత్ర వహిస్తాయని, ఇలాంటి సహస్ర కుండాత్మక యాగం సర్వజనసమ్మతంగా నిర్వహించడం ఎంతో సంతోషించతగునని అన్నారు. ఆతర్వాత మైసూరు పరకాలమఠం జీయరుస్వామి ఇలాంటి మహత్కార్యాలు దీక్షాదక్షతలు కలిగిన శ్రీ చినజీయరువంటి వారికి మాత్రమే సాధ్యాలని కొనియాడారు. పిదప యాగ నిర్వాహకసమితి తరుపున శ్రీ పరకాలస్వామిని శ్రీ ఎ. వెంగల్‌రెడ్డి, శ్రీరంగప్రియరామాను జీయరుస్వామిని శ్రీ డి.వి.ఎల్.ఎన్.మూర్తి, తిరుపతిలోని చిన్నజీయరుస్వామిని, బోర్డుసభ్యులు శ్రీ జి.రామమూర్తి సన్మానించారు.

పుస్తక విక్రయశాల

తి.తి.దేవస్థానం వారి ధార్మిక విక్రయశాల యాగశాలవద్ద ప్రత్యేకంగా ఏర్పాటుచేయబడింది. భగవద్గీత రామాయణం, పోతనభాగవతం, అన్నమాచార్యకీర్తనలు మున్నగు పుస్తకాలు అమ్మబడ్డాయి.

ఇవేగాక ఈయాగ సందర్భంగా శ్రీశుక బ్రహ్మాశ్రమం, శ్రీమళయాళస్వామి ఏర్పేడు, ఇంకా ఇతర ధార్మిక సంస్థలు పుస్తకశాలలు తెరచి యాగంలో ధార్మిక గ్రంథాల్ని అమ్మాయి.

శ్రీశ్రీశ్రీ త్రిదండి శ్రీమన్నారాయణ చిన్నజీయరు రచించిన అనేకానేక గ్రంథాలు రామానుజవాణి ట్రస్టు విక్రయించింది.

ఆధ్యాత్మిక ప్రవచనాలు

యాగశాలవద్ద విశాలమైన ప్రవచన మండపంలో ప్రతిరోజు ఉదయం సాయంత్రం ధార్మిక ప్రవచనాలు కొనసాగినాయి. శ్రీ త్రిదండి చిన్నజీయరుస్వామి, శ్రీ న.చ. రఘునాథాచార్యులు, శ్రీ ఎస్.టి.పి. రామచంద్రాచార్యులు, శ్రీ భాష్యం అప్పలాచార్యులు, శ్రీపాల్వంచ గుదిమెళ్ల నృసింహాచార్యులు, తి.తి.దేవస్థానం ఆళ్వారు ప్రబంధ ప్రాజెక్టు తరుపున శ్రీ శౌరిరాజన్, శ్రీ లక్ష్మీనరసింహభట్టర్, శ్రీ కిడాంబి వేంకటేశాచార్య మొదలగు పండిత ప్రముఖులు, వేదాలు - ఉపనిషత్తులు - ఇతిహాసాలు - పురాణాలు - ఆగమాలు - ఆళ్వారుల వైభవం - మున్నగు అనేకానేక విశేషాలను వివరిస్తూ, ఆళ్వారులు పాశురాలతో సోపపత్తికుడా వివరించారు. విమర్శించి విడమర్చి చెప్పారు. వీటితోపాటు తి.తి.దేవస్థానం ధర్మప్రచారపరిషత్‌వారు, తిరుమల ఆస్థానమండపంలో ఈయాగ సందర్భంగా ప్రతిరోజు భజన, సంగీతం, హరికథ, పురాణప్రవచనం, ధార్మికోపన్యాసం, నాట్యం మున్నగు కార్యక్రమాలు ఏర్పాటుచేశారు.

గ్రంథావిష్కరణలు

శ్రీవిష్ణుయాగం సందర్భంగా రామానుజవాణి ట్రస్టు ఆధ్వర్యంలో, శ్రీ త్రిదండి శ్రీ చినజీయరు రచించిన శ్రీగీతా వ్యాఖ్యాన గ్రంథాన్ని శ్రీ భాష్యం అప్పలాచార్యులు రచించిన "తిరుప్పావై" గ్రంథాన్ని ఆవిష్కరింపవారు.

26 వ తేదీ బుధవారం జరిగిన "వైయూ హేష్టి" యాగంలో మాజీముఖ్యమంత్రి శ్రీ ఎన్.టి.రామారావు, ప్రధానమంత్రి ప్రధాన సలహాదారు శ్రీ పి.వి.ఆర్.కె.ప్రసాద్, రాష్ట్ర మంత్రి ఎం.నరసింహారెడ్డి ప్రభృతులు పాల్గొన్నారు.

27 వ తేదీ గురువారం జరిగిన "విష్వక్సేనేష్టి" యాగంలో ముఖ్యమంత్రి శ్రీ కోట్ల విజయభాస్కరరెడ్డి పాల్గొన్నారు. వీరితో పాటు రాష్ట్రమంత్రులు శ్రీ చెంగారెడ్డి, శ్రీ ఎం.నరసింహారెడ్డి, మాజీమంత్రి జె.సి. దివాకరరెడ్డి, శ్రీ గంగులప్రతాపరెడ్డి మున్నగువారు వున్నారు.

ఆ తర్వాత జరిగిన ప్రత్యేక కార్యక్రమంలో కంచికామకోటి పీఠాధిపతులు శ్రీ విజయేంద్రసరస్వతిస్వామి, అహోబిలం 45వ పీఠాధిపతి శ్రీ అళగియసింగరుస్వామి, మైసూరు పరకాల జీయరుస్వామి, శ్రీ రంగప్రియ రామానుజ జీయరుస్వామి ఒకేవేదికపై చేరి శ్రీ త్రిదండి రామానుజ చినజీయరు స్వామి నిర్వహిస్తున్న విష్ణుయాగం ఎంతోగొప్పదనీ, ఇకముందు ఇలాంటి మహత్కార్యాలకు తామంతా సహకరించగలమని సందేశమిచ్చారు.

మ్యూజియం

తి.దేవస్థానం ఎస్.వి.మ్యూజియం వారు ఈ యాగ సందర్భంగా ఒక ప్రదర్శనశాలను నిర్వహించారు. శ్రీవేంకటేశ్వరుని మాతనవజ్రకిరీటానికి నమూనాగా ఉపయోగపడిన రాగికిరీటం, 16 వ శతాబ్దానికి చెందిన ఆళ్వారుల పంచలోహ విగ్రహాలు అష్టభుజ వరాహమూర్తి విగ్రహం, కుంభకోణం భక్తులు శ్రీస్వామివారికి సమర్పించి వెండి ఆవూ-దూడ, యజ్ఞం రూపకల్పన ఇత్యాదులెన్నో చోటుచేసుకున్న మ్యూజియం వేలాది మందిని ఆకర్షించింది.

27 వ తేదీ రాత్రి యజ్ఞనిర్వాహక సమితి తరుపున వాలంటీర్లకు మెమెంటోలు బహూకరించబడ్డాయి.

28 వ తేదీ శుక్రవారం ఉదయం విశ్వశాంతిని చేకూర్చే "శ్రీమన్నారాయణేష్టి" యాగం జరిగింది. ఆ తర్వాత 1008 హోమగుండాల్లో మహాపూర్ణాహుతి, ఇష్టి మండపంలో మహాపూర్ణాహుతి అయిన తర్వాత ప్రవచనమండపంలో శ్రీ సీతారాములకు శాంతి కల్యాణం వైభవంగా జరిగింది. పిదప యాగంలో పాల్గొన్న ఋత్విక్కులకు యాగం నిర్వాహక సమితి తరుపున శ్రీ డి.వి.ఎల్. ఎన్.మూర్తి పారితోషికం అందజేశారు. ఈ

ఆసుపత్రి

ఈ యాగం జరిగేచోట తి.తి.దేవస్థానంవారు అహరహం పనిచేసే 4 పడకల అత్యవసర ఆసుపత్రిని ఏర్పాటుచేశారు. వీటితోపాటు వేలాదిమందికి మందులు ఇచ్చారు.

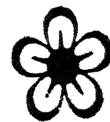
విష్ణుయాగం ముగింపు సందర్భంగా శ్రీ డి.వి. ఎల్.ఎన్.మూర్తి ఒక ప్రత్యేక సంచికను ఆవిష్కరించారు.

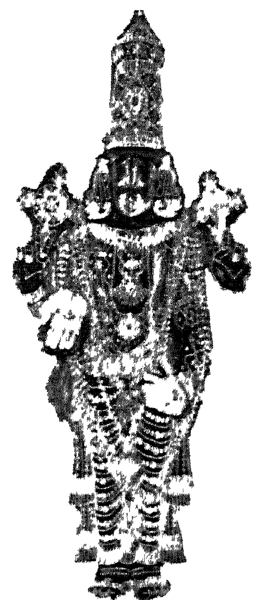
ఇదే సమయంలో శ్రీరంగంలోని రంగనాథస్వామికి అలంకరించిన పుష్పవస్త్రం, పుష్పకిరీటం, సింహాద్రిక్షేత్రం శ్రీ నృసింహ స్వామివారినుండి మాలలు శ్రీ త్రిదండి చిన జీయరుస్వామికి మంగళాశాసనపూర్వకంగా అలంకరించబడ్డాయి.

అనంతరం ఆరాత్రి 8 గంటలకు శ్రీ వరాహ పుష్కరిణిలో శ్రీ జీయరుస్వామి, ఋత్విక్కులు చేసిన అవబృథస్నానంతో "విశ్వశాంతి సహస్రకుండాత్మక శ్రీ మహావిష్ణు యాగం" కల్యాణప్రదంగా సమాప్తమయింది. అనంతరం శ్రీ జీయరుస్వామి శ్రీ వరాహస్వామిని, శ్రీనివాసస్వామిని దర్శించి యాగాన్ని నిర్విఘ్నంగా, ఘనంగా నెరవేర్చినందులకు అనేకానేక భక్తిపూర్వక నమస్కారాలుచెస్తూ ప్రార్థించారు.

ఆయుర్వేదమందులు

తి.తి.దేవస్థానంవారి ఆధ్వర్యంలో డా॥ బాలరాజమహర్షి ఈయాగం సందర్భంగా అజీర్ణం, కండ్లకలక, ఆస్మా, కీళ్లనొప్పులు మున్నగు బాధలతో వున్న సుమారు 15 వేల మందికి ఉచితంగా ఆయుర్వేదం మందులు వితరణ చేశారు.
ఈ సందర్భంగా తి.తి.దేవస్థానం ఆయుర్వేద కళాశాలవారు 250 మూలికలను, 350 మందు మొక్కల నమూనాలను సేకరించి ప్రదర్శించారు.





తిరుమలలో ప్రధాని

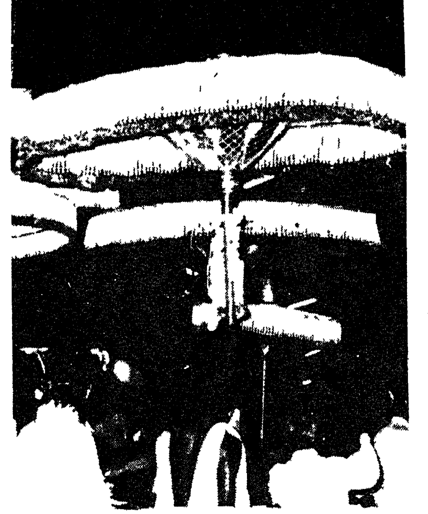


భారత ప్రధాని శ్రీ పి.వి. నరసింహారావు నవంబరు 9 బుధవారంనాడు తిరుమలలో శ్రీవారిని దర్శించారు. ఆలయంవద్ద వారికి ఆలయమర్యాదలతో 'ఇస్తికపాల్' స్వాగతం లభించింది.

ఆలయంలో ప్రధాని దాదాపు 20 నిమిషాలు గడిపారు. అర్చకులు ప్రధానికి శ్రీవారి వైభవం గురించి వివరించారు.

అనంతరం దేవస్థానం అర్చకులు ప్రధానికి శ్రీవారి శేష వస్త్రాన్ని బహూకరించారు. ఆపై ప్రధాని ఆలయ ప్రదక్షిణ చేశారు. విమాన వేంకటేశ్వరస్వామిని దర్శించారు. పిదప రంగనాయకుల మండపంలో ప్రధానిని వేదపండితులు ఆశీర్వదించారు. దేవస్థానం అధ్యక్షులు శ్రీ ఎ. చెంగల్‌రెడ్డి ప్రధానికి శ్రీవారి ప్రసాదాలను అందజేశారు.

ఆలయమహద్వారంవద్ద ప్రధానికి రాష్ట్ర దేవాదాయశాఖ మంత్రి శ్రీ కలికి యానాదిరెడ్డి, దేవస్థానం అధ్యక్షులు శ్రీ ఎ. చెంగల్‌రెడ్డి తదితర అధికార ప్రముఖులు స్వాగతం పలికారు.



ప్రకటన

గొడుగుల పంపిణీ

మైకుసెట్లవలెనే ఏభై శాతం సబ్సిడీతో గొడుగుల జతను కూడా ఆలయాలకు విరాళంగా ఇవ్వాలని తేది 6-3-82న తిరుమల తిరుపతి దేవస్థాన నిర్వాహక మండలిలో తీర్మానించటం జరిగింది. కనుక గొడుగులు అవసరమైన ఆలయాల అధికారులు తమ అభ్యర్థనలు పంపుకొనవలసిందిగా కోరటమైనది. గొడుగుల జత నగం వెల: రూ. 900 అవుతుంది. కనుక తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం కార్యనిర్వహణాధికారి పేరిట ఆ మొత్తానికి డిమాండ్ డ్రాఫ్టు తీసుకొని ఆయా జిల్లాల అసిస్టెంట్ దేవాదాయ కమీషనర్‌ల ద్వారా తమ దరఖాస్తులను పంపిన పక్షంలో, అలాంటి వారికి గొడుగులు మంజూరు చేయబడుతవి.

కార్యనిర్వహణాధికారి,
తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు,
తిరుపతి.

Published on behalf of T.T. Devasthanams by N.S. Ramamurthy, M.A , Editor-Incharge and
Printed at T.T.D. Press, by M. Vijayakumar Reddy, Manager, T.T.D. Press, Tirupati - 517 507



